

TOELICHTING

Inhoudsopgave

HOOFDSTUK 1 Inleiding.....	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Stukken bij het plan	3
1.3 Ligging van het plangebied	4
1.4 Huidig planologisch situatie	4
1.5 Leeswijzer	5
HOOFDSTUK 2 Planbeschrijving	7
2.1 Functionele structuur	7
2.2 Verkeersstructuur	8
2.3 Stedenbouwkundige opzet	11
HOOFDSTUK 3 Beleidskader	15
3.1 Rijksbeleid	15
3.2 Provinciaal beleid	19
3.3 Gemeentelijk beleid	23
HOOFDSTUK 4 Omgevingsaspecten	33
4.1 Vormvrije mer-beoordeling	33
4.2 Milieuzonering	33
4.3 Bodem	34
4.4 Cultuurhistorie inclusief archeologie	36
4.5 Duurzame verstedelijking	52
4.6 Ecologie	52
4.7 Externe veiligheid.....	56
4.8 Geluid.....	59
4.9 Kabels en leidingen.....	61
4.10 Lichthinder.....	61
4.11 Luchtkwaliteit.....	62
4.12 Verkeer.....	62
4.13 Water.....	63
HOOFDSTUK 5 Juridische toelichting	66
5.1 Inleiding	66

5.2	Planregels	66
5.3	Procedure.....	69
5.4	Toelichting op de bestemmingen.....	70
HOOFDSTUK 6 Uitvoerbaarheid.....		76
6.1	Maatschappelijke uitvoerbaarheid.....	76
6.2	Economische uitvoerbaarheid.....	76

HOOFDSTUK 1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Bestemmingsplannen worden periodiek herzien. Mogelijke aanleidingen hiervoor zijn: veranderde regels van het huidige plan, veranderd gebruik van het terrein, gewijzigde wetgeving en nieuwe inzichten. Een herziening van een bestemmingsplan is dus een actualisatie van een bestemmingsplan binnen een wijk/dorp. Het algemene uitgangspunt hierbij is dat de opzet en het beleid voor het plangebied grotendeels gehandhaafd blijft. Daarnaast wordt de wenselijkheid van bepaalde ontwikkelingen (op onderdelen) opnieuw afgewogen. Ten slotte zijn waar mogelijk, verleende afwijkingen van de oude bestemmingsplannen omgezet naar bij recht toegestane mogelijkheden.

De gemeente Súdwest-Fryslân heeft besloten bij actualisatie zo veel mogelijk dorpen in de omgeving mee te nemen in één plan. Dit ter voorbereiding op de Omgevingswet, waarbij gestreefd wordt naar één omgevingsplan voor de hele gemeente.

De gemeente is hiervoor opgedeeld in een aantal gebieden. Dit bestemmingsplan is een actualisatie van het gebied waar het voorbereidingsbesluit 'Sneek – Ivide Leane' geldt en voor de bestemmingsplannen voor de volgende 8 dorpen: Poppenwier, Dearsum, Raerd, Tirns, Gauw, Goënga, Scharnegoutum en Offingawier.

Het bestemmingsplan heeft een overwegend conserverend karakter. In dit plan zullen dan ook geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt die nog niet vervat zijn in een onherroepelijk bestemmingsplan of waarvoor anderszins een planologische procedure is afgerond of vergunning is verleend.

Overigens betekent het 'conserveren' niet dat dit bestemmingsplan geen enkele ontwikkeling mogelijk maakt. Kleinschalige ontwikkelingen blijven op basis van diverse flexibiliteitsbepalingen mogelijk. Daarnaast is het mogelijk om op ondergeschikte onderdelen af te wijken van de bouw- en gebruiksregels.

1.2 Stukken bij het plan

Het bestemmingsplan **SWF - 8 Dorpen Oost** bestaat uit de volgende stukken:

- toelichting;
- regels;
- verbeelding;
- bijlagen bij de toelichting;
 - bijlage 1: Beschermd dorpsgezicht Poppenwier
 - bijlage 2: Beschermd dorpsgezicht Scharnegoutum
 - bijlage 3: Beschermd dorpsgezicht Goënga
 - bijlage 4: advies externe veiligheid
 - bijlage 5: Wateradvies
 - bijlage 6: reactienota vooroverleg
- bijlagen bij de regels;
 - bijlage 1: Lijst met beroepen en bedrijven aan huis
 - bijlage 2: Staat van bedrijfsactiviteiten
 - bijlage 3: Lijst karakteristieke panden en rijksmonumenten

- bijlage 4: Historische verkaveling in de gemeente Súdwest-Fryslân
- bijlage 5: Historische paden en wegen in de gemeente Súdwest-Fryslân.

Op de verbeelding zijn de bestemmingen van de in het plan opgenomen gronden aangegeven. De regels bepalen een juiste ontwikkeling en beheer van het plangebied. De toelichting hoort bij het plan. Hierin zijn de aan het plan ten grondslag liggende uitgangspunten en onderzoeken weergegeven.

1.3 Ligging van het plangebied

Het plangebied bestaat uit het gebied van het voorbereidingsbesluit 'Sneek – Ivige Leane' en de bebouwde kom van de volgende 8 dorpen: Poppenwier, Dearsum, Raerd, Tirns, Gauw, Goënga, Scharnegoutum en Offingawier en (zie volgende afbeelding).

Figuur 1: Ligging plangebied

1.4 Huidig planologisch situatie

Voor het plangebied gelden, tot het van rechtskracht worden van dit bestemmingsplan, de volgende plannen:

Naam plan	onherroepelijk
-----------	----------------

Wymbritseradiel – Noord (Scharnegoutum, Goënga, Gauw en Tirns)	28-11-2009
Bestemmingsplan MFA de Terp Scharnegoutum	21-12-2012
Zwettewei 68a Scharnegoutum	03-03-2011
Harinxmaland	8-11-2006
Randzone Gauw	24-05-2012
Bedrijfslocatie Terpstrjitte en woonlocatie Thaborwei te Tirns	19-02-2015
Lytse Doarpen (Raerd, Dearsum en Poppenwier)	03-04-2012
Raerd - Aldfeartswei	21-06-2016
Offingawier	19-01-2010
Parapluplan parkeernormen SWF	08-11-2018
Súdwest-Fryslân – kleine windturbines	03-03-2022

In de loop van de tijd zijn delen van de genoemde bestemmingsplannen ingevuld of herontwikkeld. Hiervoor zijn ofwel nieuwe bestemmingsplannen gemaakt, of zijn uitgebreide afwijkingsprocedures of wijzigingsprocedures gevoerd. De gebieden waarvoor dergelijke procedures zijn doorlopen worden in dit bestemmingsplan voorzien van een actuele regeling. In het plangebied zijn dit onder meer:

Plan/Vergunning	Vaststellings-/verleningsdatum
Offingawier, Fiifgeawei 28 (toevoegen woonruimte in de woonboerderij)	9-4-2013
Scharnegoutum, Achterbuorren 1 (toevoegen woning)	27-6-2014

De geldende bestemmingsregelingen in de diverse bestemmingsplannen waren afgestemd op de toen aanwezige functies en bebouwing.

In het bestemmingsplan voor de kern Raerd is een (ongebruikte) wijzigingsbevoegdheid opgenomen nabij Sélânswei 41. Deze grond is in eigendom van de gemeente. Er zijn geen plannen om deze gronden te gaan ontwikkelen voor woningbouw. Deze wijzigingsbevoegdheid zal daarom niet worden opgenomen in deze herziening. Daarnaast is er een concreet verzoek om wijziging van het perceel grond tussen de Sélânswei 11 en 31. Dit verzoek volgt de wijzigingsprocedure en zal (na vaststelling) op ruimtelijkeplannen.nl opgenomen worden.

1.5 Leeswijzer

De plantoelichting geeft een toelichting op het bestemmingsplan, maar maakt geen juridisch onderdeel uit van het bestemmingsplan. De plantoelichting bevat achtereenvolgens de volgende hoofdstukken:

Hoofdstuk 1	Inleiding
Hoofdstuk 2	Planbeschrijving
Hoofdstuk 3	Beleidskader

Hoofdstuk 4	Omgevingsaspecten
Hoofdstuk 5	Juridische vormgeving
Hoofdstuk 6	Uitvoerbaarheid

HOOFDSTUK 2 Planbeschrijving

Het plangebied bestaat uit 8 kernen en het gebied waarvoor het voorbereidingsbesluit 'Sneek – Ivige Leane' is genomen. De kernen hebben ieder hun eigen functionele structuur, verkeerstructuur en ruimtelijke opzet. In dit bestemmingsplan vormen deze de belangrijkste planuitgangspunten. Dit hoofdstuk licht het zo veel mogelijk toe. Enkele opvallende aspecten worden daarbij nadrukkelijk besproken.

2.1 Functionele structuur

De binnen het plangebied gelegen gronden en gebouwen hebben overwegend een woonfunctie, al dan niet in combinatie met een aan-huis-verbonden beroep of bedrijf. Daarnaast zijn echter ook andere functies aanwezig. Deze zijn hierna toegelicht.

2.1.1 Wonen

De kernen typeren zich als overwegend woongebied. Het gaat zowel om (historische) woonboerderijen als reguliere woningen. Wat betreft woningtypen gaat het met name om vrijstaande woningen. Andere woningtypen, zoals twee-onder-kapwoningen en rijenwoningen, komen slechts in beperkte mate voor en dan vooral in de wat grotere kernen (o.a. Scharnegoutum en Raerd). Gestapelde woningen, woonschepen en woonwagens komen binnen het plangebied niet voor.

Bij verscheidene bedrijven binnen het plangebied bedrijfswoningen aanwezig, die ten dienste staat van het ter plekke gevestigde bedrijf.

Bij diverse woningen wordt een aan-huis-verbonden beroep of bedrijf uitgeoefend, zoals een (financieel) adviesbureau of praktijkruimte.

2.1.2 Bedrijvigheid

In Scharnegoutum is sprake van twee terreinen waar een clustering van bedrijven is, één aan de Oergongswei en één aan de Trekdyk. Op deze bedrijventerreinen is een grote diversiteit aan bedrijven gevestigd. In Gauw is sprake van een clustering van bedrijven aan de zuidkant van het dorp aan de Boeijengastraat en zijn er over het dorp nog een twee bedrijven gevestigd. Goënga heeft juist een clustering aan bedrijven aan de noordzijde van het dorp.

In Tirns is van oudsher een bouwbedrijf aan de Thaborwei gevestigd. In de overige dorpen (met uitzondering van Dearnsum) is sprake van een enkele verspreid liggende bedrijfska-vel.

Het gebied van het voorbereidingsbesluit Ivige Leane is als agrarische grond in gebruik en kan als zodanig worden bestemd.

2.1.3 Maatschappelijke voorzieningen

Alleen de dorpen Raerd (OBS Raerderhiem) en Scharnegoutum (CBS Op 'e Hichte) beschikken nog over een eigen basisschool. De voormalige basisschool in Gauw (de Legean) is in de zomer van 2020 verhuisd naar de nieuwe locatie in Sibrandabuorren.

In alle acht dorpen zijn één of meerdere kerken aanwezig. In vrijwel alle gevallen is bij de kerken ook een begraafplaats aanwezig. De kerken worden in steeds mindere mate voor het oorspronkelijk doel gebruikt. Verschillende kerken worden in meer of mindere mate voor culturele evenementen gebruikt; de exploitatie en de instandhouding van de verschillende kerken, die in veel gevallen ook rijksmonument zijn, wordt financieel gezien een steeds groter probleem.

Alle acht dorpen beschikken tevens over een dorpshuis.

2.1.4 Detailhandel

In het merendeel van de dorpen is geen detailhandel meer aanwezig. Momenteel kent alleen Scharnegoutum nog een supermarkt. In Gauw is nog een bloemenzaak gevestigd. Andere vormen van detailhandel zijn meestal gekoppeld aan de andere functie die in een pand zit, bijvoorbeeld detailhandel voor een bedrijfsfunctie. Daarnaast zijn er in Gauw, Raerd en Scharnegoutum standplaatsen.

2.1.5 Overige functies

Er is nog steeds sprake van een forse schaalvergroting in de landbouw. Locaties in en direct grenzend aan de dorpen lenen zich gezien de milieu-hygiënische eisen niet voor grootschalige bedrijven. Daar is dan ook meestal sprake van grondgebonden agrarische bedrijven met bijbehorende weilanden en/of akkers.

In enkele kernen zijn (kleinschalige) horecavoorzieningen aanwezig. In Dearsom heeft altijd een restaurant gezeten. Dit pand staat al enkele jaren leeg.

Tot slot zijn in vrijwel alle dorpen sportvoorzieningen aanwezig. Meestal gaat het daarbij om een sportveld met daarbij horende voorzieningen. Deze velden zijn voor meerdere sporten beschikbaar. In een enkel geval is sprake een (club)gebouwtje bij de sportvelden.

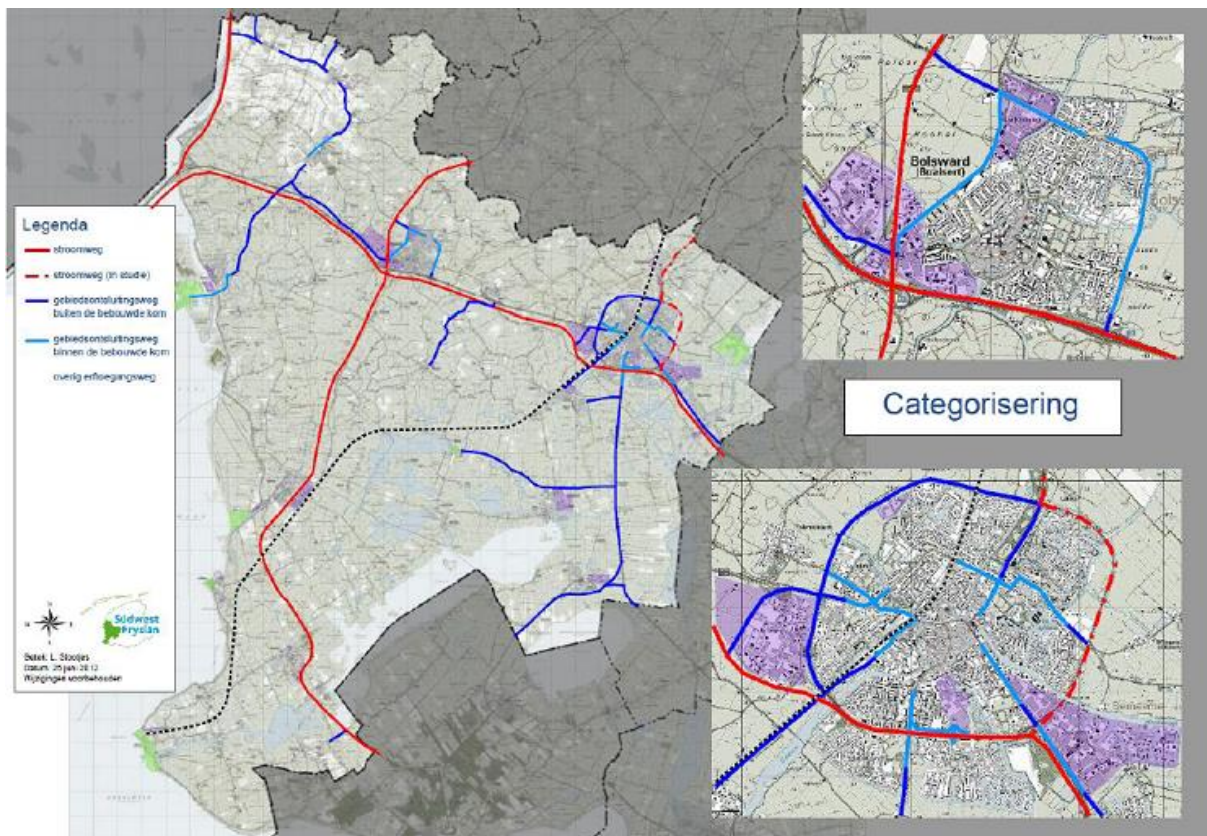
2.2 Verkeersstructuur

2.2.1 Wegen

De inrichting van wegen vormt de basis voor een verkeersveilige, bereikbare en leefbare gemeente. Landelijk is afgesproken dat hiervoor het Duurzaam Veilig principe wordt toegepast. Hierin wordt onderscheid gemaakt in verkeersruimten en verblijfsgebieden. In de verkeersruimten krijgen vlotte autoverplaatsingen en bereikbaarheid prioriteit. In verblijfsgebieden is de kwaliteit van de openbare ruimte belangrijker. De doorstroming van het verkeer heeft een ondergeschikte rol ten opzichte van een aangenaam en veilig woon- en leefklimaat. Op basis van Duurzaam Veilig zijn er drie categorieën wegen:

1. Stroomwegen (verkeersruimte)
vormen het landelijke- en regionale hoofdwegennet. Hier geldt een maximum snelheid van 120/130 of 100 km/u buiten de bebouwde kom en 70 km/u binnen de bebouwde kom.
2. Gebiedsontsluitingswegen (verkeersruimte)
hebben een ontsluitende functie voor een groter gebied en regionale centra, en vormen een verbinding met de stroomwegen. Hier geldt een maximum snelheid van 80 km/u buiten de bebouwde kom en 50 km/u binnen de bebouwde kom.
3. Erftoegangswegen (verblijfsgebied)
lopen direct van en naar de percelen, hoofdzakelijk bestemmingsverkeer, agrarisch verkeer, fietsers. Hier geldt een maximum snelheid van 60 km/u buiten de bebouwde kom en 30 km/u binnen de bebouwde kom.

Binnen het plangebied komen uitsluitend gebiedsontsluitings- en erftoegangswegen voor.

Figuur 2: wegen GVVP definitief maart 2013

2.2.2 Vaarwegen

De Vaarwegenverordening van de Provincie Fryslân is van toepassing op de vaarwegen en waterstaatswerken welke in beheer en onderhoud zijn bij de provincie. In het bestemmingsplangebied bevinden zich twee vaarwegen die onder het beheer van de provincie vallen: De Swette (bij Scharnegoutum) en de Frjentsjerter Feart (bij Tirns). Beide vaarwegen hebben een beheerzone van 5 meter breed aan weerszijden van de vaarweg. In het kader van deze verordening is het verboden een werk te maken, op te richten of te hebben of de afmetingen van een bestaand werk te veranderen of in het algemeen enige handeling te verrichten waardoor in de plaatselijke toestand een wijziging wordt aangebracht.

De Swette maakt onderdeel uit van de recreatieve Middelzee vaarroute. Scharnegoutum en Dearsom zijn hier rechtstreeks aan gelegen. De route is toegankelijk voor boten met een maximale vaarhoogte van 2,46 meter. Vanaf de Swette zijn via diverse opvaarten de dorpen Offingawier, Goënga, Raerd Gauw en Poppewier ook via het water bereikbaar. Via de Frjentsjerter Feart (vaarroute tussen Franeker en Sneek) is Tirns via het water bereikbaar.

2.2.3 Openbaar vervoer

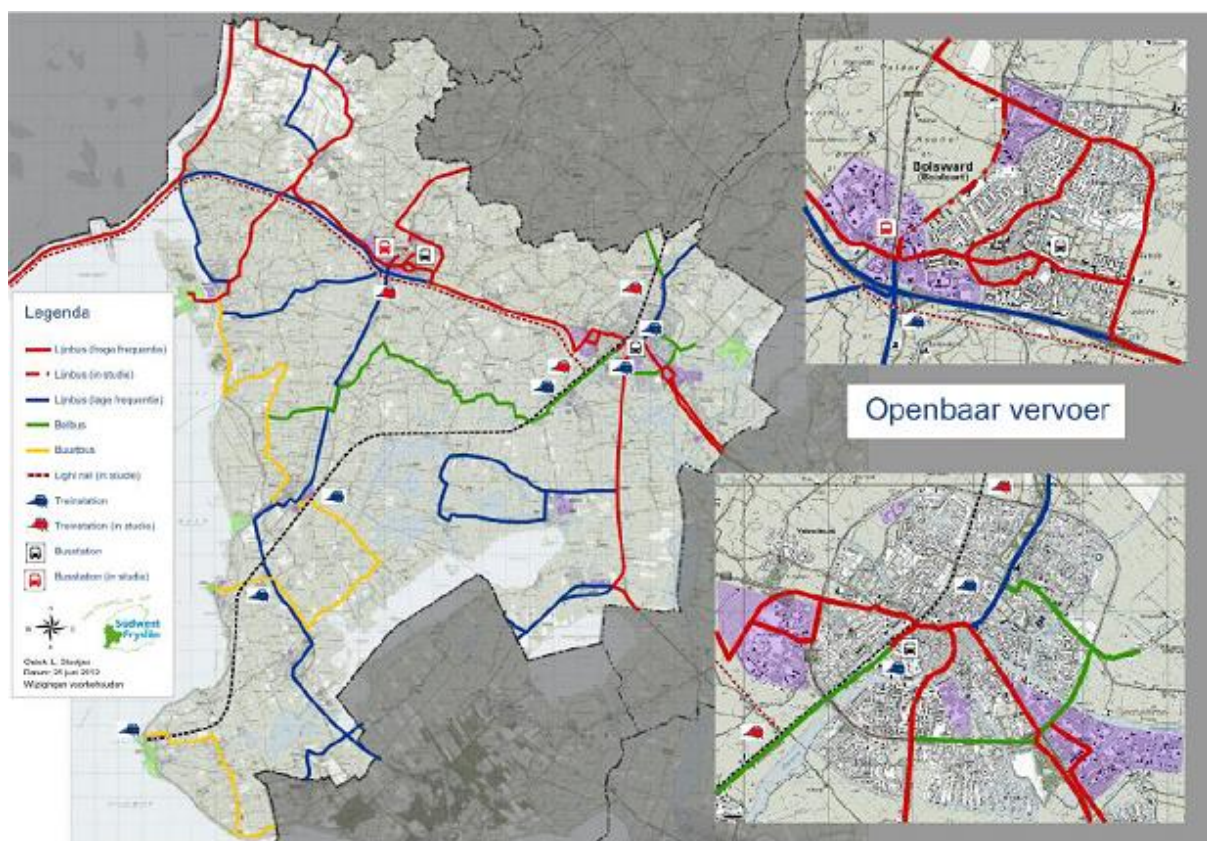
De trein naar Leeuwarden vormt voor de gemeente Súdwest-Fryslân een belangrijke verbinding richting Groningen en het oosten van het land. Scharnegoutum ligt direct aan deze spoorlijn. Vanuit Sneek hebben de bewoners van de dorpen wel toegang tot de trein. Voor

de dorpen in het plangebied is daarnaast de spoorlijn Zwolle-Leeuwarden (station in Grou) goed bereikbaar.

Binnen de gemeente is de provincie Fryslân opdrachtgever voor het openbaar vervoer. Het huidige netwerk van openbaar vervoer is opgebouwd uit:

- Trein;
- Lijnbus hoge frequentie;
- Lijnbus lage frequentie;
- Belbus;
- Buurtbus

In de volgende afbeelding zijn de bestaande openbaar vervoerslijnen binnen de gemeente zichtbaar gemaakt.

Figuur 3: openbaar vervoer GVVP definitief maart 2013

2.3 Stedenbouwkundige opzet

2.3.1 Dearsum

Het terpdorp Dearsum is al sinds vele eeuwen bewoond. Het is ontstaan aan de Middelzeedijk die vroeger langs de Middelzee liep. Het aantal inwoners bedraagt momenteel circa 150. Dearsum is gebouwd langs het (grens)vaarwater de Swette. De terp van Dearsum en de aan beide zijden bebouwde en door veel groen omzoomde buurt die in vrijwel zuidelijke richting loopt, staat scheef op de oude waterkering. De bebouwing bestaat uit betrekkelijk losse bebouwing van vooral woningen met voortuinen – met op de hoek een brede notabele woning – en een paar kleine boerderijen. Tegenover de kerk en de pastorie is dicht op de straat een aaneengesloten buurtje van huizen gevormd. De pastorie ligt in een ruime tuin, een breed bouwwerk met neoclassicistische karaktertrekken van kort na het midden van de 19de eeuw. Het heeft vleugels en een hoge middenpartij met een diepe toegangsportiek en een frontonvormige bekroning. Nadat die voormalige middelzeedijk in gebruik is genomen als rijweg van Sneek naar Leeuwarden, heeft het dorp zich nauwelijks langs die nieuwe verkeersader ontwikkeld. Daar kwam wel de herberg op de hoek. Later werd deze uitspanning café, eetcafé en restaurant. Momenteel staat het pand leeg. Achter dit pand is nog een sportterrein, waar tevens het dorps huis is gevestigd. De kerk en het bijbehorende kerkhof zijn aangewezen als een rijksmonument. Ook het deftige landelijke pand bij de ingang van het dorp is een rijksmonument. Het dorp is zowel over de weg (Snitserdyk) als over het water (Dearsemer Opfeart) goed bereikbaar.

2.3.2 Poppenwier

Poppenwier is een terpdorp met circa 170 inwoners. Het dorp is in 1991 door het Rijk aangewezen als beschermd dorpsgezicht (zie bijlage 1). Het gebied, waarop de aanwijzing van Poppingawier als beschermd dorpsgezicht betrekking heeft, omvat de bebouwingsstructuur op de terp dat een ruimtelijke eenheid vormt met de lintbebouwing langs de weg naar Rauwerd. Vanwege de voor het dorp kenmerkende vrije ligging binnen het aangrenzende open weidelandschap is ook een stuk open weidegebied ten zuiden van de terp binnen de begrenzing opgenomen.

Er zijn ook veel panden in Poppenwier die voorkomen op de monumentenlijst. Poppenwier is een gaaf voorbeeld van een kleine lage terp met een blokverkaveling in een landschap met hetzelfde karakter. Mede omdat uitbreidingen van het dorp vrijwel achterwege zijn gebleven heeft de terp haar vrije ligging grotendeels behouden. Het voor het dorp uiterst kenmerkende contrast tussen de kleine, dicht bebouwde dorpskern en de openheid van het omringende land is hierdoor tot in de huidige tijd blijven bestaan. Opvallend is het contrast tussen de vrijliggende grootschalige boerderijen en de sterk geconcentreerde kleinschalige woonhuizen. Het oudste bezit van het dorp is een uniek "Hugenoten uurwerk" uit 1578 en een preekstoel uit 1700 dat zich in de in 1986 gerestaureerde Hervormde kerk bevindt. In Poppenwier staan twee kerken. Ten eerste is er de mooie karakteristieke voormalige Hervormde Kerk, gebouwd in 1860 (op de plaats van de vroegere Rooms Katholieke "Heilige Nicolaaskerk"). De kerk is sinds de restauratie in 1986 in gebruik als aula. De tweede kerk is de, meer dan 150 jaar oude, onopvallende Doopsgezinde Schuilkerk welke geen toren heeft. De meest recente woninguitbreiding betreft zes woningen aan de Harstawei. Het dorp beschikt over een dorps huis/ horecagelegenheid dat in 1998 door de inwoners zelf is gebouwd.

2.3.3 Raerd

Het dorpje Raerd is een typisch terpdorp waar de kerk op het hoogste punt van de terp is

gebouwd. De Buorren en het Kleaster, met een goeddeels gesloten bebouwing van gevarieerde woningen liggen, rond de voet van de hoge kerkterp. Het dorp ligt dicht bij de oever van de voormalige Middelzee. De Moezel mondde daarin uit. Dat riviertje loopt nu vanaf Grou schilderachtig meanderend door het land om net bij de kern van Raerd dood te lopen. De belangrijkste toegangsweg, de Slotsdyk, werd na 1900 een gewilde plaats voor renteniers om hun villa's te bouwen. Enkele zijn gebouwd in de charmante, 'stadse' vernieuwingsstijl. Ten noorden van Raerd bevindt zich in het "Raerder Bosk" de "Stinspoort" van de voormalige Jongemastate. Deze state werd bewoond door adellijke families. In 1912 is het afgebroken. De overgebleven poort geeft toegang tot het bos. Het dorp telt ruim 650 inwoners. Het woningaanbod is laatstelijk aan de zuidwestkant uitgebreid met 20 woningen. Centraal in het dorp zijn de hoger gelegen kerk, het oude gemeentehuis van de voormalige gemeente Rauwerderhem en het deels in oude stijl gerenoveerde dorps huis gelegen. Op de hoek van de Poppenwiersterdyk en de Selanswei is de openbare basisschool "It Raerderhiem" gevestigd. Het dorp is om de 4 jaar start- of finishplaats van de Slachtemarathon. Verder kent het dorp onder andere een eigen kaatsvereniging, een tennisclub, badmintonvereniging en ijsclub. In het dorp zijn verder geen (winkel)voorzieningen aanwezig.

2.3.4 Goënga

Goënga is een terpdorp in een laag gebied ten oosten van de voormalige Middelzee. Het dorp is via het water verbonden met de Snitser Aldfeart, destijds de belangrijkste verbinding tussen Sneek en Leeuwarden. Goënga bevindt zich in de overgangszone tussen twee landschapstypen. Aan de westzijde liggen jonge zeekelegronden die zijn ontstaan in de boezem van de voormalige Middelzee. Aan de oostzijde is het klei-op-veengebied van het lage midden van Fryslân gelegen. Het verschil in de bodemopbouw komt ook tot uitdrukking in de verkavelingspatronen: het kleigebied heeft een regelmatige blokverkaveling, terwijl het klei-op-veengebied een langgerekte opstreckende verkaveling kent. Nog steeds is Goënga een min of meer concentrisch dorp, gelegen in het open weidegebied met centraal de kerk op de terp. De grillige overgang tussen de twee verkavelingstypen is nog steeds bepalend voor de omgeving van het dorp. De waterlopen die vroeger een belangrijke ontsluitingsfunctie hadden, zijn grotendeels nog aanwezig en omringen en doorsnijden het dorp. Een gedeelte van het dorp is langs het water gebouwd, een ander deel is georiënteerd op de doorgaande weg die in de loop der tijd de functie van het water overnam. Het dorp is kleinschalig en rijkelijk voorzien van bomen. Een deel van Goënga is door de voormalige gemeente Wymbritseradiel aangewezen als beschermd dorpsgezicht (zie bijlage 2). Het beschermde dorpsgezicht wordt gevormd door de bebouwing aan de Hegewier, 't Pollehout en enkele bebouwing aan de Aldfeartsdyk. De ruimtelijke kwaliteit van het dorpsgezicht wordt behalve door de historische waarde van de bebouwing ook sterk bepaald door het tegenover de lintbebouwing gelegen open gebied en het waardevolle uitzicht op onder andere de kerk.

De oude dorpskern van Goënga bezit vele fraaie gerestaureerde huizen rondom de Nederlands Hervormde Kerk met bijbehorende begraafplaats. De Hervormde kerk uit 1758 vormt het gezicht van het dorp. De kerk met rondboogvensters is gebouwd op de plaats waar eerst de middeleeuwse kerk stond. Het kleine houten torentje met spits is er later bijgebouwd. Tegenover de kerk staat de voormalige pastorie. De dorpsstraat is aan het eind van de jaren '80 teruggebracht in oude stijl. Het loonbedrijf dat lange tijd middenin het dorp zat, is verplaatst uit de dorpskern.

De meest recente nieuwe bebouwing bevindt zich de zuidkant van Goënga. Er zijn een aantal vrijstaande woningen gebouwd aan de straat 'De Boppeslach' en enkele vrijstaande woningen aan de westzijde van Hege Wier. De Boppeslach is tevens de toegangsweg naar het kaatsveld. Vergaderingen en andere activiteiten worden gehouden in het dorps huis

'De Kosterij'. Goënga kent geen eigen winkel- of voorzieningenstructuur en telt ongeveer 250 inwoners.

2.3.5 Scharnegoutum

Scharnegoutum is een terp op de rand van de voormalige Middelzee. Vermoedelijk dateert de terp ongeveer uit het begin van onze jaartelling. Het dorp heeft zich ontwikkeld nadat de Middelzee werd ingepolderd. Een belangrijk moment in de geschiedenis van Scharnegoutum is de aanleg van de trekvaart van Sneek naar Leeuwarden (De Swette) in de periode 1511-1540. In de periode van de 16^e tot de 19e eeuw heeft Scharnegoutum als een terpdorp van beperkte omvang aan de trekvaart gelegen. Rond 1850 werd de Strjitwei aangelegd. Hierdoor veranderde de structuur van het dorp. Het concentrische dorp kreeg er een lintbebouwing langs deze weg bij. In 1883 werd de spoorlijn tussen Sneek en Leeuwarden aangelegd. Het dorp kreeg een eigen station dat tot in de jaren '30 van de vorige eeuw gefunctioneerd heeft. Nog steeds is Scharnegoutum een min of meer concentrisch dorp met lint bebouwing langs De Swette. Het historisch beloop van de wegen is geheel gehandhaafd. Ook het water heeft grotendeel het historisch beloop behouden. Een uitzondering hierop vormt het meest oostelijke deel van de trekvaart dat is verlegd. De opvaart die langs de Sint Martensdyk en de Legedyk liep, is gedempt. Voorts is ook het hoogteverschil van de terp nog duidelijk herkenbaar en ook de omringende beplanting is gehandhaafd.

Scharnegoutum is door de voormalige gemeente Wymbritseradiel aangewezen als beschermd dorpsgezicht (zie bijlage 3). Het beschermde dorpsgezicht wordt gevormd door de bebouwing aan de Ald Dyk, de Achterbuorren, de Legedyk, een stukje van de Sint Martensdyk en de Zwettewei. Daar bevinden zich ook de karakteristieke gebouwen zoals de hervormde kerk met begraafplaats (gelegen op de terp), gereformeerde kerk (nu in gebruik als woning), de oude pastorie, de school, de voormalige zuivelfabriek en diverse beeldbepalende woningen. De ruimtelijke kwaliteit van het dorpsgezicht wordt behalve door de historische waarde van de bebouwing ook sterk bepaald door karakteristieke lineaire bebouwing langs de oude trekvaart.

Het dorp is door de jaren heen gegroeid en kent diverse uitbreidingswijken met eigen karakteristieken. Het dorp telt ongeveer 1750 inwoners. In Scharnegoutum zijn diverse bedrijven gevestigd en heeft een eigen bedrijventerrein en kent ook een eigen (winkel)centrum met diverse voorzieningen waaronder een eigen supermarkt. Ook heeft het dorp diverse sportvoorzieningen en sportvelden.

2.3.6 Gauw

Gauw is van oorsprong een terpdorp, maar heeft later het karakter van een terpdorp in combinatie met een streekdorp gekregen. Het dorp is ontstaan aan de oude verbinding Sneek-Leeuwarden. De eerste bewoners zijn waarschijnlijk in de 12e of de 13e eeuw ter plaatse neergestreken. De eerste kerk van Gauw dateert namelijk uit die periode. In de eerste helft van de 19e eeuw is de toren afgebroken en opnieuw opgetrokken. In Gauw is de kerk aan de Boeijengastrjitte 43 als rijksmonument aangemerkt. De meeste woningen staan aan de doorgaande dorpsstraat, de Boeijengastrjitte. Er staat gevarieerde bebouwing van pastorie tot bejaardenwoningen. In het zuiden is tegenover het buurtje de Eker naar de Gauwstervaart de gereformeerde kerk gebouwd. Ten zuiden van de vaart is een buurt ontstaan die in de jaren tachtig met de Kamp en de Skalter nader gestalte heeft gekregen. Recent is noordelijker het uitbreidingsbuurtje 'It Tsjemlân' tot stand gekomen. Het dorp kent ongeveer 350 inwoners. De dorpschool 'De Legeaën' is sinds kort verhuisd naar de nieuwe locatie in Sibrandabuorren.

In het dorp is, naast wat ondergeschikte lichte (vaak bij de woning) bedrijvigheid, de aan de westzijde van het dorp fourage- en kunstmesthandel en het landbouwmechanisatiebedrijf gevestigd.

2.3.7 Tirns

Tirns is een terpdorp dat zich precies op de rand van de voormalige Middelzee bevindt. Het dorpje ligt aan de Frjentsjerter Feart, via opvaarten staan diverse huizen met dit water in verbinding. Centraal gelegen is de kerk met haag en boombeplanting. De bebouwing is voornamelijk op de Thaborwei georiënteerd of op het water. De historisch ruimtelijke structuur wordt hier gekenmerkt door de vaart, de opvaarten en de doorgaande oude Middelzeedijk. Ook kenmerkend zijn de kerk en de verhoogde begraafplaats met de omringende beplanting. Hieromheen lag van oorsprong de bebouwing die werd afgewisseld met open stukken weiland. De beplanting rond het kerkgebouw en langs de opvaart speelt een rol in de dorpsstructuur door de samenhang met water en terp. Ook de omringende, opgaande beplanting rond het sportterreintje en rond het grote perceel aan de noordoostkant van het dorp is van belang. Deze beplanting geeft beschutting en een zekere beslotenheid (oever Frjentsjerter Feart) in een overigens door openheid omgeven kern. Binnen het cluster aan de zuidzijde van het dorp zijn in de jaren '80 van de vorige eeuw geschakeld een achttal nieuwe woningen gebouwd. Na de jaren '80 van de vorige eeuw is de woningvoorraad door uitbreiding op een aantal plaatsen in het dorp toegenomen. Het gaat om de 9 vrijstaande woningen aan de weerszijden van de Pollewei, een vrijstaande woning op de hoek van de Thaborwei en de Pollewei en een vijftal vrijstaande woningen aan weerszijden van de Ringdyk. In Tirns wonen ongeveer 180 mensen. Het dorp telt enkele bedrijven, een dorpshuis en een café. Bouwbedrijf Bootsma is daarbij een groot-schalig bedrijf. Het verenigingsleven speelt zich in de zomermaanden voornamelijk af op het sportveld, waar fanatiek gekaatst wordt. Op ditzelfde veld liggen ook de jeu de boulesbanen. In de winter verplaatst het verenigingsleven zich naar het café en het dorpshuis.

2.3.8 Offingawier

Het gebied is gelegen aan de zuidzijde van het oude Middelzeegebied. Door de bouw van de kerk in het meest zuidwestelijk gelegen deel van de agrarische streeknederzetting ontstond op en bij de oorspronkelijke terp enige concentratie van niet-agrarische bebouwing, die de naam Tsjerkebuorren kreeg. Bij de iets verder noordoostelijk gelegen terp rond een brug over de Zijlroede vond eveneens, zij het op kleinere schaal, komvorming plaats waaruit de naam Brêgebuorren ontstond. Oorspronkelijk was het dorpsgebied van Offingawier uitsluitend over het water ontsloten. Wegen waren er praktisch niet. De verbinding tussen de beide buurtschappen onderling en de verderop gelegen boerderijen werd gevormd door een vaart dwars op de opstreckende kavelrichting. De enige doorgaande wegverbinding in het gebied was over de Groene Dijk

gelegen, die ook nu nog als verkeersweg dienst doet. De beide buurtschappen manifesteren zich duidelijk als twee afzonderlijke bebouwingsconcentraties, waarbij in de Tsjerkebuorren, door bebouwing aan twee zijden en het licht gebogen wegbeloop, in zekere mate een besloten straatruimte is gevormd. Vanuit deze straatruimte zijn een aantal doorkijken naar het achterliggende open landschap mogelijk.

De bebouwingsconcentratie van de Brêgebuorren is min of meer gegroepeerd rondom een gedeeltelijk beplante ruimte welke door de Fiifgeawei wordt doorsneden. Het gebied tussen de beide buurtschappen is in de loop der jaren enigszins bebouwd geraakt, maar wordt nog wel gekenmerkt door zijn openheid en een aantal vergezichten, met name in zuidoostelijke richting naar het Sneekermeer. Het dorp telt ongeveer 250 inwoners. Naast een dorpshuis heeft het dorp geen overige voorzieningen.

HOOFDSTUK 3 Beleidskader

3.1 Rijksbeleid

3.1.1 Nationale Omgevingsvisie (NOVI)

Op 11 september 2020 is de Nationale Omgevingsvisie vastgesteld. De NOVI biedt een langetermijnperspectief op de ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland tot 2050. Met de NOVI geeft het kabinet richting aan de grote opgaven die het aanzien van Nederland de komende dertig jaar ingrijpend zullen veranderen.

De Nationale Omgevingsvisie (NOVI) geeft richting voor keuzes, inspireert, stelt kaders en zorgt voor een integrale aanpak van strategische opgaven in de fysieke leefomgeving. Vier prioriteiten staan centraal:

1. ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie;
2. een duurzaam en (circulair) economisch groeipotentieel;
3. sterke en gezonde steden en regio's;
4. een toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied.

De NOVI stelt een integrale aanpak voor, waarbij samengewerkt wordt met andere overheden en maatschappelijke organisaties. De opgaven rond wonen, klimaat, energie, circulaire economie, verkeer en vervoer en landbouw zijn zo groot en ingewikkeld dat meer sturing vanuit het Rijk nodig is.

Behoud van omgevingskwaliteit staat in de NOVI centraal. Dat wil zeggen dat alle ontwikkelingen met oog voor de natuur, gezondheid, milieu en duurzaamheid plaatsvinden. De NOVI maakt hierbij gebruik van drie afwegingsprincipes:

1. combinaties van functies gaan voor enkelvoudige functies;
2. kenmerken en identiteit van een gebied staan centraal;
3. afwentelen wordt voorkomen.

Het rijk heeft de volgende inhoudelijke keuzes vastgelegd in de NOVI:

1. een klimaatbestendige inrichting van Nederland. Daarvoor is nodig dat functies meer in evenwicht met natuurlijke systemen (bodem en water) worden ingepast;
2. de transitie van de energievoorziening, bij de inpassing van duurzame energie is er oog voor de omgevingskwaliteit;
3. de transitie naar een circulaire economie met behoud van concurrentiekracht en een aantrekkelijk vestigingsklimaat;
4. de ontwikkeling van het Stedelijk Netwerk Nederland; hiermee stuurt het rijk op de verstedelijking in samenhang met bereikbaarheid. Woningbouw wordt versneld met oog voor omgevingskwaliteit;
5. concentratie van de stedelijke ontwikkeling/logistieke functies en behoud van de openheid van het landschap;
6. herindeling van het landelijk gebied in evenwicht met natuur en landschap. Werken aan de omslag naar de kringlooplandbouw.

Met het voorliggende bestemmingsplan worden geen rijksbelangen geraakt.

3.1.2 Ladder voor duurzame verstedelijking

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte is de "ladder voor duurzame verstedelijking" geïntroduceerd. Deze ladder is ingericht voor een zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming bij alle ruimtelijke en infrastructurele besluiten, waardoor de ruimte in

stedelijke gebieden optimaal benut wordt. De ladder voor duurzame verstedelijking is per 1 oktober 2012 verankerd in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro).

Op 1 juli 2017 is het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) gewijzigd, waarbij een nieuwe Laddersystematiek geldt. De nieuwe regeling is vastgelegd in artikel 3.1.6 van het Bro. Aangezien het voorliggende bestemmingsplan geen nieuwe stedelijke ontwikkelingen mogelijk maakt, is de ladder voor duurzame verstedelijking niet relevant voor dit bestemmingsplan.

3.1.3 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) geeft richtlijnen voor de inhoud van bestemmingsplannen voor zover het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen van nationaal belang. Deze vorm van normstelling sluit aan op de vroegere planologische kernbeslissing (pkb) met concrete beleidsbeslissingen en beslissingen van wezenlijk belang die ook van betekenis waren voor de lagere overheden. Het besluit is op 30 december 2011 in werking getreden. In de SVIR wordt een totaalbeeld van het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid op rijksniveau gegeven. In het SVIR wordt bepaald welke kaderstellende uitspraken zodanig zijn geformuleerd dat deze bedoeld zijn om beperkingen te stellen aan de ruimtelijke besluitvormingsmogelijkheden op lokaal niveau. Het Barro bevestigt in juridische zin die kaderstellende uitspraken. De normering uit het Barro werkt zoveel mogelijk direct door op het niveau van de lokale besluitvorming. Bij besluitvorming over bestemmingsplannen moeten de regels worden gerespecteerd. Het merendeel van de regels legt beperkingen op, daarin is een gradatie te onderkennen. Deze zijn geformuleerd als een 'ja-mits', een 'ja, voor zover', een 'nee-tenzij', een 'nee-als' of een stringente 'nee' bepaling.

De nationale belangen zoals geformuleerd in het Barro zijn geen onderdeel van dit bestemmingsplan en dus niet in het geding.

3.1.4 Water

Europees en Rijksbeleid

Kaderrichtlijn Water

De Kaderrichtlijn Water (KRW) heeft als doel om de kwaliteit van de Europese wateren te verbeteren ("goede toestand") en die kwaliteit goed te houden. Het belangrijkste middel om dit doel te bereiken is het stroomgebiedbeheerplan (SGBP). In een dergelijk plan worden de waterkwaliteitsdoelen en de daarvoor benodigde maatregelen beschreven om deze goede toestand te bereiken. Nederland maakt deel uit van vier internationale stroomgebieden, waarbij de gemeente Súdwest-Fryslân in het stroomgebied van de Rijn Noord valt.

In het stroomgebiedbeheerplan van de Rijndelta staan de doelen en bijbehorende maatregelen om een goede toestand van oppervlakte- en grondwater te bereiken.

Waterwet

De Waterwet (december 2009) stelt integraal waterbeheer op basis van de 'watersysteem-benadering' centraal. Deze benadering gaat uit van het geheel van relaties binnen watersystemen. Denk hierbij aan de relaties tussen waterkwaliteit, -kwantiteit, oppervlakte- en grondwater, maar ook aan de samenhang tussen water, grondgebruik en watergebruikers. Hiernaast kenmerkt integraal waterbeheer zich ook door de samenhang

met de omgeving. Dit komt tot uitdrukking in relaties met beleidsterreinen als natuur, milieu en ruimtelijke ordening.

Met de Waterwet is de gemeente beter uitgerust om onder andere wateroverlast tegen te gaan.

Wet ruimtelijke ordening en de Watertoets

De watertoets is per 1 november 2003 wettelijk verplicht (en vastgelegd in het Besluit ruimtelijke ordening).

Ruimtelijke plannen van de initiatiefnemer worden overlegd met de waterbeheerder. In de waterparagraaf geeft de initiatiefnemer aan welke afwegingen in het plan ten aanzien van water zijn gemaakt. Het is een toelichting op het doorlopen proces en maakt de besluitvorming ten aanzien van water transparant. In geval van locatiekeuzes en bij herinrichting van bestaand bebouwd gebied geeft de initiatiefnemer expliciet aan welke rol de kosten en risico's van verdroging, verzilting, overstroming en overlast hebben gespeeld bij de besluitvorming. De waterparagraaf grijpt zichtbaar terug op de afsprakennotitie en het wateradvies van de waterbeheerder.

Nationaal Waterplan 2016-2021

Onderdeel van de bovengenoemde Waterwet is het zesjaarlijkse Nationaal Waterplan. Dit plan is de opvolger van de 4e Nota Waterhuishouding (1998) en heeft de status van structuurvisie binnen de Wet ruimtelijke ordening. In het plan zijn de hoofdlijnen van het nationale waterbeleid en de daartoe behorende aspecten van het nationale ruimtelijke beleid beschreven. Ook maken de (vier) stroomgebiedsbeheersplannen onderdeel uit van het Nationaal Waterplan. Zo ontstaat er een heldere koppeling tussen Europees beleid (o.a. de Kader Richtlijn Water) en Rijksbeleid.

Duurzaam waterbeheer is het devies van het Nationaal Waterplan. Gemeenten hebben hierin specifieke taken op het gebied van omgaan met afvalwater, hemelwater en grondwater.

Waterbeleid 21e eeuw: anders omgaan met water

Door de opgetreden wateroverlast heeft de regering de commissie Waterbeheer 21e eeuw in het leven geroepen. De commissie geeft advies over de problemen en hoe die in de toekomst te voorkomen zijn. Op 31 augustus 2000 bracht de commissie het advies Waterbeleid voor de 21e eeuw "Geef water de ruimte en de aandacht die het verdient" uit. De commissie concludeerde dat de manier waarop wij nu met water omgaan niet voldoende is voor de verwachte klimaatsveranderingen. De bevindingen van de commissie zijn verwoord in de hedendaagse wetgeving en beleidsnota's. In grote lijnen ligt de nadruk op de kwantiteitsstrits vasthouden-bergen-afvoeren en de kwaliteitstrits schoonhouden-schoonmaken.

Nationaal Bestuursakkoord Water

Met het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) (2011) onderstrepen het Rijk, het Interprovinciaal Overleg, de Unie van Waterschappen en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten de gezamenlijke opgave om het watersysteem op zo kort mogelijke termijn en tegen de laagste maatschappelijke kosten op orde te brengen en te houden. Samenwerken is de rode draad van het geactualiseerde Nationaal Bestuursakkoord. Het NBW is een

uitwerking van het waterbeleid 21e eeuw (WB21) en de KRW. De belangrijkste doelen en taken zijn:

- het teveel (overlast) of tekort (onderlast) aan water aanpakken;
- verbetering van de waterkwaliteit.

3.2 Provinciaal beleid

Het provinciale beleid is uiteengezet in de Omgevingsvisie Fryslân 2020: 'De Romte Diele'. De belangrijkste uitgangspunten uit het provinciale beleid zijn nu nog vastgelegd in de Verordening Romte Fryslân. Hierin zijn voor de provinciale belangen regels opgenomen, waar in bestemmingsplannen rekening mee gehouden moet worden. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt de Verordening Romte vervangen door de Omgevingsverordening. Het ontwerp van de Omgevingsverordening heeft al ter inzage gelegen. De vaststelling door Provinciale Staten zal in het tweede kwartaal van 2022 plaatsvinden. Tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet blijft de Verordening Romte Fryslân het toetsingskader.

3.2.1 Omgevingsvisie 'De Romte Diele'

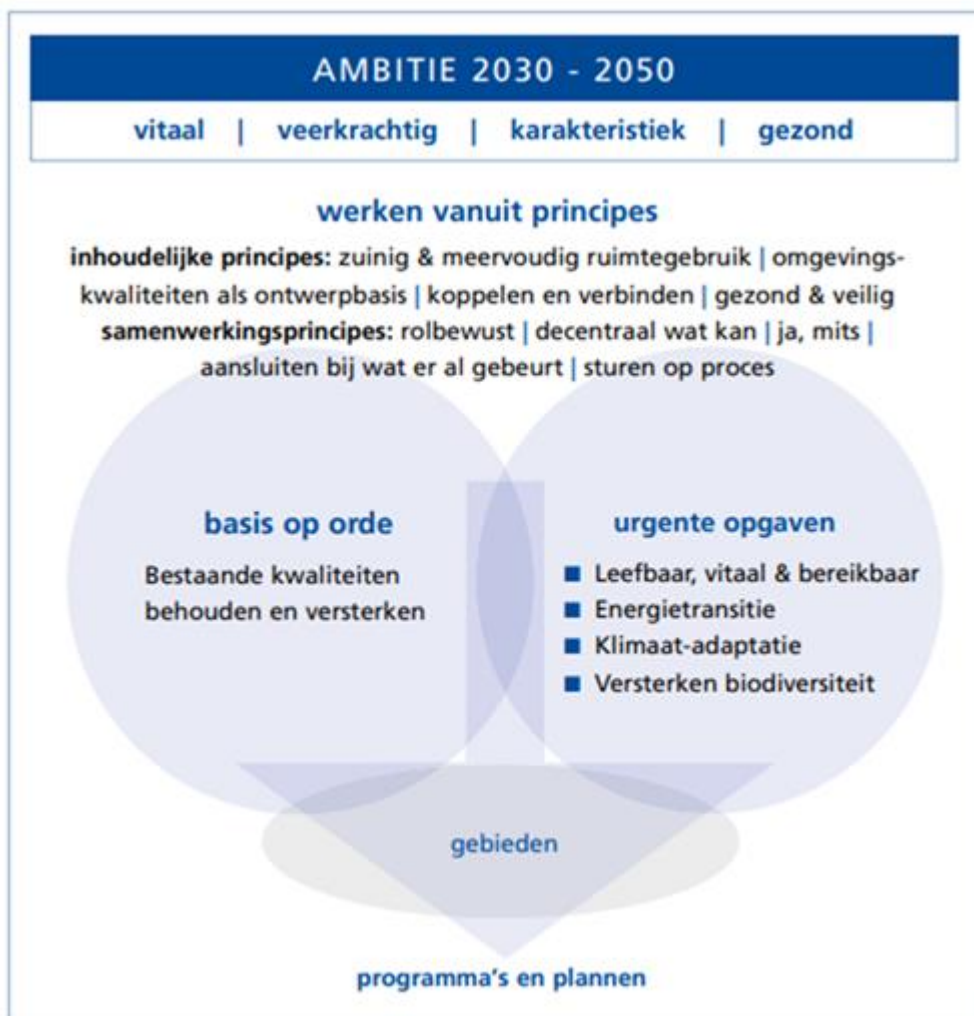
De Omgevingsvisie is een van de nieuwe instrumenten uit de Omgevingswet. De visie omvat het provinciaal beleid voor de fysieke leefomgeving op een hoog abstractieniveau, voor de lange termijn en is op 23 september 2020 vastgesteld. Het is geen blauwdruk voor hoe Fryslân er over 20/30 jaar uit ziet. In de visie is aangegeven waar de provincie heen wil: de ambitie en doelen voor de toekomst. Hoe dit gestalte moet krijgen is niet precies aangegeven. Wel geeft de visie de richting aan waar de provincie met allerlei partijen naar toe wil werken. Samen met verschillende organisaties, inwoners en ondernemers in Fryslân geeft de provincie invulling aan deze visie. Dit gebeurt in programma's, concrete projecten en initiatieven, en zo nodig ook in regels.

De visie vervangt het strategisch beleid uit het Streekplan, Milieubeleidsplan, Waterbeheerplan en het Verkeers- en Vervoersplan. Bovendien is de provinciale Natuurvisie, die bestaat sinds de Natuurbeschermingswet (2017) is vereist, hierin opgenomen.

In de visie is aangegeven wat de provincie doet om de huidige basiskwaliteiten van de Friese leefomgeving op orde te houden. Daarnaast wil de provincie extra inzetten op vier urgente, integrale opgaven:

- Fryslân vitaal, leefbaar en bereikbaar houden;
- Energietransitie met kracht voortzetten;
- Fryslân klimaatadaptief inrichten;
- Versterken biodiversiteit.

Schematisch ziet de opbouw van de omgevingsvisie er als volgt uit.

3.2.2 Grutsk op 'e Romte

Het streekplan bevat een beschrijving van de kernkwaliteiten van cultuurhistorisch erfgoed en landschap. Daarin wordt ook een nadere uitwerking en waardering van deze kernkwaliteiten aangekondigd. Deze zijn verder uitgewerkt in de thematische structuurvisie Grutsk op 'e Romte (2014).

In deze visie worden verschillende deelgebieden onderscheiden, met ieder een eigen cultuurhistorische en landschappelijk karakter. Alle kernen liggen daarbij in het Kleigebied Westergo. Per gebied wordt in deze visie de kernkwaliteiten genoemd die een provinciaal belang hebben. Vanuit de visie zijn voor het plangebied de volgende kernkwaliteiten van belang binnen de gebieden:

Kleigebied Westergo

Een kenmerk van dit gebied is dat hier sprake is van een overgangszone van het klei- naar het veengebied. In Westergo kenmerkt deze zone zich door de aanwezigheid van (onzichtbare) (veen)terpen en ontginningssporen, hemdijken, droogmakerijen en het begin van de opstreckende verkaveling van het veen. Daarnaast is ook de aanwezigheid van de waterlopen een belangrijk kenmerk. Tot slot gaat het om de relatie tussen de vorm van de

nederzettingen, het type landschap, het grondgebruik en de infrastructuur. Bij de nederzettingen is sprake van een fijnmazige en onregelmatige dorpsstructuur. De provincie zet in op het behoud van deze kenmerken.

In dit bestemmingsplan is de geldende juridische regeling overgenomen. Nieuwe ontwikkelingen worden niet mogelijk gemaakt, tenzij hiervoor in een eerder stadium al een afweging heeft plaatsgevonden. Deze passen binnen de kernkwaliteiten zoals opgenomen in de visie Grutsk op 'e Romte. Waar mogelijk en nodig worden de kernkwaliteiten in dit bestemmingsplan beschermd.

3.2.3 Verordening Romte

Op 25 juni 2014 hebben Provinciale Staten de Verordening Romte Fryslân 2014 vastgesteld. De verordening is in werking getreden op 1 augustus 2014. De verordening uit 2011 is hiermee integraal herzien. Op 18 februari 2015 is de 1e partiële herziening van de verordening (Romte foar Sinne) en op 21 februari 2018 is de wijzigingsverordening 'Verordening Romte Fryslân 2014' vastgesteld. Deze wijzigingsverordening is op 28 maart 2018 inwerking getreden.

In de verordening zijn regels gesteld die ervoor moeten zorgen dat de provinciale ruimtelijke belangen doorwerken in de gemeentelijke ruimtelijke plannen. Als daaraan niet wordt voldaan, zal de provincie een zienswijze indienen en eventueel een aanwijzing geven als onvoldoende aan die zienswijze tegemoet wordt gekomen. Het streekplanbeleid is in het kader van de verordening voorzien van concrete beleidsregels. In de verordening is onder meer de grens tussen het buitengebied en het stedelijk gebied vastgelegd. In stedelijk gebied bestaat een grotere mate van beleidsvrijheid wat betreft de ruimtelijke ordening dan in het buitengebied. Vanuit de verordening zijn de volgende onderwerpen voor het plangebied van belang:

Bestaand bebouwd gebied en kernenstructuur

De bebouwde kom van de dorpen maakt over het algemeen volledig deel uit van bestaand bebouwd gebied. Hierin zijn onder meer inbreidingsontwikkelingen mogelijk. De kernen in het plangebied zijn allemaal aangewezen als 'overige kern'. Dit heeft gevolgen voor de ontwikkelingsmogelijkheden van onder meer bedrijvigheid. Bij overige kernen is een bedrijf in de milieucategorieën 3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 5.1, 5.2, 5.3 of 6 niet toegestaan. Bestaande bedrijven(terreinen) met een dergelijke categorie kunnen blijven bestaan, ten opzichte van nieuwe bedrijven is de provincie terughoudend. Ditzelfde geldt voor uitbreiding van het aantal woningen buiten bestaand bebouwd gebied.

Natuur

Direct in en rond de kernen in het plangebied van dit bestemmingsplan zijn verschillende gebieden aangewezen als 'natuur buiten de EHS'. Voor deze gebieden gelden minder strenge voorwaarden dan voor de gebieden die vallen binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS). De gebieden moeten wel een passende bestemming krijgen, waarbij vooral gericht wordt op behoud, herstel of ontwikkeling van de natuurwaarden. Daarmee is in dit bestemmingsplan rekening gehouden, voor zover een als zodanig aangewezen gebied in het plangebied ligt.

Het IJsselmeergebied hoort bij het NNN, maar ligt buiten het plangebied en heeft dan ook geen gevolgen voor dit bestemmingsplan.

Weidevogelgebieden

In en rond de kernen van het plangebied zijn meerdere gebieden aangewezen als weidevogelkansgebieden. Dit zijn gebieden, die bestaan uit ruime en open gebieden (zichtafstand > 400 m) met voldoende rust en waarin gevarieerde graslanden liggen. Ze zijn aangewezen op basis van de Weidevogelnota 2014-2020.

Verstorende ontwikkelingen zijn in deze gebieden niet toegestaan. Agrarische ontwikkelingen zijn wel mogelijk, omdat de agrarische functie mede bepalend is voor de geschiktheid van een gebied voor weidevogels. Nieuwe agrarische bouwpercelen zijn niet zonder meer toegestaan, daarbij moet de invloed op het weidevogelgebied altijd afgewogen worden. Voor dit bestemmingsplan heeft dit geen gevolgen, omdat de bestaande situatie voorzien wordt van een actuele regeling.

3.2.4 Regionale bedrijventerreinenplan

De Verordening Romte gaat uit van de aanwezigheid van (regionale) bedrijventerreinenplannen. Dit bedrijventerreinenplan geeft invulling aan de eis dat een ruimtelijk plan een nieuw bedrijfsterrein of uitbreiding van een bestaand bedrijfsterrein kan bevatten, wanneer dit qua oppervlakte en invulling van bedrijfstypen in overeenstemming is met een bedrijventerreinenplan dat de schriftelijke instemming van Gedeputeerde Staten heeft (art. 4.1.1.).

Voor de regio Zuidwest Fryslân is een bedrijventerreinenplan opgesteld. In het plan zijn alle nieuwe dan wel uit te breiden bedrijventerreinen met een oppervlakte van 1 hectare of meer opgenomen. Het betreft vooral terreinen bij stedelijke en regionale centra en bedrijfsconcentratiekernen, waar op grond van het Streekplan bedrijventerrein op voorraad mogelijk is. Voor terreinen kleiner dan 1 hectare, meestal gelegen bij de 'overige kernen' is aanvullend ruimte, maar dan via een afzonderlijke afweging en procedure.

In de raming van de behoefte en bij de planning van nieuwe terreinen is in het bedrijventerreinenplan rekening gehouden met revitalisering, invulling van nog beschikbare ruimte op bestaande terreinen en met zorgvuldig ruimtegebruik. Hiermee is invulling gegeven aan toepassing van de SER-ladder op regionaal niveau: de mogelijkheden om ruimtewinst te boeken op alle bestaande terreinen in de regio zijn verdisconteerd in het totale regionale programma. Daarmee is voor elk plan voor een nieuw of uitbreiding van bestaand terrein voldaan aan die bepaling uit de Verordening Romte met betrekking tot zorgvuldig ruimtegebruik.

In dit bestemmingsplan wordt geen mogelijkheid geboden voor uitbreiding van bedrijventerreinen.

3.3 Gemeentelijk beleid

3.3.1 Omgevingsvisie 1.0 'Oars tinke yn Súdwest (2021)

De gemeenteraad heeft op 29 april 2021 de Omgevingsvisie 1.0 'Oars tinke yn Súdwest': samenwerken aan een gezonde leefomgeving' vastgesteld. De Omgevingsvisie 1.0 voldoet aan de artikelen 4.9 en 4.10 van de Invoeringswet Omgevingswet. In de overgangswetgeving Omgevingswet, krijgt een structuurvisie op basis van de Wro automatisch de status van een Omgevingsvisie op basis van de Omgevingswet wanneer deze van kracht wordt. Deze visie is tot stand gekomen met de inwoners en ketenpartners van Súdwest Fryslân.

De Omgevingsvisie 1.0 schetst de hoofdlijnen van de ontwikkelingsrichting voor de woonwerk- en leefomgeving op de langere termijn. De Omgevingsvisie helpt om keuzes te maken bij ontwikkelingen die de fysieke leefomgeving beïnvloeden en nodigt uit tot ontwikkelingen. Met deze Omgevingsvisie kan de gemeente beoordelen of ontwikkelingen en projecten bij Súdwest-Fryslân passen.

De Omgevingsvisie 1.0 bestaat uit vijf thema's:

1. Gezonde vitale mensen in een gezonde en veilige omgeving;
2. Sterke kernwaarden: cultureel erfgoed, natuur, weids en waterrijk landschap;
3. Veerkrachtige en leefbare wijken, dorpen en steden;
4. Vitaal en aantrekkelijk landschap;
5. Duurzaam, energieneutraal en klimaatadaptief.

In de Omgevingsvisie 1.0 is een koppeling gelegd met de 17 duurzame ontwikkeldoelen (Sustainable Development Goals) zoals die wereldwijd worden gehanteerd.

De gemeenteraad heeft in de Omgevingsvisie 1.0 de kaders op hoofdlijnen voor toekomstige ontwikkelingen vastgesteld. De maatregelen om de vastgestelde thema uit te kunnen werken worden beschreven in, samen met de ketenpartners, op te stellen omgevingsprogramma's. Dit om de ambities uit de Omgevingsvisie 1.0 dichterbij te brengen. Het College van B&W stelt de omgevingsprogramma's vast. Zoals in de thema-onderdelen van de Omgevingsvisie benoemd, worden de volgende omgevingsprogramma's opgesteld:

- Gezond Wonen
- Omgevingskwaliteit
- Vitaal landschap
- Klimaatmitigatie
- Klimaatadaptatie

In het plangebied worden geen ontwikkelingen voorzien, die niet al eerder afgewogen zijn. Het bestemmingsplan heeft een conserverend karakter en tast de bestaande omgevingswaarden niet aan.

3.3.2 Agenda duurzame ontwikkeling

In juli 2018 is de 'Agenda Duurzame Ontwikkeling' vastgesteld door de gemeenteraad. De gemeente Súdwest-Fryslân staat net als andere overheden voor een grote opgave op het gebied van duurzame ontwikkeling. We werken toe naar een energie- en klimaatneutrale samenleving met een circulaire economie.

De Agenda omvat een groot aantal uiteenlopende ambities die als kader dienen voor de komende jaren, variërend van alle woningen energieneutraal in 2030 tot 100% afvalvrije festivals.

De agenda richt zich op 5 specifieke onderdelen:

1. Anders Wonen
2. Anders van A naar B
3. Anders Produceren
4. Anders Energie opwekken
5. Zelf Anders

Voor 5 genoemde onderdelen is een concrete agenda vastgesteld en zijn ambities geformuleerd.

3.3.3 Klimaatagenda 2020, think global, act local

In 2015 hebben alle landen van de wereld ingestemd met een Duurzame Wereldagenda tot 2030. Hieruit volgen 17 Sustainable Development Goals (SDG's). Voor klimaat is doel 13 beschreven: neem dringend maatregelen om de klimaatveranderingen en de gevolgen ervan te bestrijden. Met de Europese Green Deal (2019) geeft de Europese Commissie aan hoe Europa in 2050 als eerste continent voor 2050 klimaatneutraal wordt. Nederland heeft dit vertaald in een Nationaal Klimaatakkoord (2019). De klimaatagenda van de gemeente Súdwest-Fryslân sluit naadloos aan op de doelen van het landelijk Klimaatakkoord. Dankzij deze koppeling wordt duidelijk wat voor onze gemeente de opgave is ten aanzien van klimaat en duurzame ontwikkeling.

De klimaatagenda voor de gemeente Súdwest-Fryslân, vastgesteld door de gemeenteraad op 1 juli 2020, bestaat uit 2 delen: klimaatmitigatie en klimaatadaptatie. In de omgevingsvisie 1.0 is de klimaatagenda opgenomen binnen het thema "Duurzaam, energieneutraal en klimaatadaptief" en verder uitgewerkt in de omgevingsprogramma's Klimaatmitigatie en Klimaatadaptatie.

3.3.4 Omgevingsprogramma Klimaatadaptatie (2021)

Het omgevingsprogramma klimaatadaptatie Súdwest-Fryslân is de nadere uitwerking van de Klimaatagenda SWF 2020 en het thema "Duurzaam, energieneutraal en klimaatadaptief" uit de omgevingsvisie 1.0. Dit programma is door het college van b&w vastgesteld. Een programma is een flexibel instrument dat de overheid kan toepassen in verschillende

fasen van de beleidscyclus. Het omgevingsprogramma klimaatadaptatie bestaat uit een koepelrapport met acties en maatregelen die zijn verdeeld over vier bouwstenen.

Bouwsteen 1 - Werken aan klimaatadaptatie

Acties en maatregelen waarin de gemeente SWF zelf klimaatopgaven, kansen in ruimtelijke projecten en onderzoeksvragen oppakt. De initiatiefrol ligt in deze bouwsteen bij de gemeente.

Bouwsteen 2 - Participatie en communicatie

Acties en maatregelen gericht op het betrekken van initiatiefnemers, inwoners en bedrijven bij het opnemen van klimaatbestendigheid in ontwikkelingen en eigen handelen. De rol van de gemeente SWF varieert binnen deze bouwsteen van initiatiefnemer tot facilitator tot stimulator

Bouwsteen 3 - Organiseren eigen opgaven

Acties en maatregelen gericht op de interne organisatie van de gemeente SWF. De gemeente is hierin regisseur van het vormgeven aan haar eigen klimaatbestendige werkwijze.

Bouwsteen 4 - Organiseren regionale opgaven

Acties en maatregelen gericht op de samenwerking voor de aanpak van regionale opgaven. De gemeente SWF treedt hierin op als samenwerkingspartner van onder meer Wetterskip Fryslân en provincie Fryslân, facilitator en in enkele gevallen als initiatiefnemer.

Het omgevingsprogramma benoemt concrete projecten op de korte termijn tot 2025 en geeft een aanzet voor de langere termijn maatregelen richting 2050. Daarbij is de ambitie dat de gemeente in 2050 CO₂-neutraal, klimaatbestendig, energieneutraal en circulair is. Dat sluit aan bij de nationale klimaatdoelstellingen. Het is wenselijk om de verschillende opgaven met elkaar te verbinden. Dat leidt tot een gezonde, veilige en goede kwaliteit van de leefomgeving. Voor het bereiken van een klimaatbestendige gemeente ligt de nadruk op ruimtelijke adaptatie, zodat de door SWF onderschreven landelijke doelstellingen (Deltabeslissing Ruimtelijk Adaptatie) worden gehaald:

1. vanaf 2020 klimaatadaptief handelen is 'het nieuwe normaal' en
2. in 2050 is Súdwest-Fryslân klimaatbestendig en waterrobuust ingericht.

Voor de in dit programma opgenomen maatregelen zijn vijf strategieën opgesteld om de ambitie en doelstellingen te behalen. Deze strategieën zijn tevens opgenomen in de omgevingsvisie 1.0.

1. Water- en klimaatbewustwording vergroten, zowel in- als extern.
2. In de praktijk brengen van klimaatadaptatie door te werken aan de opgaven in onze gemeente. Integraal werken, zowel intern tussen teams als extern met verschillende partners.
3. Verankeren van klimaatadaptatie in gemeentelijk beleid en handelen waardoor klimaatadaptatie een integraal onderdeel wordt van afwegingen.
4. Met samenwerkingspartners werken aan (regionale) opgaven. Rolbewustheid is hier onderdeel van. Elk gebied heeft zijn eigen specifieke kenmerken, die leidend moeten zijn in de keuzes die we maken ten aanzien van klimaatadaptatie en de integrale afwegingen.

5. Het benutten en versterken van de cyclus van kennis en monitoring.

Met het dynamische karakter van het omgevingsprogramma klimaatadaptatie Súdwest-Fryslân ontstaat de mogelijkheid om acties en maatregelen doorlopend verder aan te scherpen en aan te vullen.

3.3.5 Antennebeleid 2012

De gemeenteraad heeft in haar vergadering van 18 oktober 2012 het "*Antennebeleid gemeente Súdwest-Fryslân*" vastgesteld. De noodzaak hiertoe ligt er in dat mobiele communicatie in Nederland de laatste jaren een ongekeerde groei doormaakt. Burgers en bedrijven hechten veel belang aan een ruime beschikbaarheid en goede toegankelijkheid van mobiele communicatie. Naast dit algemene belang is er ook een groot maatschappelijk belang voor goede mobiele communicatie, zoals de bereikbaarheid van de hulpdiensten. Door het toenemend gebruik van mobiele communicatie groeit de vraag naar plaatsingsmogelijkheden voor antenne-installaties. Om te komen tot een verantwoorde maatschappelijke, stedenbouwkundige en landschappelijke inpassing van antenne-installaties is gemeentelijk antennebeleid opgesteld.

Samengevat ziet het beleid er als volgt uit. De volgende gebieden komen als eerste in aanmerking voor plaatsing:

- bestaande masten;
- bedrijventerreinen;
- sportparken en hoogbouw;
- langs of nabij infrastructuur en dan bij voorkeur bij kunstwerken.

Ten aanzien van de omgeving gelden de volgende criteria:

- Aansluiting op bestaande masten en gebouwen. Door gebruikmaking van bestaand verticale kunstmatige elementen zoals hoge gebouwen en torens kan de inbreuk op de bestaande ruimtelijke kwaliteit tot een minimum beperkt worden;
- Aansluiting op de visueel ruimtelijke kwaliteit van de omgeving;
- Antenne-installaties mogen de architectuur en de specifieke architectonische kenmerken niet aantasten;
- Afstemming van de maat, schaal en oriëntatie van de antenne-installatie op (die van de bestaande bebouwing in) de omgeving;
- Er dient rekening gehouden te worden met de situering ten opzichte van cultuurhistorische waarden en objecten;
- Inpassing van de antenne-installatie binnen het landschapstype;
- Rekening houden met/aansluiten op bestaande landschappelijke patronen en op elementen in het landschap;
- Aangeven van de mogelijkheden om (in de ruime omgeving) door toepassing van beplanting de visuele aantasting te verminderen.

Voor antenne-installaties hoger dan 5 meter is een omgevingsvergunning nodig (dit geldt niet voor de installaties voor het communicatiesysteem C2000). Ook voor het bouwen van antenne-installaties kleiner dan 5 meter op gemeentelijke-, provinciale- en rijksmonumenten of in beschermde stads- of dorpsgezichten is voor de activiteit bouwen van een bouwwerk een omgevingsvergunning vereist.

3.3.6 Bomenbeleidsplan (2012)

Op 13 december 2012 heeft de gemeenteraad het bomenbeleidsplan vastgesteld, het beleidsplan is van kracht gegaan op 1 januari 2013 voor de gehele gemeente. In het beleidsplan is het kapbeleid van de gemeente vereenvoudigd, zonder dat dit te koste gaat van waardevolle boomstructuren, groenclusters en aangewezen bomen. De aanleiding voor een bomenbeleidsplan waren de verschillende kapregelgevingen van de voormalige fusiegemeenten en de wens om de kapregelgeving te dereguleren.

Voor het kappen van bomen, zowel particulier als gemeentelijk bomen, moest voorheen een omgevingsvergunning worden aangevraagd. Door de kapregelgeving te dereguleren, hoeft men voortaan alleen een vergunning aan te vragen voor het kappen van waardevolle bomen, boomstructuren en groenclusters.

Om individuele waardevolle bomen te kunnen beschermen is er door de gemeente een bomenregister opgesteld. Het bomen register is een dynamische lijst waaraan bomen kunnen worden toegevoegd of verwijderd. Om een boom aan te melden voor het register zal deze moeten voldoen aan één of meer van de opgestelde beoordelingscriteria. De aanmelding kan worden gedaan door zowel particulieren als de gemeente. De bomen op het bomenregister mogen niet worden gekapt tenzij er een algemeen maatschappelijk belang (overlast, onveiligheid, etc.) tegenop weegt.

Het meest actuele bomenregister is raadpleegbaar op de gemeentelijk website. Voor de bomen hoeft in dit bestemmingsplan geen specifieke regeling opgenomen te worden, omdat het beleid hiervoor voldoende bescherming biedt.

3.3.7 Detailhandelsstructuurvisie

Een goed gemeente dekkend beleidskader voor detailhandel in de gemeente wordt door de raad en het college als noodzaak ervaren. De lastige economische omstandigheden en de vele snelle ontwikkelingen als internet, schaalvergroting en leegstand vragen om een duidelijke visie en uitvoering van de gemeente en andere partijen. Daarnaast is het gewenst dat nieuwe concrete plannen op integrale manier en in samenhang kunnen worden beoordeeld. Daarom is de "Detailhandelsstructuurvisie Súdwest-Fryslân" vastgesteld. De detailhandelsstructuurvisie heeft een aanjaagfunctie en biedt een toetsingskader voor nieuwe ontwikkelingen.

In het beleid staat de toegankelijkheid van voorzieningen voorop. Hoofddoelstelling is dat inwoners van alle kleine kernen op aanvaardbare afstand (< 5 km) detailhandelsvoorzieningen beschikbaar hebben en dat deze ook goed toegankelijk voor hen zijn. In de praktijk ligt hier dus een rechtstreekse koppeling met het streven naar een volwaardig pakket aan voorzieningen in de steden Sneek, Bolsward, en de regionale kernen. Bij de toegankelijkheid horen ook zeker concepten als thuisbezorgen van boodschappen door supermarkten. Bij toegankelijkheid wordt ook nadruk gelegd op een goede digitale toegankelijkheid die steeds belangrijker wordt. De gemeente zet hier vol op in en legt de relatie met krimp- en leefbaarheidsdossier en het kernenbeleid. Hierdoor is ook vanuit het rijk en provincie volop aandacht en komen naar verwachting ook middelen beschikbaar.

Súdwest-Fryslân kent vele kernen zonder enige detailhandel of met een zeer minimaal detailhandelsaanbod. Van de 8 kernen in dit bestemmingsplan heeft alleen Scharnegoutum een dorpssupermarkt. In de andere kernen is geen detailhandel (meer) aanwezig. Behoud van voorzieningen in kleine kernen zal in onze beleving vooral moeten worden gezocht in de slimme combinatie van functies. In tegenstelling tot grotere winkerkernen is

de detailhandelsstructuur in kleine kernen veel minder relevant. Bij mogelijke ontwikkelingen, bijvoorbeeld de vestiging van een winkel die ruimtelijk inpasbaar is, biedt de gemeente in faciliterende zin mogelijkheden. Hiermee willen we nadrukkelijk ook zoveel mogelijk aanknopingspunten bieden voor het tegengaan van leegstand van winkelpanden.

3.3.8 Erfgoednota

Met het vaststellen van de 'Erfgoednota 2021-2026 Cultureel Erfgoed is geen keus' (april 2021) heeft de gemeente haar visie en missie op behoud en ontwikkeling van het erfgoed vastgesteld. De gemeente SWF zorgt samen met de mienskip dat cultureel erfgoed duurzaam behouden en ontsloten wordt en zichtbaar en beleefbaar is. Dit doen wij door erfgoed te waarderen en te beschermen, bewustwording en samenwerking te stimuleren en daarvoor erfgoed te versterken en levend te houden.

De mienskip heeft tijdens het 'Rondje Súdwest' in 2019 in het kader van de Omgevingsvisie 1.0 'Oars tinke yn Súdwest' (2021) cultureel erfgoed benoemt als wezenlijk onderdeel van thema 2 van de 5 thema's in de Omgevingsvisie 1.0: sterke kernwaarden: cultureel erfgoed, natuur, weids en waterrijk landschap. Ook het weidse en waterrijke landschap is eigenlijk erfgoed. Immers de meren, kanalen en sloten en weide- en akkergronden zijn allemaal onder menselijke invloed ontstaan en verder vormgegeven, oftewel cultuurlandschap. In die zin geldt hetzelfde voor thema 4: vitaal en aantrekkelijk landschap. Ook in thema 3: veerkrachtige en leefbare wijken, dorpen en steden en thema 5: duurzaam, energieneutraal en klimaatadaptief heeft cultureel erfgoed een rol als wezenlijk onderdeel van de bijzondere woonkwaliteiten. Een zorgvuldige afweging van de cultuurhistorische waarden om de omgevingskwaliteit te kunnen waarborgen en te versterken is dus essentieel.

Het is een gemeentelijke wettelijke taak om te komen tot een zorgvuldige planbehandeling en besluitvorming voor wat betreft cultuurhistorie. Als gevolg van het beleid Modernisering Monumentenzorg is per 1 januari 2012 in het Besluit ruimtelijke ordening (artikel 3.6.1) bepaald dat gemeenten verplicht zijn cultuurhistorie mee te wegen bij het opstellen van het bestemmingsplan. Niet alleen de cultuurhistorische waarden in de grond (archeologie) maar ook boven de grond moeten meegenomen worden.

Zo stelt de gemeente bij bestemmingsplannen cultuurhistorische analyses op en gaat de gemeente bij de bescherming van archeologische (verwachtings)waarden in bestemmingsplannen formeel uit van de gemeentelijke FAMKE (Friese Archeologische Monumentenkaart Extra), een uitsnede van de provinciale FAMKE. Voor de bekende en de te verwachten cultuurhistorische waarden gaat de gemeente uit van de Cultuur Historische kaart van de provincie Fryslân (CHK) en de Landschapsbiografie Súdwesthoeke. Deze kaarten zijn daarmee onderlegger voor het in de Erfgoednota geformuleerde beleid. Niet alle op deze kaarten aangegeven waarden kunnen echter behouden blijven, hier komt een gemeentelijke afweging aan te pas.

In de toelichting van het bestemmingsplan moet beschreven worden hoe het bestemmingsplan met deze waarden omgaat. Op de plankaart kunnen cultuurhistorische waarden aangeduid worden met dubbelbestemmingen en/of aanduidingen. In de regels bij het bestemmingsplan moet worden omschreven welke voorschriften er aan die bestemming zijn gekoppeld. Met de komst van de Omgevingswet worden deze op een gegeven moment doorvertaald naar het omgevingsplan.

3.3.9 Geurverordening

Op 12 november 2015 heeft de raad van de gemeente Súdwest-Fryslân de 'Geurverordening gemeente Súdwest-Fryslân' vastgesteld. Dit op basis van de Wet geurhinder en veehouderij.

Op basis van een geurverordening mogen verschillende agrarische bedrijven afwijken van de vaste afstanden uit de Wet geurhinder en veehouderij. Ten opzichte van geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom geldt een afstand van 50 meter. Buiten de bebouwde kom geldt een afstand van 25 meter. De geurverordening gaat vergezeld van een inventarisatielijst met adressen, waarop de genoemde afstanden van toepassing zijn.

3.3.9 Ontwikkelvisie 2011-2021

De "Ontwikkelvisie 2011-2021 gemeente Súdwest-Fryslân" is op 22 maart 2012 vastgesteld. In deze visie staan de gemeentelijke ambities betreffende sociale, ruimtelijke en economische ontwikkelingen beschreven. De visie vormt een belangrijke basis voor nieuw beleid en ruimtelijke plannen. De visie maakt duidelijk hoe de gemeente zich naar de toekomst toe wil positioneren, wat de belangrijkste speerpunten zijn en op welke aandachtsgebieden wordt ingezet. De ontwikkelvisie beslaat een periode van tien jaar.

In de gemeente worden vijf landelijke clusters en één stedelijk cluster rondom Bolsward en Sneek onderscheiden. De ontwikkelvisie rust op zes pijlers waar een visie op is geformuleerd en waar een koers per landelijk of stedelijke cluster voor is uitgezet. De pijlers met bijbehorende visie betreffen:

- a. Verscheidenheid in kernen: Gebiedsgerichte aanpak via clusters, met oog voor samenhang. Aandacht voor unieke ruimtelijke structuur, sociaaleconomische kenmerken en toekomstvisies van de kernen. Extra aandacht voor plattelandskernen en stadswijken waar de leefbaarheid onder druk staat.
- b. Weidsheid van het landschap: Zorgvuldig met weidsheid omgaan, maar ruimte bieden voor nieuwe ontwikkelingen naar aard/schaal. Er worden hoge eisen aan ruimtelijke kwaliteit gesteld.
- c. Economische verscheidenheid: Gebiedsgerichte aanpak om te zorgen dat de gemeente zich in totaliteit sterk ontwikkelt. Ruimtelijke keuzes maken ten aanzien van economische ontwikkeling. Extra aandacht voor sterke sectoren vanwege hun groeipotentie en innovatief vermogen. Bijeenbrengen onderwijs en arbeidsmarkt, zodat vraag en aanbod beter aansluiten.
- d. Grote sociale verbondenheid: Iedereen kan (naar vermogen) meedoen. De huidige sociale infrastructuur wordt optimaal benut. Betere samenwerking en afstemming tussen partijen. Betere afstemming aanbod. Uitgangspunten zijn eigen verantwoordelijkheid, eigen kracht en zelfredzaamheid. Kwetsbare groepen actief opsporen.
- e. Grote rijkdom aan cultuur en erfgoed: Cultuur en cultureel erfgoed hebben verbindende werking op de samenleving en grote aantrekkingskracht op toeristen. Daarom wordt gezorgd voor een divers cultureel aanbod en voor bescherming, behoud en ontsluiting van cultureel erfgoed.
- f. Sterke aantrekkingskracht voor toeristen: Toerisme en recreatie als verbinding tussen stad/platteland, cultuur, natuur, sport, zorg, land- en tuinbouw. Verdiepen van bestaand aanbod, kwaliteitsverbetering en slim combineren van aanbod. Watertoerisme versterken door samenwerking met andere vaargebieden.

In het plangebied worden geen ontwikkelingen voorzien, die niet al eerder afgewogen zijn. Het bestemmingsplan heeft een conserverend karakter, waarmee het past in het beleid van de Ontwikkelvisie.

3.3.10 Ruimte voor de zon

Op 10 november 2016 heeft de raad van de gemeente Súdwest-Fryslân de notitie 'Ruimte voor de Zon' vastgesteld. Uitgangspunt bij realisatie van een zonneweide is dat de kwaliteit van het landschap behouden blijft en dat de bewoners niet alleen de lasten maar ook de lusten ervaren. In deze notitie wordt voorgesteld zonneweides te creëren tegen kernen met >500 inwoners, met draagvlak, met participatie en financieel haalbaar. Voorgesteld wordt 3 pilots, wet- en regelvrij, te realiseren en daarnaast is er ruimte voor andere initiatieven die moeten voldoen aan de kaders die in de notitie zijn gesteld. Deze notitie heeft geen directe gevolgen voor het bestemmingsplan, omdat hierin geen initiatieven voor nieuwe zonnenvelden zijn opgenomen. Particulieren kunnen onder voorwaarden zonnepanelen bij of op hun woning plaatsen. Wanneer ze daarbij voldoen aan de landelijk vastgelegde voorwaarden kan dit vaak vergunningvrij.

3.3.11 Verkeersbeleid

3.3.11.1 Verkeer- en vervoerplan (2013)

De gemeente Súdwest-Fryslân vindt het belangrijk dat inwoners in een verkeersveilige en prettige woonomgeving wonen en dat iedereen zich veilig en vlot kan verplaatsen. In het op 16 mei 2013 door de gemeenteraad vastgestelde "Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan" (GVVP) staat hoe de gemeente dit wil bereiken. Het GVVP beschrijft de gemeentelijke visie op het gebied van verkeer en vervoer met als belangrijkste uitgangspunt om de verkeersveiligheid in de gemeente te waarborgen en te verbeteren. Daarnaast worden goede bereikbaarheid en het vergroten van de leefbaarheid als doelen gesteld.

Om de visie vorm te geven is een groot aantal maatregelen opgesteld. De maatregelen zijn divers; infrastructurele aanpassingen, nader onderzoek naar specifieke onderwerpen, veiliger maken van fietsroutes, verbetering van schoolomgevingen, maar ook verkeerseducatieprojecten op scholen en voorlichtingscampagnes. De uitvoering hiervan wordt zoveel mogelijk gedaan in combinatie onderhoudswerkzaamheden. Wanneer onderhoud gepland is aan een weg of een gebied wordt gekeken of de maatregelen uit het GVVP hierin meegenomen kunnen worden. Dit betekent dat in het GVVP niet concreet wordt aangegeven wanneer welke maatregelen worden uitgevoerd. Ieder jaar wordt daarom een uitvoeringsprogramma opgesteld die door de gemeenteraad wordt goedgekeurd. Voordat gestart wordt met de uitvoering van bepaalde maatregelen worden deze dan ook aan direct belanghebbenden voorgelegd. De gevolgen vanuit het GVVP voor het bestemmingsplan zijn gericht op de wegcategorisering. Voor het plangebied is deze beschreven in paragraaf 2.2.1.

3.3.11.2 Parkeren

Op basis van het parkeerbeleid van de gemeente kan berekend worden hoeveel parkeerplaatsen er benodigd zijn. Vervolgens moet aangetoond worden dat er voldoende parkeergelegenheid aanwezig is of gerealiseerd kan worden.

De gemeente Súdwest-Fryslân heeft de "Parkeernormennota Súdwest-Fryslân 2018" vastgesteld waarin de inhoud van het begrip 'voldoende parkeergelegenheid' is uitgewerkt. Aan de hand hiervan kan de parkeerbehoefte voor verschillende functies worden bepaald. Vervolgens moet aangetoond worden dat er voldoende parkeergelegenheid aanwezig is of gerealiseerd kan worden. Het parkeerbeleid is verwerkt in dit bestemmingsplan.

3.3.12 Visie Recreatie en Toerisme

Súdwest-Fryslân staat bekend als een kwalitatief hoogwaardig gebied voor (actieve vormen van) toerisme en recreatie met een zeer gevarieerd en levendig aanbod. Deze variatie en levendigheid is gerealiseerd door een gezamenlijke inzet met de sector op betere verbanden tussen toeristisch aanbod op het gebied van land en water, kunst en cultuur.

De ontwikkelingsstrategieën uit de visie zijn gericht op het creëren van meer (afwisseling in) belevenissen door verbanden te leggen tussen het bestaande aanbod en door verbanden te leggen tussen alle partijen die daarbij betrokken zijn:

- Geef de bezoeker een gevoel van 'thuis komen' en 'zichzelf kunnen zijn';
- Benut de rijkdom van het 'water', het landschap en de steden;
- Organiseer avontuurlijker actieve vormen van recreatie;
- Gebruik verhaallijnen om de gast nieuwe ervaringen te laten beleven.

Actie, Gastheerschap en Samenwerking zijn de kernwoorden van de strategieën:

De samenhang wordt gerealiseerd door te kiezen voor de kracht van het lokale verhaal, te investeren in aantrekkingskracht en door één sterk toeristisch samenwerkingsverband neer te zetten voor de regio.

Er wordt koers gezet op Gastheerschap vanuit de invalshoeken:

- meer aansprekende watersportactiviteiten voor de jeugd en sportstimulering;
- het bevorderen van elektrisch varen en fietsen;
- verleiding tot gezelligheid en vermaak in de kernen;
- jaarlijks terugkerende sportieve en culturele events.

Er wordt gekoerst op meer beleving van het weidse landschap en de bijzondere natuur door:

- op de kop van Afsluitdijk een 'uitzichtpunt' van formaat te realiseren;
- het creëren van belevenissen binnen de kwalificatie Nationaal Landschap;
- de optimalisatie van de bestaande routenetwerken.

In het plangebied is op meerdere plaatsen sprake van recreatieve en toeristische functies en voorzieningen. Wanneer sprake is van ontwikkelingen bij deze voorzieningen, wordt rekening gehouden met het geformuleerde beleid.

3.3.13 Visie Ruimtelijke Kwaliteit (2013)

De in het kader van het Nationaal Landschap Zuidwest-Fryslân opgestelde 'Landschapsontwikkelingsvisie' (2009) heeft als basis gediend voor de "Visie Ruimtelijke Kwaliteit Gemeente Súdwest-Fryslân" die op 23 juni 2013 is vastgesteld. De visie hanteert als uitgangspunt dat het landschap het product is van de ontwikkelingen in de landbouw, de natuur, de economie en de samenleving door de eeuwen heen; en dat dit ook in de toekomst zo zal zijn. Die veranderingen kunnen in beginsel bijdragen aan de landschappelijke kwaliteit, mits ze goed op elkaar worden afgestemd.

Met het gekozen abstractieniveau vormt de visie een basis voor andere sectorale beleidsvisies en andere ruimtelijke plannen, zoals gebiedsvisies, bestemmingsplannen, maar ook

bijvoorbeeld de welstandsnota of beheer- en onderhoudsplannen. De visie dient als één van de toetsingskaders bij concrete initiatieven.

Hoofduitgangspunt is dat bij alle ruimtelijke ontwikkelingen de kernkwaliteiten van de verschillende landschapstypen leidend zijn. De omschrijving hiervan is in paragraaf 2.3 van dit bestemmingsplan overgenomen. Daarnaast worden ontwikkelingen gestuurd met specifieke aandacht voor de volgende uitgangspunten:

- Versterken van de grootse openheid van het klei- en veengebied en de meren.
- Aandacht voor detail binnen het grootschalig landschap.
- Versterken van het contrast tussen binnendijs en buitendijs gebied.
- Behoud van authenticiteit en eenvoud.
- Ruimte voor dynamiek, experiment en contrast.

In het plangebied worden geen ontwikkelingen voorzien, die niet al eerder afgewogen zijn. Het bestemmingsplan heeft een conserverend karakter, waarmee het past in het beleid van de Visie Ruimtelijke Kwaliteit.

3.3.14 Woonvisie 2017 - 2022

De gemeente vindt het belangrijk dat alle inwoners van de gemeente goed kunnen wonen. Daarom heeft de gemeenteraad in juli 2017 een Woonvisie vastgesteld waarin de gemeentelijke ambities voor een rechtvaardige en evenwichtige woonruimteverdeling zijn vastgelegd voor de sociale huurvoorraad en de particuliere woningvoorraad.

In de Woonvisie is vastgelegd hoe de gemeente zorgt voor een optimaal functioneren van de woningmarkt. Hierbij is bijzondere aandacht voor de volgende thema's:

- Beschikbaarheid en betaalbaarheid van woningen voor alle doelgroepen,
- Wonen, zorg en participatie,
- Kwaliteit en duurzaamheid.

De Woonvisie vormt de basis voor het maken van prestatieafspraken tussen woningbouwcorporaties, huurdersverenigingen en gemeente. De visie geeft geen uitgangspunten voor de regeling van dit bestemmingsplan. Bij ontwikkelingen in het huidige woningbestand of bij een combinatie van wonen en zorg vormt de woonvisie wel een toetsingskader.

3.3.15 Kleinschalige windturbines

Om kleine windturbines bij bestaande agrarische bedrijven toe te kunnen staan is er een algemene regeling opgesteld. Dit is juridisch geregeld met het paraplubestemmingsplan 'Súdwest-Fryslân – kleine windturbines'.

Omdat de realisatie van kleinschalige windturbines nog niet mogelijk was volgens de nu geldende bestemmingsplannen en omdat de gemeente door middel van een vergunningstelsel zicht wil houden op de bouw van kleine windturbines, is dit beleid opgesteld. Ook zijn een aantal voorwaarden gekoppeld aan de bouw van de windturbines. Deze voorwaarden zijn opgenomen in de 'Beleidsregel toetsingskader kleine windturbines Súdwest-Fryslân' (bijlage bij de regels). De integratie van deze regels maakt dus planologisch mogelijk om kleine windturbines in de gemeente Súdwest-Fryslân toe te staan met een omgevingsvergunning. In dit bestemmingsplan wordt de eerder vastgestelde paraplu-regeling gecontinueerd als gemeentelijk beleid.

HOOFDSTUK 4 Omgevingsaspecten

4.1 Vormvrije mer-beoordeling

In het Besluit milieueffectrapportage (m.e.r.) is aangegeven welke activiteiten in het kader van het bestemmingsplan planmer-plichtig, projectmer-plichtig of mer-beoordelingsplichtig zijn. Voor deze activiteiten zijn in het Besluit m.e.r. drempelwaarden opgenomen. Ook wanneer de drempelwaarden niet worden overschreden moet het bevoegd gezag bij de betreffende activiteiten nagaan of mogelijk sprake is van belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu, die aanleiding geven om een milieueffectrapport (MER) op te stellen. Daarbij moet worden gelet op de omstandigheden als bedoeld in bijlage III van de EEGrichtlijn milieueffectbeoordeling. Deze omstandigheden betreffen:

- de kenmerken van het project;
- de plaats van het project;
- de kenmerken van de potentiële effecten.

In bijlage C en D van het Besluit m.e.r. is aangegeven welke activiteiten in het kader van het bestemmingsplan planmerplichtig(bijlage C en D), projectmer-plichtig (bijlage C) of mer- beoordelingsplichtig (bijlage D) zijn. Voor deze activiteiten zijn in het Besluit m.e.r. drempelwaarden opgenomen. In bijlage D van het Besluit m.e.r. (D11.2) is de aanleg, wijziging of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject opgenomen. Ten aanzien van woningen ligt de drempelwaarde op een aaneengesloten gebied met 2.000 of meer woningen.

Sinds 7 juli 2019 is een aanpassing van het Besluit m.e.r. in werking getreden. Hierin is geregeld dat ook voor projecten die zijn opgenomen in bijlage D, maar beneden de drempelwaarden vallen, een besluit moet worden genomen of een MER nodig is. In dat kader wordt afgewogen of het plan – ondanks dat het ruim onder de drempelwaarde blijft - mogelijk toch belangrijke negatieve milieueffecten heeft, op basis van de eerder genoemde omstandigheden. Dit is een "vormvrije" mer-beoordeling.

Dit bestemmingsplan betreft het actualiseren van de geldende bestemmingsplannen in het plangebied. Daarbij zijn bestaande bouwrechten uit de geldende bestemmingsplannen overgenomen.

Daarnaast maakt het plan geen deel uit van Natura 2000-gebieden, waarop kleinschalige ontwikkelingen invloed kunnen hebben. Voor dit bestemmingsplan is dan ook geen vormvrije m.e.r.-beoordeling of milieueffectrapport nodig.

4.2 Milieuzonering

Milieuzonering zorgt ervoor dat milieubelastende en milieugevoelige bestemmingen op een verantwoorde afstand van elkaar worden gesitueerd. Op deze wijze wordt gevaar en hinder voor de milieugevoelige functies voorkomen danwel zoveel mogelijk beperkt en omgekeerd wordt voldoende zekerheid aan milieubelastende activiteiten geboden dat deze activiteiten duurzaam binnen aanvaardbare voorwaarden uitgeoefend kunnen worden.

Bij dit bestemmingsplan hoort een Staat van Bedrijfsactiviteiten. Deze is gebaseerd op de categorale indeling van bedrijfstypen uit de publicatie 'Bedrijven en milieuzonering' (2009)

van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Bij deze indeling is de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) van het Centraal Bureau voor de Statistiek gevolgd. Elk bedrijfstype heeft een eigen code.

Naast een omschrijving van de bedrijfstypen is per type aangegeven welke richtafstanden gelden voor de aspecten geur, stof, geluid en gevaar. Dit is een indicatie van de minimale afstand die in beginsel, vanuit een bedrijf tot een rustige woonwijk, aangehouden moet worden. De grootste afstand is bepalend voor de indeling van een bedrijfstype in een milieucategorie.

Milieucategorie	Richtafstanden rustige woonwijk	Richtafstanden gemengd gebied
1	10 m	0 m
2	30 m	10 m
3.1	50 m	30 m
3.2	100 m	50 m
4.1	200 m	100 m
4.2	300 m	200 m
5.1	500 m	300 m

Binnen de bestemmingen waar bedrijven zijn toegestaan, is in de regels bepaald welke milieucategorieën waar zijn toegestaan. De bestaande situatie is daarbij het uitgangspunt.

4.3 Bodem

Het uitgangspunt is dat de kwaliteit van de bodem in het plangebied zodanig moet zijn dat er geen risico's zijn voor de volksgezondheid bij het gebruik van het plangebied voor wonen of een andere functie voor het verblijf van mensen.

Op 13 december 2012 heeft de gemeenteraad van Súdwest-Fryslân de Nota bodembeheer en de bodemkwaliteitskaart Zuidwest Fryslân vastgesteld. De bodemkwaliteitskaart is een kaart waarop de kwaliteit van de bodem is aangegeven per deelgebied. De Nota bodembeheer beschrijft het beleid voor hergebruik of toepassen van grond als bodem. Het Besluit Bodemkwaliteit is hierin leidend. In de nota is ook een vrijstellingenbeleid opgenomen voor het uitvoeren van bodemonderzoek bij een omgevingsvergunning met de activiteiten bouw. Op basis hiervan kan de gemeente vrijstelling verlenen voor het uitvoeren van bodemonderzoek.

Hier volgen een aantal uitzonderingen waarbij géén vrijstelling kan worden verleend:

- locaties met een bekende verontreiniging, of locaties gelegen nabij (binnen een straal van 25 meter) een puntbron van bodemverontreiniging;

- verdachte locaties of locaties binnen een straal van 25 meter van verdachte locaties, waarvan een vermoeden bestaat van bodemverontreiniging, tenzij door een historisch onderzoek (uitgevoerd volgens NVN 5725) wordt aangetoond dat de locatie onverdacht is;
- de bodemkwaliteit van het plangebied geeft aanleiding om een risico te verwachten bij het geplande gebruik.

In dit bestemmingsplan worden geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk gemaakt. De bestaande situatie wordt slechts voorzien van een actuele regeling. In het plangebied zijn geen nieuwe ontwikkelingen voorzien. Bij nieuwe ontwikkelingen moet – wanneer deze niet in dit bestemmingsplan passen – een overweging van de gevolgen voor de bodem worden opgenomen. Dit heeft geen gevolgen voor het bestemmingsplan.

4.4 Cultuurhistorie inclusief archeologie

4.4.1 Toetsingskader en beleid

Op 1 juli 2016 is de Erfgoedwet van kracht geworden. De Monumentenwet 1988 is met ingang van 1 juli 2016 dan ook vervallen. De bepalingen uit de Monumentenwet 1988 zijn deels overgegaan naar de Erfgoedwet en – zodra die wet in werking treedt in 2022 – deels naar de Omgevingswet. De bepalingen en vergunningen uit de Monumentenwet 1988 die overgaan naar de Omgevingswet blijven van toepassing tot de datum dat de Omgevingswet in werking treedt. Deze artikelen gelden tot dat moment als overgangsrecht op grond van de Erfgoedwet en tenzij expliciet vermeld, veranderen deze niet van inhoud. Tot die tijd blijft de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) het wettelijke kader voor de omgang met gebouwde en aangelegde rijksmonumenten en de Monumentenwet 1988 voor de omgang met de archeologische rijksmonumenten.

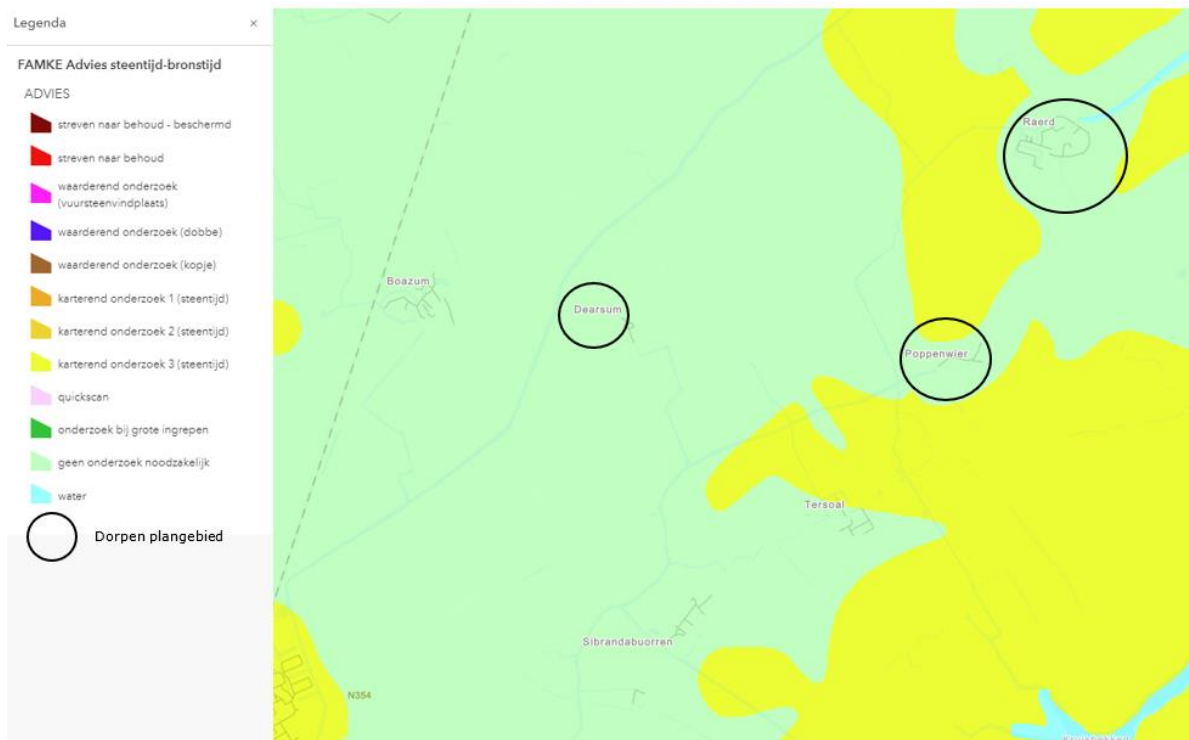
Tot cultuurhistorie worden voor dit bestemmingsplan gebouwde monumenten inclusief beschermde stads- en dorpsgezichten, archeologie en cultuurlandschap gerekend. In deze paragraaf wordt een analyse gemaakt van de cultuurhistorische (verwachtings)waarden en het eventueel noodzakelijke beschermingsregime. Bij deze analyse wordt volgens de gemeentelijke erfgoednota uitgegaan van de Landschapsbiografie Súdwesthoeke, de Cultuur Historisch kaart van de provincie Fryslân (CHK), waar ook de Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE) deel van uit maakt. Daarnaast is gebruik gemaakt van de thematische structuurvisie 'Grutsk op 'e Romte' waarin de kernkwaliteiten van het cultuurhistorisch erfgoed en het landschap in Fryslân beschreven staan.

4.4.2 Archeologie

Algemeen

Bij het opstellen en uitvoeren van ruimtelijke plannen wordt rekening gehouden met de bekende en de te verwachten archeologische waarden. Op welke plaatsen archeologisch onderzoek aan de orde is, wordt op grond van het gemeentelijk beleid bepaald. De gemeente volgt hiertoe de provinciale Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE). Op deze kaart worden voor de perioden Steentijd - Bronstijd en IJzertijd - Middeleeuwen adviezen gegeven over eventueel te verrichten onderzoeken.

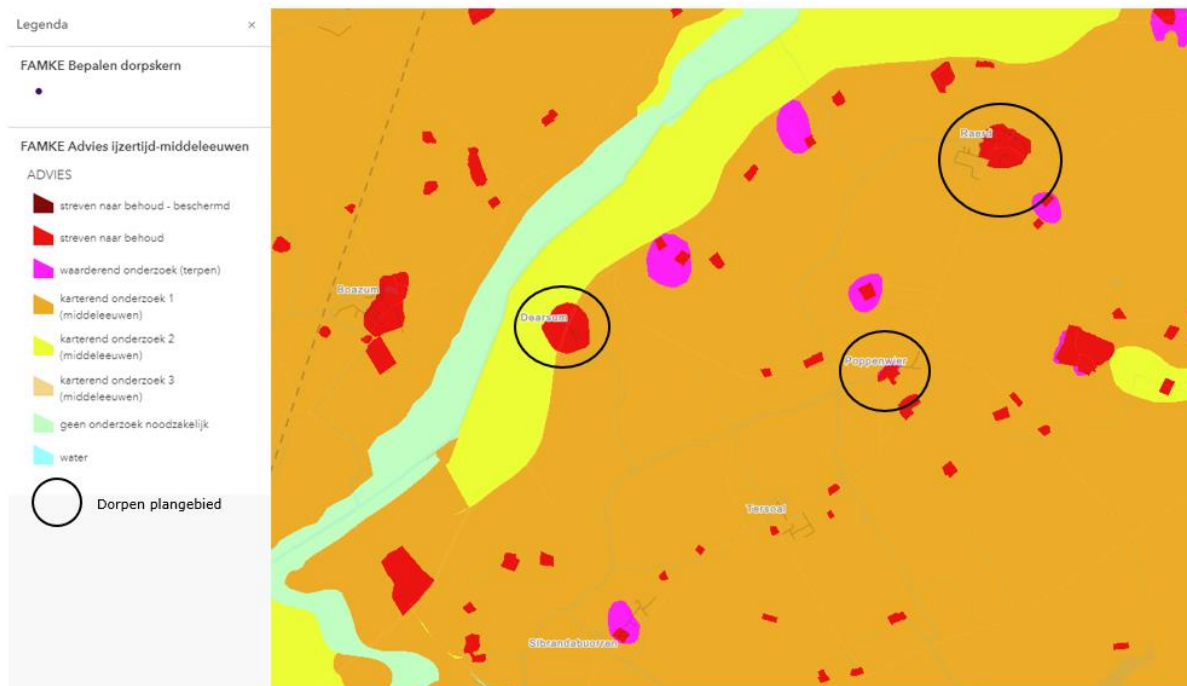
Uit de gemeentelijke uitsnede van de FAMKE blijkt dat in het plangebied diverse terreinen met bekende archeologische waarden aanwezig zijn, de zogenaamde 'streven naar behoud' en 'waarderend onderzoek' terreinen (paars en rood op de onderstaande figuren). Dit betreft vooral terpen uit de periode ijzertijd-middeleeuwen, met name de dorpskernen, en een stins/stateterrein bij Raerd. Voor de rest van het plangebied is sprake van zogenaamde verwachtingszones voor de ijzertijd-middeleeuwen. Er is voor de steentijd-bronstijd geen sprake van terreinen met bekende archeologische waarden. Enkel Scharnegoutum, Tirns en Raerd kennen (deels) een archeologische verwachting voor deze periode. voor Gauw, Goënga, Dearsum en Poppenwier geldt voor de periode steentijd-bronstijd geen archeologische verwachting (meer).

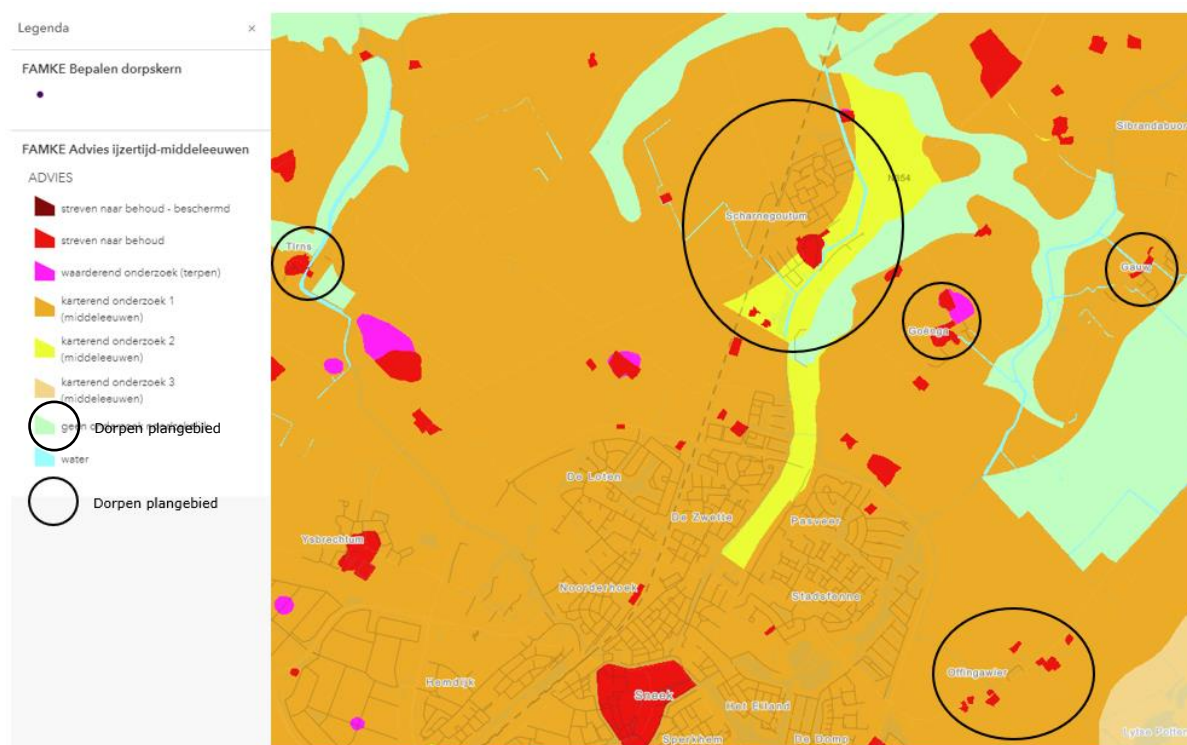
Figuur 5 Uitsnede van de FAMKE steentijd-bronstijd

Figuur 6 Uitsnede van de FAMKE steentijd-bronstijd

Figuur 7 Uitsnede van de FAMKE ijzertijd-middeleeuwen

Figuur 8 Uitsnede van de FAMKE ijzertijd-middeleeuwen

De archeologische waardevolle terreinen en de verwachtingszones zijn beschermd via een dubbelbestemming archeologie, afhankelijk van de toegekende waarde. Zoals gezegd

wordt gebruikt gemaakt van twee soorten archeologische waarden. Het betreft de dubbelbestemmingen "Waarde - Archeologie 1" en "Waarde - Archeologie 2". Waarde - Archeologie 1 wordt gehanteerd voor terreinen of gebieden die op de FAMKE het advies 'streven naar behoud' en 'waarderend onderzoek' hebben meegekregen, dus de bekende archeologisch waardevolle terreinen. Waarde - Archeologie 2 wordt gehanteerd voor gebieden die op de FAMKE het advies 'karterend onderzoek' en 'quickscan' hebben gekregen en zijn dan ook gebieden met een archeologische verwachtingswaarde.

Analyse

In gebieden met een archeologische waarde (Waarde - Archeologie 1) zijn in principe ingrepen vanaf 50 m² en dieper dan 40 cm vergunningsplichtig en moet een archeologisch onderzoek uitgevoerd worden voorafgaand aan de vergunningverlening. Dit om de archeologische behoudenswaardigheid in voldoende mate te kunnen bepalen. Het vaststellen van de archeologische waarde wordt gedaan aan de hand van één of meerdere archeologisch vooronderzoeken. In eerste instantie moet een bureau- en booronderzoek worden uitgevoerd. Eventueel volgt hierop nog een proefsleuvenonderzoek. Na iedere onderzoeksfase wordt de rapportage van het betreffende onderzoek ter beoordeling aan de gemeente voorgelegd. Het vooronderzoek wordt afgesloten als uit de beoordeling van de rapportage blijkt dat de waarde van het te verstoren terrein in voldoende mate is vastgesteld. Vervolgens wordt namelijk besloten of voorwaarden aan de omgevingsvergunning worden verbonden (opgraven, begeleiden en/of planaanpassing) of dat het plangebied archeologisch wordt vrijgegeven ten behoeve van de werkzaamheden.

Voor de gebieden in een archeologische verwachtingszone (Waarde - Archeologie 2) zijn de vrijstellingsgrenzen ruimer en speelt mogelijk archeologisch onderzoek bij ingrepen vanaf 500 m². Wanneer sprake is van bodemverstorende ingrepen dieper dan 40 cm, afhankelijk van de omvang van de ingreep, dan is archeologisch onderzoek nodig:

- ☐ Voor zover het plangebied op de hiernavolgende figuren is aangegeven als 'karterend onderzoek 1' dan moet een karterend onderzoek worden uitgevoerd indien er ingrepen zijn voorzien van een oppervlak van meer dan 500 m².
- ☐ Voor zover het plangebied op de hiernavolgende figuren is aangegeven als 'karterend onderzoek 2' dan moet een karterend onderzoek worden uitgevoerd indien er ingrepen zijn voorzien van een oppervlak van meer dan 2.500 m².
- ☐ Voor zover het plangebied op de hiernavolgende figuren is aangegeven als 'karterend onderzoek 3' dan moet een karterend onderzoek worden uitgevoerd indien er ingrepen zijn voorzien van een oppervlak van meer dan 5.000 m².

Uitgevoerd archeologisch onderzoek

Een aantal gebieden binnen het bestemmingsplangebied zijn in het verleden al archeologisch onderzocht. Alleen de gebieden waarbij een volledige vrijstelling geldt, oftewel geen archeologische waarde meer, zijn op de plankaart niet meer voorzien van een archeologische dubbelbestemming (figuur 9).

Figuur 9 Vrijgegeven archeologische onderzoeksgebieden (paars).

Voor dit bestemmingsplan is archeologisch onderzoek verder niet nodig, omdat het een conserverend bestemmingsplan betreft. Dit is een samenvoeging van bestaande ruimtelijke plannen, waarmee niet direct nieuwe ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt. Bij nieuwe ontwikkelingen is een toetsing aan het aspect archeologie (archeologisch onderzoek) nodig wanneer de ontwikkeling plaatsvindt in een gebied met een dubbelbestemming "Waarde – Archeologie" en groter is dan de daarbij voorgeschreven onderzoeksvereisten.

4.4.3 Cultuurhistorie

Algemeen

In 2019 heeft de gemeente Súdwest-Fryslân (samen met de gemeente De Fryske Marren, provincie Fryslân en de stichting Mar en Klif) in 2019 een Landschapsbiografie van de Friese Súdwesthoeke laten opstellen. Vrijwel heel Súdwest-Fryslân maakt deel uit van het Nationaal Landschap Zuidwest-Friesland. Dit gebied wordt gekenmerkt door een grote verscheidenheid aan landschapstypen, waaronder het stuwwallenlandschap in Gaasterland, de IJsselmeerkust van Makkum tot Lemmer, de kleizone met de wel bekende terpen en het veengebied van de Friese Meren. Ieder landschapstype kent een eigen ontstaansgeschiedenis en cultuurhistorische elementen die van grote waarde zijn voor de beleving van het landschap in de Súdwesthoeke. De waardevolle cultuurhistorische elementen in het buitengebied en het Nationale Landschap zijn op regionaal niveau geïnventariseerd en in kaart gebracht in de landschapsbiografie. Deze vormt een aanvulling op de reeds bestaande Cultuurhistorische kaart van Fryslân en sluit aan bij de door de provincie Fryslân uitgegeven "Wordingsgeschiedenis van Fryslân" en Grutsk op 'e Romte. Hiermee is de

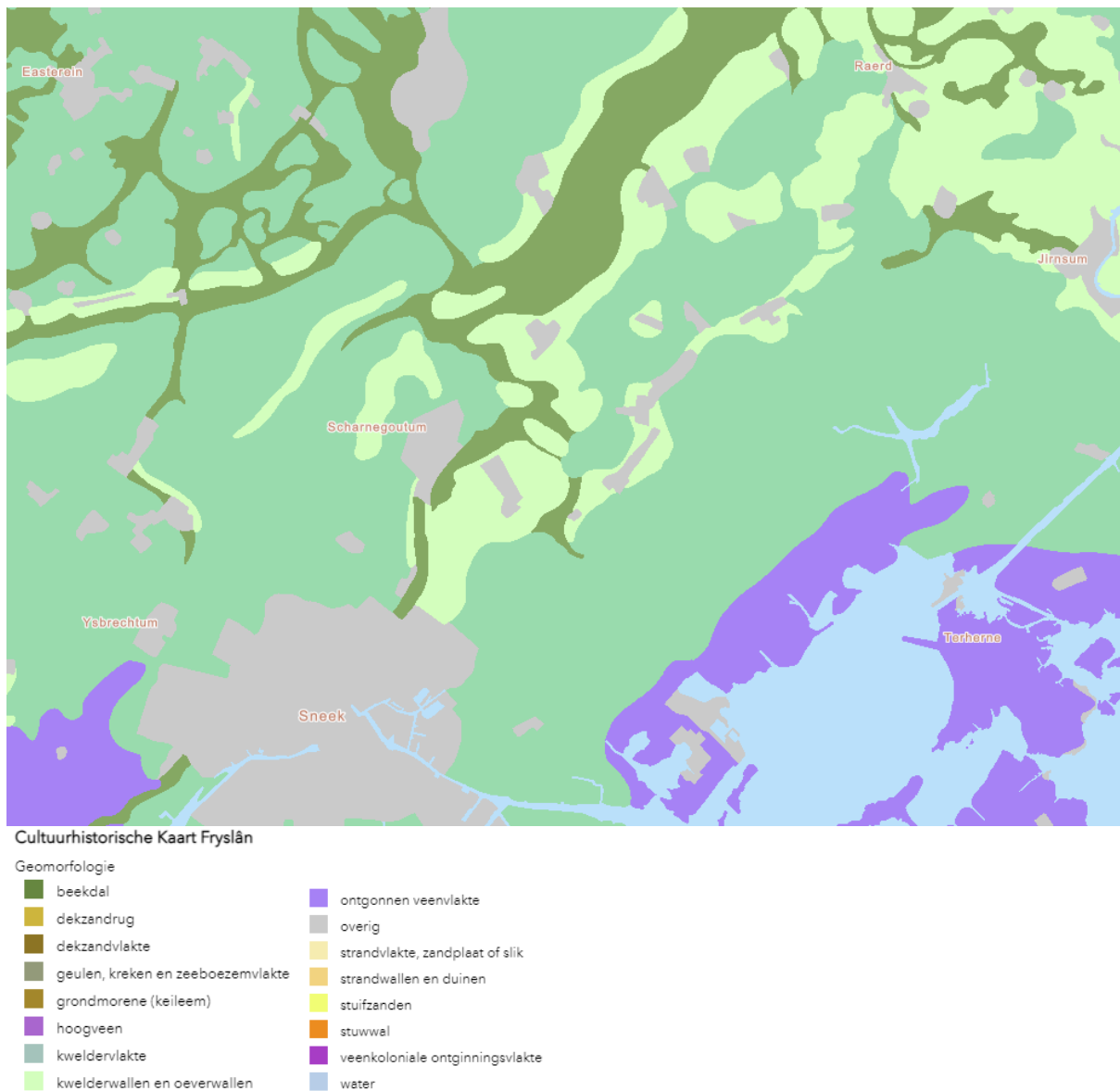
feitelijke basis gelegd voor het ruimtelijk beleid en het “beter vertellen” van de historie van de Súdwesthoeke.

Voor wat betreft met name het gebouwde erfgoed: in het hoofdlijnenakkoord 2018-2022 is aangegeven dat er gekozen is om een inventarisatie van het cultureel erfgoed in de kernen en het buitengebied per deelgebied uit te laten voeren. Op basis van deze inventarisatie kunnen in het bestemmingsplan karakteristieke panden en andersoortige objecten worden aangewezen.

Analyse

De historische kernen van de dorpen zijn rijk aan cultuurhistorische waarden. Hierbij gaat het onder andere om een groot aantal panden. Een deel is rijksmonument en zo beschermd via de wetgeving. Ter signalering van deze panden is op de verbeelding per rijksmonument een specifieke bouwaanduiding rijksmonument opgenomen. Daarnaast zijn in het plangebied karakteristieke panden aanwezig. Op basis van de bekende informatie en geldende regeling hebben deze een aanduiding 'karakteristiek' gekregen op de verbeelding. In de planregels is hiervoor een vergunningstelsel voor werken en/of werkzaamheden aan gekoppeld. In bijlage 3 bij de regels is een overzicht van karakteristieke panden opgenomen. Naast gebouwd erfgoed zijn ook andere cultuurhistorische waarden terug te vinden in het plangebied. Op basis van de Cultuurhistorische kaart en de Landschapsbiografie zijn ook nog andere waarden vast te stellen in de plangebieden. In hoofdstuk 2.3 is de stedenbouwkundige opzet per kern inclusief een deel van de belangrijke cultuurhistorische elementen al beschreven. Hieronder volgt een analyse per categorie van de relevante cultuurhistorische elementen in het plangebied. Deze worden wanneer nodig via de verbeelding beschermd en in de planregels is een omgevingsvergunningstelsel opgenomen.

Geomorfologie en ontstaansgeschiedenis – Het plangebied ligt voor het grootste gedeelte in het uitgestrekte kleiterpengebied van het kleigebied Westergo en voor een klein deel in het Middelzeegebied (figuur 10). In het kleigebied Westergo bepalen de vele voormalige kreken, vaarten, oeverwallen en verspreid liggende terpdorpen en het grasland het karakter.

Figuur 10 Geomorfoloogische kaart (bron: CHK Fryslân)

Toen de zee achter de dijken bedwongen was, kwamen meer verspreide bewoning van losse boerderijen en meer lineaire buurtjes en linten van min of meer aaneengesloten bebouwing tot ontwikkeling, langs of naast een dijk, waterloop en/of weg. Het waterwegennet was voor Westergo van groot belang voor de ontwikkeling van de regio. De belangrijke waterverbindingen volgden deels natuurlijke waterlopen. Vroeger was het waterwegennet van opvaarten heel belangrijk. Het vormde veelal de enige ontsluiting voor boerderijen en dorpen: vele dorpen en boerderijen liggen nog steeds aan de oude opvaarten.

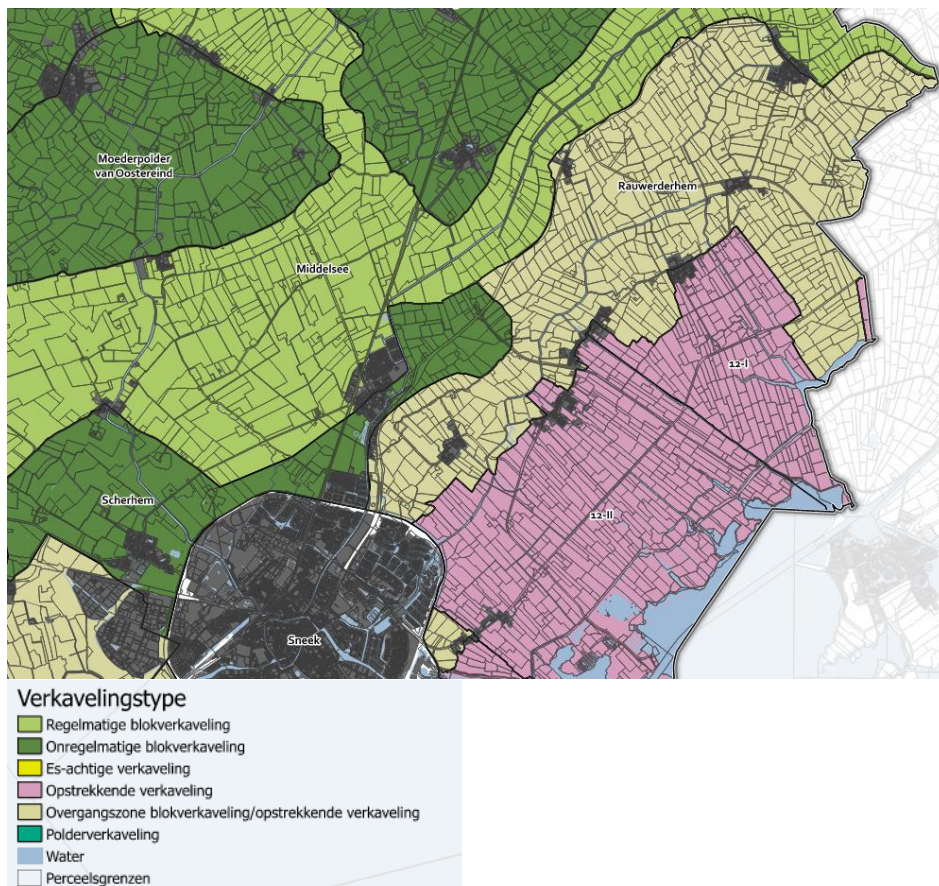
Op de kwelderwallen, opgebouwd uit kalkrijke zandige zeeklei, is sprake van onregelmatige blokverkaveling. Dit type verkaveling is vaak zeer oud. De basis ervan stamt vaak uit de periode voor de bedijkingen, die rond de 11 eeuw begonnen. Er is sprake van

voornamelijk lineaire en blokvormige terpnederzettingen (zonder kerk) en terpdorpen (met kerk). Op de kwelderwal Rauwerd-Sneek liggen de terpdorpen Goënga, Dearsum en deels Scharnegoutum, Poppenwier en Raerd.

Van Stavoren (grofweg) diagonaal over Fryslân heen tot aan Rinsumageast in het noorden ligt een overgangsstrook tussen de klei en het laagveen: het zogenaamde 'klei-op-veen-gebied' waar zich dus een dun kleidek op laagveen bevindt. Dit klei-op-veengebied kenmerkt zich door de lage ligging, het open landschap met grasland, de klei-op-veen terpen en de klei-op-veen terpdorpen, zoals Gauw, Offingawier en deels Poppenwier, Raerd, Tirns en Scharnegoutum. Veel van de kleinere (veen-)terpen zijn onzichtbaar omdat zij overslibd zijn. De opstreckende verkaveling, kwam in hoofdzaak tot stand vanaf ca. de 10de eeuw na Chr., al kan deze hier en daar oudere wortels hebben.

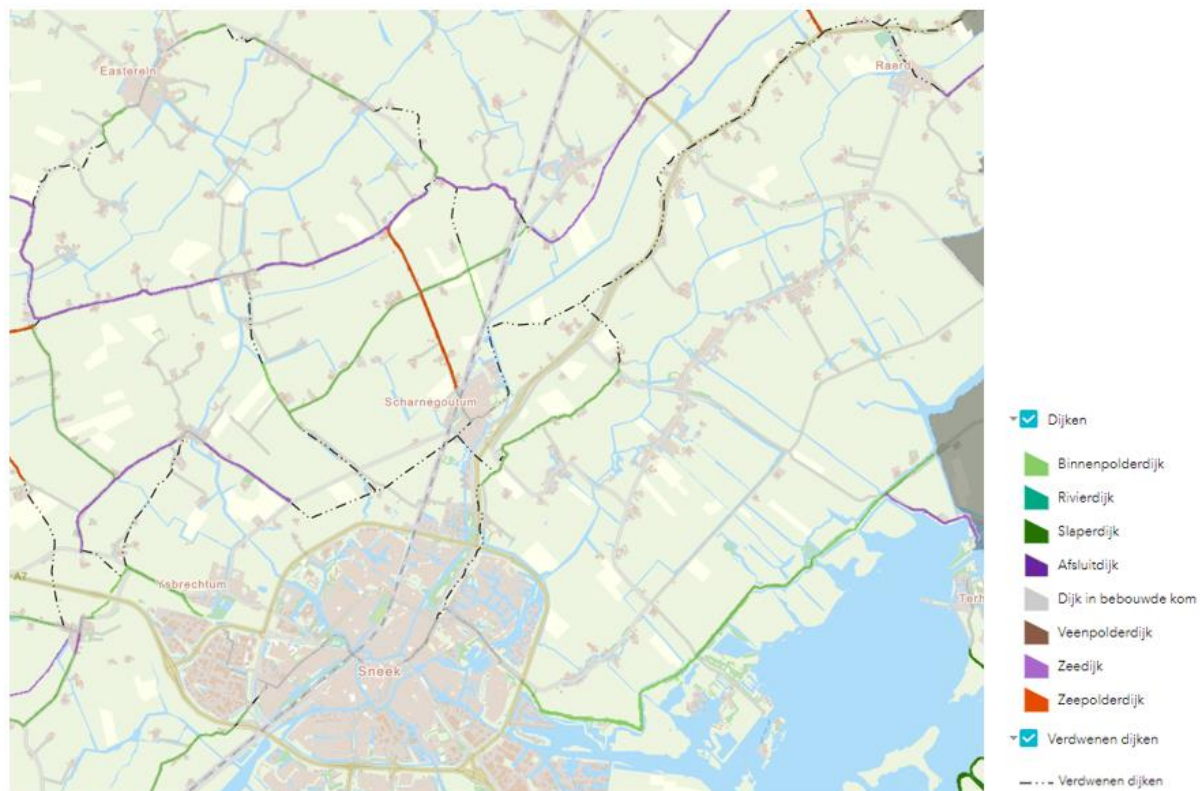
Het Middelzeegebied omvat het gebied van de voormalige Middelzee binnen de eerste dijken. De Middelzee was een zeearm gelegen tussen de gewesten Westergo en Oostergo. In de voormalige Middelzee tussen deze gewesten loopt de Swette. De Middelzee liep ver landinwaarts en eindigde tussen Sneek en Bolsward. Tirns en Scharnegoutum liggen deels in en aan de rand van de voormalige Middelzee, Dearsum bevindt zich aan de rand. Het gebied is, binnen de eerste zeedijken, gefaseerd aangeslibd en vervolgens ingepolderd en ingedijkt: de zee zette klei af, wanneer een buitendijks stuk land groot genoeg en hoog genoeg was, sloot men het van de zee af met de aanleg van een zeepolderdijk -die de aangeslibde gebieden verder tegen de zee beschermde. De dijken langs en in de Middelzee zijn, van zuid naar noord, tussen de 10de en 11de eeuw en het begin van de 18de eeuw aangelegd. De oude zeepolders liggen laag ten opzichte van het aangrenzende terpengebied en kennen een relatief regelmatige blokverkaveling, opstreckend vanuit de kwelderwallen. De bodem bestaat uit zware en zavelige kleigronden.

Verkaveling – Rondom de kernen is sprake van verschillende verkavelingstypen: onregelmatige blokverkaveling (Scharnegoutum en Tirns, regelmatige blokverkaveling (Scharnegoutum en Tirns, Raerd), opstreckende verkaveling (Offingawier en Gauw) en overgangszone opstreckende en blokverkaveling (Goënga, Dearsum, Poppenwier en Raerd) (figuur 11). In een aantal kernen, behalve in Tirns en Goënga, bevinden zich enkele percelen met een agrarische bestemming; deze zijn voorzien van een dubbelbestemming Waarde-Landschap verkaveling. Deze dubbelbestemming is gebaseerd op een hoge waardering van het betreffende verkavelingstype in een recent uitgevoerd onderzoek (Historische verkaveling in de gemeente Súdwest-Fryslân. Cultuurhistorische waardering, 2021, Projectnummer: CA2118, Cultuurland Advies).

Figuur 11 Verkavelingskaart (bron: Cultuurland Advies)

Dijken- Oorspronkelijk liepen zee(polder)dijken door en/of direct langs Tirns, Scharnegoutum, Dearsum en Raerd (figuur 12). De dijken bij Dearsum en Raerd zijn inmiddels verdwenen. Tirns en Scharnegoutum, worden nog steeds gedeeltelijk ontsloten via en doorkruist door zee(polder)dijken, welke in gebruik zijn als openbare weg. De dijken in de bebouwde kom van Tirns en Scharnegoutum zijn niet gewaardeerd. Daar waar ze in gebruik zijn als openbare weg kennen ze een "enkelbestemming: Verkeer-Verblijf" en doorgaans ook een dubbelbestemming Waarde-Cultuurhistorisch waardevolle lijnen en zijn daarmee voldoende beschermd.

Figuur 12 Overzichtskartaart dijken (bron: Landschapsbiografie)

Paden en Wegen – Verkeer over land heeft zich tot halverwege de 19de eeuw beperkt tot wegen over dijken, de hoger gelegen kwelderwallen en jaagpaden. De wegen gelegen op het oorspronkelijke maaiveld waren grote delen van het jaar onbegaanbaar omdat het te drassig was. Halverwege de 19de eeuw werd echter de kwaliteit van de bestaande landwegen sterk verbeterd en nieuwe verharde wegen aangelegd.

In het plangebied waren vele kerk- en kloosterpaden, jaagpaden en wegen voor zwaarder verkeer aanwezig. Deze zijn deels verdwenen door de jaren heen. Een aantal van deze paden en wegen functioneren thans als openbare weg en hebben in dit bestemmingsplan de enkelbestemming: Verkeer-Verblijf gekregen. Dit met uitzondering van het jaagpad (deel van Swettepaad) langs De Swette in Scharnegoutum. Historische paden en wegen die nog aanwezig zijn en hoog of zeer hoog zijn gewaardeerd op basis van recent cultuurhistorisch onderzoek hebben daarnaast de dubbelbestemming Waarde-Cultuurhistorisch waardevolle lijnen gekregen (figuur 13) (*Historische paden en wegen in de gemeente Súdwest-Fryslân. Cultuurhistorische inventarisatie en waardering*, 2021, Projectnummer: CA2115, Cultuurland Advies).

Figuur 13 Overzichtskaat historische paden en wegen in de gemeente Súdwest-Fryslân (bron: Cultuurland Advies)

Vaarwegen – Tot ver in de 19de eeuw vormden waterwegen de belangrijkste transportroutes op het grondgebied van de gemeente Súdwest-Fryslân. Het land beschikte van nature al over een dicht netwerk van geulen, prielen en kreken. Naast een strijd tegen het zeewater heeft men in Westergo voortdurend geworsteld met de binnenwaterhuishouding. In de periode van vóór de bedijkingen was er sprake van een goede natuurlijke afwatering. Om de afwatering te verbeteren werden talloze vaarten gegraven en natuurlijke waterlopen aangepast. Deze oudste vaarten waren gebaseerd op de bochtige kreken en geulen, heel anders dan de rechte vaarten die in een latere periode werden aangelegd. Veel van de vaarten in het plangebied zijn bewaard gebleven en degene met een hoge of zeer hoge

waardering in de Landschapsbiografie hebben een dubbelbestemming Waarde-Cultuurhistorisch waardevolle lijnen gekregen, naast de enkelbestemming-Water. Het gaat hier voornamelijk om dorpsvaarten en daarnaast om opvaarten en een trekvaart (De Swette) (figuur 14).

Figuur 14 Overzichtskaart vaarwegen (bron: Landschapsbiografie)

Beschermde gezichten - De meeste dorpen binnen het plangebied hebben een middeleeuwse oorsprong. Een aantal worden zodanig van waarde geacht dat deze middels dit bestemmingsplan een bescherming hebben gekregen.

Van Poppenwier is een deel van het dorp in 1991 door het rijk aangewezen als rijksbeschermd dorpsgezicht. De voormalige gemeente Wymbritseradiel heeft ook delen van de kernen Scharnegoutum en Goënga aangewezen als gemeentelijk beschermd dorpsgezicht. Voor de in het plangebied liggende rijks en gemeentelijke beschermde dorpsgezichten zijn aanwijzingsbesluiten genomen, deze zijn opgenomen in bijlage 1 t/m 3 bij deze toelichting.

De waarde van de dorpen zit in een ruimtelijke structuur, die in het verleden is ontstaan en nog duidelijk herkenbaar is. De kernen hebben een herkenbaar bebouwingsbeeld, waarin de bouwvorm, detaillering en het materiaalgebruik veelal nog oorspronkelijk is. Voor deze rijksbeschermd- en gemeentelijk dorpsgezichten is in het bestemmingsplan de bestemming 'Waarde- Beschermd Dorpsgezicht' opgenomen.

Kerken – centraal in elk dorp binnen het plangebied staat het kerkgebouw. Alle dorpskerken zijn beschermd als rijksmonument. Daarnaast is in Poppenwier de gereformeerde kerk opgenomen in dit bestemmingsplan als karakteristiek bouwwerk. Hiervan was het orgel reeds beschermd als rijksmonument. Ook de voormalige gereformeerde kerken in Gauw en Scharnegoutum zijn de opgenomen als karakteristiek pand.

Monumentale en karakteristieke bebouwing – Zoals hierboven al beschreven zijn de meeste kerken binnen het plangebied beschermd als rijksmonument. Daarnaast een poortgebouw en een pakhuis. Binnen het plangebied is één boerderij beschermd als rijksmonument en vijftien woonhuizen. Al deze rijksmonumenten zijn ter signalering op de verbeelding opgenomen als 'Monument' en in de planregels zijn hier summier regels aan gekoppeld, omdat deze op een andere wijze ook al beschermd zijn. In de kernen zijn geen gemeentelijke monumenten aanwezig.

Daarnaast zijn een kleine vijftig bouwwerken opgenomen in dit bestemmingsplan als 'karakteristiek bouwwerk'. Hierbij is een onderscheid aangebracht in:

- Bouwwerken met de omschrijving K1 die een zodanige monumentale waarde vertegenwoordigen, dat behoud van bouwwerk gewenst is. Hierbij valt te denken aan het behoud van een bepaalde geleding in de bouwmassa, een specifieke dakvorm en geveltype. Voor het slopen is een omgevingsvergunning vereist omdat behoud van het historisch materiaal gewenst is.
- Bouwwerken met de omschrijving K2. Deze zijn tijdens het onderzoek naar karakteristieke bouwwerken beoordeeld als waardevol. Deze bouwwerken vertegenwoordigen een zodanige waarde, dat het van belang is om de hoofdvorm van het bouwwerk in hoofdzaak in stand te houden. Hierbij valt te denken aan het behoud van een bepaalde geleding in de bouwmassa, een specifieke dakvorm en geveltype.

Van de circa 50 bouwwerken, zijn er circa 7 bouwwerken gebouwd als boerderij; circa 25 als woonhuis en circa 4 (voormalige) schoolgebouwen. Ook een aantal transformatorgebouwtjes zijn opgenomen in dit bestemmingsplan als karakteristiek. Daarnaast zijn nog een aantal begraafplaatsen en grafmonumenten opgenomen op de lijst. Ook een aantal pastorieën en een opgenomen op de verbeelding als karakteristiek. Een overzicht van rijksmonumenten en karakteristieke bouwwerken is als bijlage toegevoegd aan dit bestemmingsplan.

Zuivelfabrieken - Ook als karakteristiek bouwwerk opgenomen in dit bestemmingsplan is de (voormalige) zuivelfabriek met directeurswoning te Scharnegoutum. In 1897 werd een Hinderwetvergunning aangevraagd door de zuivelfabriek te Scharnegoutum. De

fabriek wordt opgericht op het terrein gelegen tussen de opvaart langs de grindweg en de Trekvaart. die tot 1965 dienst heeft gedaan. Daarna zijn delen van de zuivelfabriek herbestemd en hebben een nieuwe functie gekregen.

Delfts rood – In Scharnegoutum zijn na de oorlog woonhuizen gebouwd die aangemerkt kunnen worden als 'Delfts rood'. Op pandniveau vertegenwoordigen deze echter niet een zodanige waarde dat deze aanvullende bescherming verdienen middels dit bestemmingsplan.

Wederopbouwijken – Rondom de Tweede Wereldoorlog zijn er in meerdere periodes woningen gebouwd binnen het plangebied. Op pandniveau vertegenwoordigen deze echter niet een zodanige waarde dat deze aanvullende bescherming verdienen middels dit bestemmingsplan.

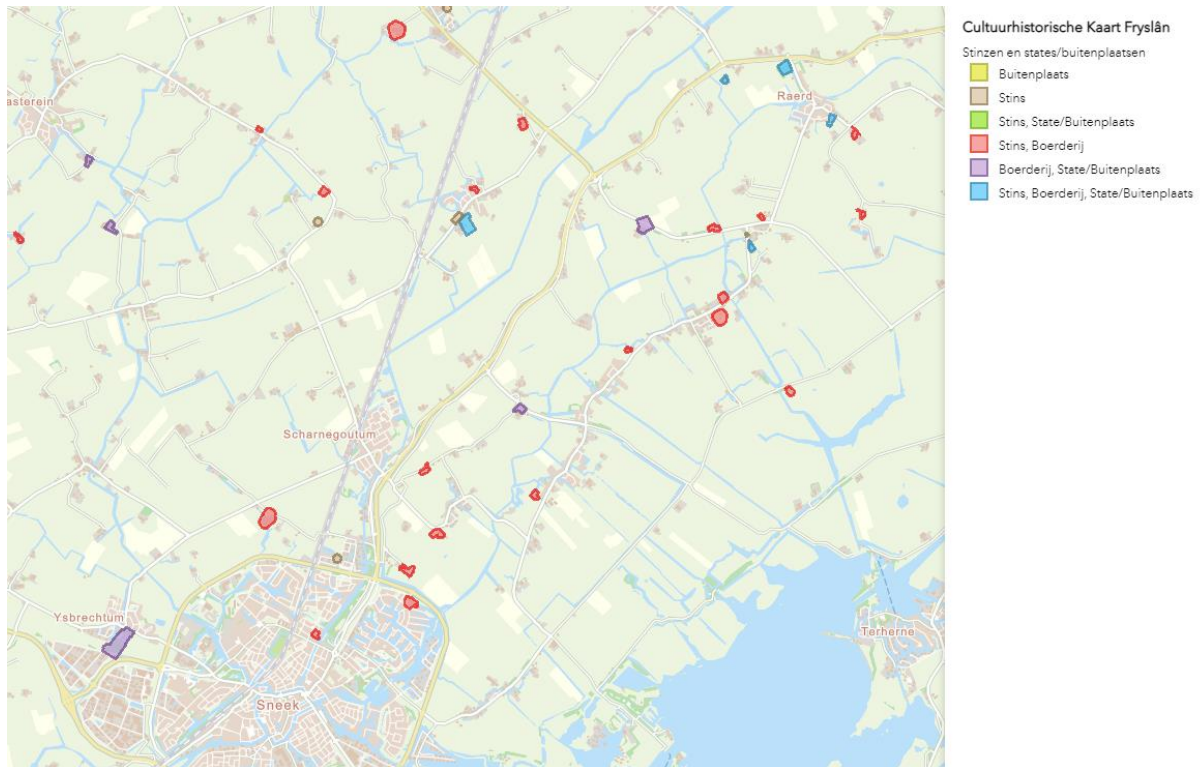
Stinzen, states en buitenplaatsen - Het Friese woord stins betekent steenhuis. Vanaf halverwege de 12de eeuw werden stinzen gebouwd, torenvormige gebouwen die verdedigd konden worden. De stinsterreinen bestonden vaak uit twee, door een brug met elkaar verbonden, omgrachte percelen, één met de stinstoren op de kunstmatige verhoging en één met een woning, doorgaans een boerderij. Er kwamen in de tweede helft van de 16de en het begin van de 17de eeuw in het plangebied vele states tot stand, van states met het karakter van een kasteel tot states die op deftige boerderijen leken, want vaak was een state gecombineerd met een boerenbedrijf. De latere opvolgers worden buitenplaatsen, landgoederen, genoemd. In de 18de en 19de eeuw zijn de meeste states 'op afbraak verkocht'. Een nieuw stelsel van vererving belette de eigenaars om de kostbare gebouwen blijvend te kunnen onderhouden. Op de meeste, meestal omgrachte, terreinen werden boerderijen gesticht die meestal de naam van de state behielden. De meeste stinzen en states zijn dus verdwenen. Van de Jongemastate te Raerd zijn het poortgebouw uit 1603 (rijksmonument) en de grachten wel bewaard gebleven

Afb. 15 Een foto van de na 1912 gesloopte Jongemastate met het thans nog aanwezige poortgebouw, genomen rond 1900 (bron: ADC Archeoprojecten)

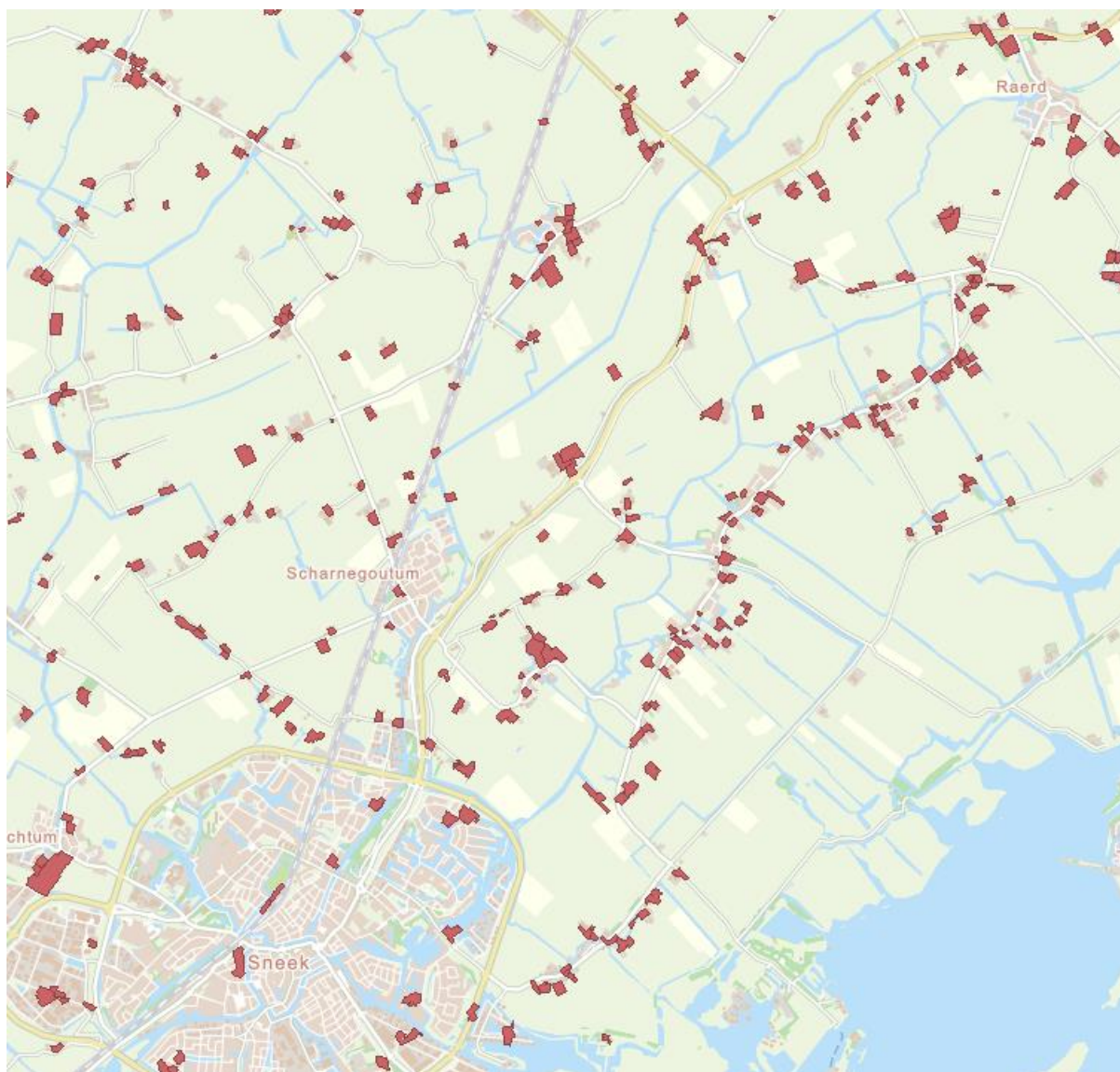
Bij archeologisch onderzoek in 2005 zijn fundamenteën van de state in de bodem aangetroffen.

In het plangebied bevinden zich meerdere states en stinzen, waarvan de locaties vastgesteld zijn aan de hand van de Cultuurhistorische Kaart Fryslân en de Landschapsbiografie (figuur 16). Ook waar later geen boerderij tot stand is gekomen, zijn de terreinen soms nog in het landschap zichtbaar en herkenbaar. Het gaat naast de Jongemastate te Raerd om nog drie terreinen: in Raerd de stinswier van Inhemren, in Poppenwier om de stins en/of state Sytthiema en in Gauw om de Oedsma state. Ze zijn beschermd middels een dubbelbestemming Waarde – Cultuurhistorie-Stinzen, States, Buitenplaatsen en Kloosters.

Afb. 16 Overzichtskaart Stinzen en states (bron: CHK Fryslân)

Boerderijplaatsen-In het plangebied bevinden zich diverse historische boerderijplaatsen (figuur 17). Deze zijn opgenomen op de cultuurhistorische kaart. Boerderijplaatsen verschaffen ons, omdat zij de kern vormden van de toenmalige agrarische samenleving, kennis over de bewoningsgeschiedenis en over de ontwikkeling van het cultuurlandschap op lokaal, regionaal en provinciaal niveau. Boerderijplaatsen zijn zeer kenmerkend voor het landschapsbeeld van de provincie. Een deel hiervan met nog bestaande bebouwing is beschermd middels een aanduiding monument of karakteristiek. De ondergrond kent doorgaans bescherming middels een archeologische dubbelbestemming op grond van de FAMKE.

Afb. 17 Overzichtskaart boerderijplaatsen (bron: CHK Fryslân)

4.4.4 Conclusie

Het betreft hier een herziening van de bestaande conserverende bestemmingsplannen. Aanwezige en verwachte cultuurhistorische en archeologische waarden worden wanneer nodig beschermd door middel van een dubbelbestemming en/of een aanduiding. Het bestemmingsplan is vanuit cultuurhistorisch oogpunt dan ook uitvoerbaar. Nadere onderzoeken zijn niet nodig.

In alle gevallen blijft de archeologische meldingsplicht van toevalvondsten van kracht (artikel 5.10, lid 1 Erfgoedwet). Concreet houdt dit in dat wanneer bij graafwerkzaamheden vondsten worden aangetroffen waarvan de vinder redelijkerwijs moet kunnen weten dat het archeologie betreft, dit gemeld moet worden bij het bevoegd gezag, zijnde de gemeente.

4.5 Duurzame verstedelijking

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) is 'de ladder voor duurzame verstedelijking' geïntroduceerd. De ladder is per 1 oktober 2012 ook als procesvereiste opgenomen in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). In de Ladder voor duurzame verstedelijking is opgenomen dat de toelichting van een bestemmingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, een beschrijving bevat van de behoefte aan de voorgenomen stedelijke ontwikkeling. Indien blijkt dat de stedelijke ontwikkeling niet binnen het bestaand stedelijk gebied mogelijk is, bevat de toelichting een motivering daarvan en een beschrijving van de mogelijkheid om in die behoefte te voorzien op de gekozen locatie buiten het bestaand stedelijk gebied.

Met dit bestemmingsplan wordt niet voorzien in nieuwe ontwikkelingen. De ladder voor duurzame verstedelijking is dan ook niet van toepassing op dit plangebied. Wanneer nieuwe ontwikkelingen binnen het plangebied later plaatsvinden, vindt daarvoor specifiek een toetsing aan de ladder plaats.

4.6 Ecologie

4.6.1 Wet- en regelgeving

Bij elk ruimtelijk plan moet er rekening worden gehouden met beschermingswaardige natuurwaarden. Hiertoe is er regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming en soortenbescherming opgenomen in de Wet natuurbescherming.

Gebiedsbescherming

De gebiedsbescherming is vastgelegd in hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming. De wet bundelt de gebiedsbescherming van nationaal begrensde natuurgebieden met de Europese Vogel- en habitatrichtlijn. Er zijn een tweetal type natuurgebieden die door de Wet natuurbescherming worden beschermd. Dit zijn de Wetlands en de Natura 2000-gebieden. Verder vormt de Wet natuurbescherming de basis voor het nationale Natuurbeleidsplan waarin het Natuurnetwerk Nederland in is verwerkt. Het Natuurnetwerk Nederland is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland. Voorheen stond het Natuurnetwerk Nederland bekend als de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het Natuurnetwerk Nederland is als beleidsdoel opgenomen in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) en is uitgewerkt in het Streekplan Fryslân.

Soortenbescherming

De bescherming van soorten is geregeld in de Wet natuurbescherming. De wet is gericht op de bescherming, instandhouding en het behoud van plant- en diersoorten in het wild en hun directe leefomgeving. Het uitgangspunt is dat schadelijke activiteiten in beginsel niet zijn toegestaan, tenzij er een uitzondering voor is gemaakt. Dat is het zogenaamde "Nee, tenzij-principe" en is in de wet opgenomen als een algemeen verbod op schadelijke effecten voor plant- en diersoorten, de zorgplicht. De zorgplicht geldt voor iedere beschermde soort die is opgenomen in de Vogel- en Habitatrichtlijn of opgenomen in de lijst van Nationale Soorten (onderdeel A en B, bijlage Wet natuurbescherming). Om een ontheffing te krijgen van de zorgplicht, moet er worden aangetoond dat er geen afbreuk wordt gedaan aan de goede staat van instandhouding van de soort. De voorwaarden voor het verkrijgen van een ontheffing zijn daarnaast afhankelijk van het beschermingsregime van de soort.

In de Wet natuurbescherming is er een driedeling gemaakt in het beschermingsregime voor soorten. Het gaat om de volgende beschermingsregimes:

- 1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1 Wet natuurbescherming). Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels, zoals opgenomen in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.
- 2 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5 Wet natuurbescherming). Het gaat om de soorten genoemd in Bijlage IV, onderdeel a van de Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage I van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de verdragen van Bern en Bonn worden ook vogelsoorten genoemd.
- 3 Beschermingsregime Andere Soorten (artikel 3.10 Wet natuurbescherming). Alle soorten genoemd in onderdelen A en B van de bijlage van de Wet natuurbescherming.

De soorten genoemd onder punt 3 vallen onder een lager beschermingsregime dan een soorten genoemd onder punt 1 en 2. In principe geldt voor alle beschermde soorten een ontheffingsplicht, ook voor de algemenere Andere Soorten. De Wet natuurbescherming biedt provincies de mogelijkheid om een vrijstellingsbesluit op te stellen. In dit besluit staat onder andere voor welke soorten een vrijstelling geldt van de verbodsbepalingen in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming.

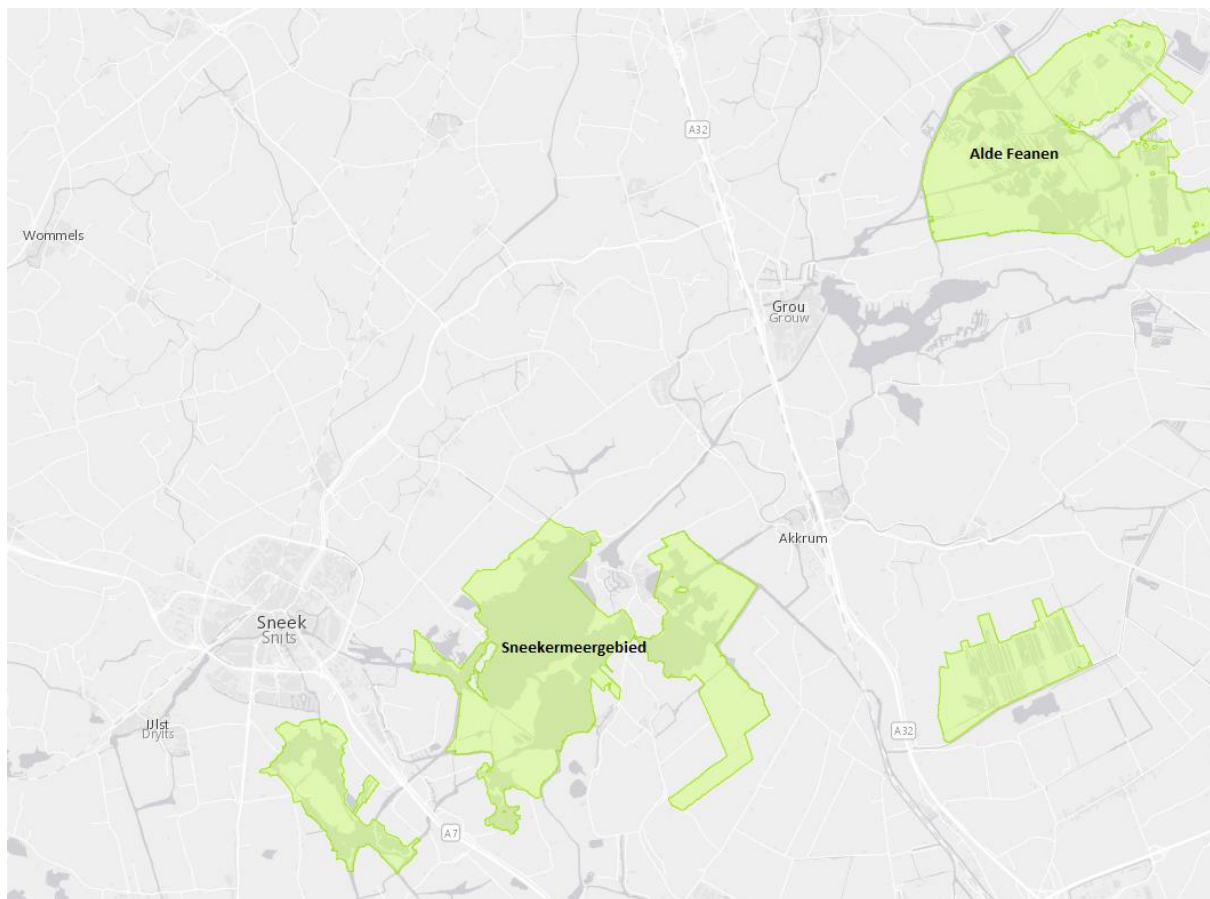
Voor vogels geldt een aanvullend beschermingsregime, waarbij extra regels kunnen worden gesteld voor bijvoorbeeld jaarrond beschermde nesten. Naar verwachting blijft de bescherming van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten gelijk onder de Wet natuurbescherming. Voor het verstoren van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten geldt dat er meestal geen ontheffing wordt verleend.

4.6.2 Gebiedsbescherming

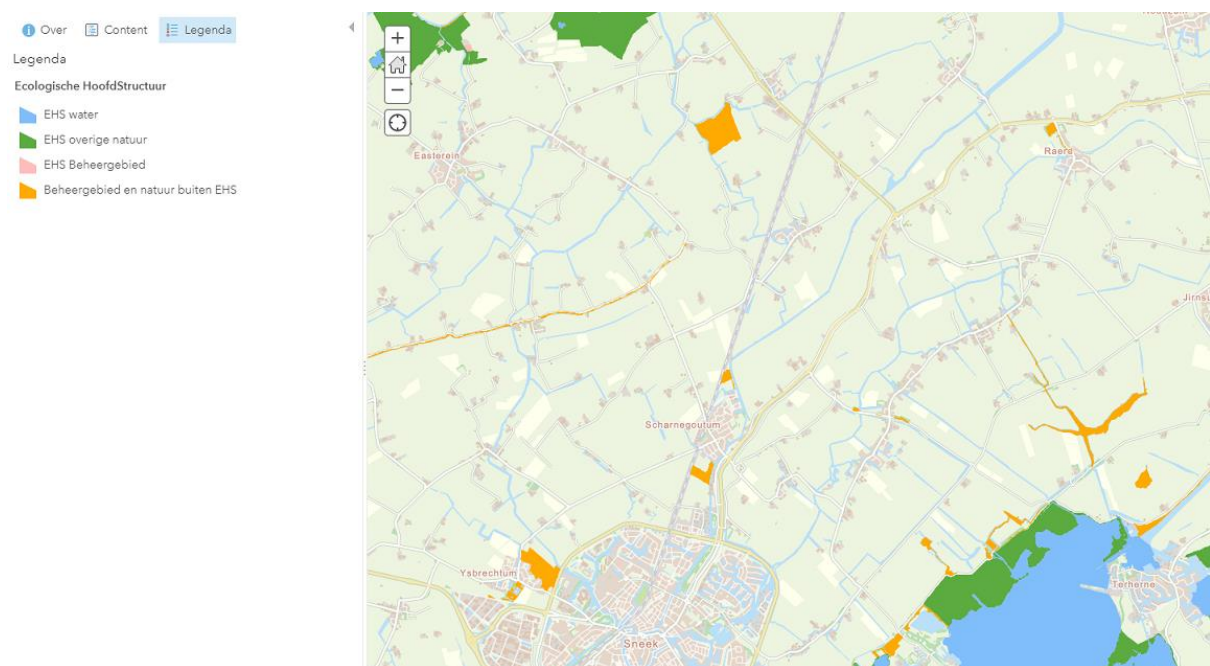
In de nabijheid van Offingawier bevindt zich het Sneekerveer. Dit gebied is onderdeel van de Natuurnetwerk Nederland en zijn Natura 2000-gebieden. Overige Natura 2000 gebieden bevinden zich op een dusdanige afstand van het plangebied (>3 km) dat effecten op deze gebieden zijn uit te sluiten.

Rondom en in het plangebied zijn ook meerdere natuurgebieden (EHS, overige natuur en natuur buiten de EHS) aanwezig. In paragraaf 3.2.3 (Verordening Romte) staat het beleid ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland, de ganzenfoerageergebieden en de weidevogelkansgebieden opgenomen.

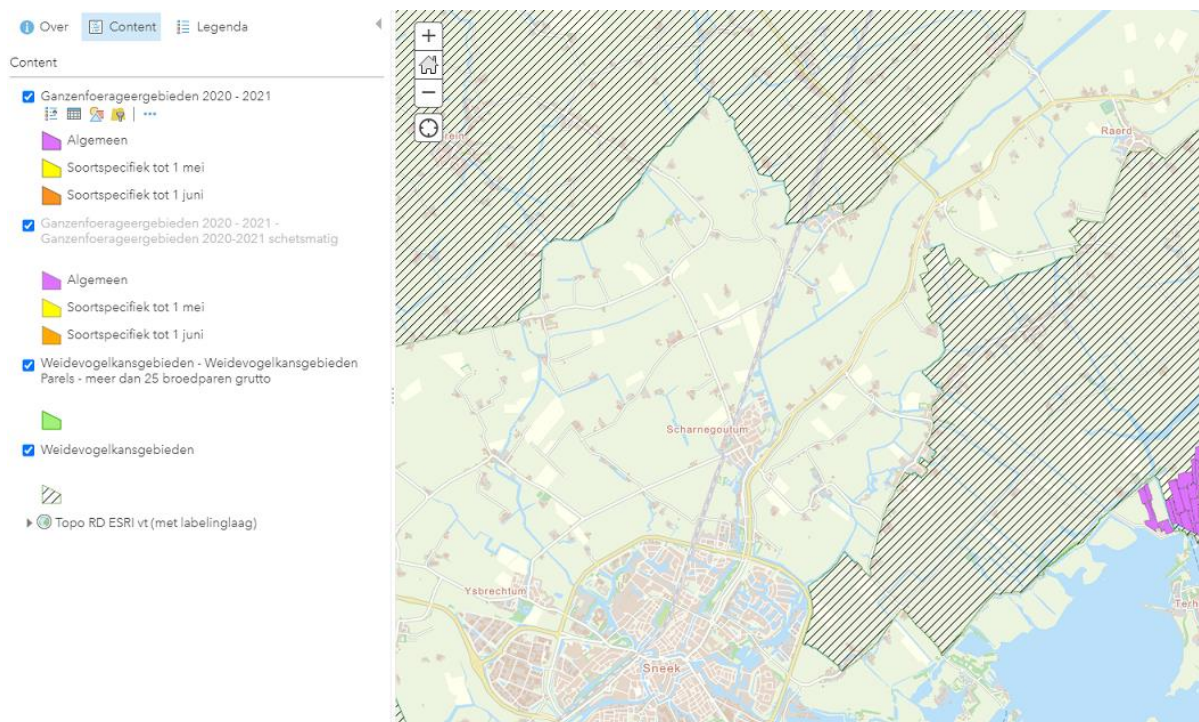
In de volgende figuren staan de contouren van de Natura 2000-gebieden, het Natuurnetwerk Nederland (voorheen EHS) en de ganzenfoerageer en weidevogelkansgebieden weer-geven.

Figuur 7 Contouren Natura 2000-gebieden rondom het plangebied (bron: Alterra)

Figuur 8 Ecologische Hoofdstructuur en natuur buiten EHS (bron: Provincie Fryslân)

Figuur 9 Ganzenfoerageer- en weidevogelkansgebieden (bron: Provincie Fryslân)

Effecten

Het bestemmingsplan betreft een plan dat vooral een nieuwe actuele regeling biedt voor bestaande gebieden waarin geen ontwikkelingen plaatsvinden. Effecten op de Natura 2000-gebieden rondom het plangebied zijn dan ook uit te sluiten.

Conclusie

Vanwege het bovenstaande en het feit dat er geen nieuwe of ingrijpende ontwikkelingen worden uitgevoerd binnen of rondom een natuurgebied, wordt verwacht dat vanuit de regeling van het bestemmingsplan geen negatieve effecten plaatsvinden op de aangeduide gebieden. Nieuwe projecten of activiteiten, waarbij een mogelijk negatief effect op de natuurgebieden is, moeten worden getoetst aan de Wet natuurbescherming.

4.6.3 Soortenbescherming

In het plangebied kunnen op verschillende plaatsen beschermde soorten (waaronder vleermuizen en vogels) voorkomen. Wanneer hier sprake van is, dan vindt bescherming plaats via de Wet natuurbescherming. Ontwikkelingen leiden mogelijk tot schade aan bijvoorbeeld de verblijfplaatsen of foerageergebieden van beschermde soorten, wat leidt tot overtreding van de verbodsbepalingen van de genoemde wet. Bij toekomstige initiatieven is een onderzoek dan ook vaak noodzakelijk, afhankelijk van de werkzaamheden die hiervoor verricht worden.

Effecten

In het bestemmingsplan worden geen nieuwe of ingrijpende planologische ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt. Het betreft immers een conserverend bestemmingsplan. Voor de mogelijk aanwezige beschermde soorten in - en in de nabijheid van - het plangebied bestaan bovendien voldoende mogelijkheden om effecten op beschermde soorten te

voorkomen of te mitigeren. Hierbij moet men denken aan het werken buiten kwetsbare perioden en het waarborgen van het functionele leefgebied van de soort. Vanwege de ruime mogelijkheden om effecten op mogelijk aanwezige beschermde soorten te voorkomen of mitigeren en het slechts lokale karakter van mogelijk toekomstige ontwikkelingen, worden negatieve effecten worden.

Conclusie

De herziening van het bestemmingsplan wordt niet belemmerd op basis van ecologie. Mocht sprake zijn van ontwikkelingen, dan moet per ontwikkeling en de daaraan gekoppelde werkzaamheden bepaald worden in hoeverre een ecologisch onderzoek nodig is. Dat heeft geen gevolgen voor dit bestemmingsplan.

4.7 Externe veiligheid

4.7.1 Algemeen toetsingskader

Externe veiligheid gaat om het beperken van de kans op en het effect van een ernstig ongeval voor de omgeving door de volgende risicobronnen:

- het gebruik, de opslag en de productie van gevaarlijke stoffen (in inrichtingen);
- het transport van gevaarlijke stoffen (over wegen, waterwegen en spoorwegen en door buisleidingen);
- het gebruik van luchthavens, maar dat speelt in de gemeente Súdwest-Fryslân niet.

Het externe veiligheidsbeleid richt zich op het beperken van de risico's voor mensen die wonen of verblijven in de omgeving waar deze activiteiten plaatsvinden.

Het externe veiligheidsbeleid is verankerd in wet- en regelgeving. Voor het bestemmingsplan zijn de volgende besluiten relevant waaraan getoetst moet worden:

Plaatsgebonden risico (PR)

Het PR is de berekende kans per jaar, dat een persoon overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongeval bij een risicobron, aangenomen dat hij op die plaats permanent en onbeschermd verblijft.

Groepsrisico (GR)

Dit is de kans dat een groep mensen overlijdt door een ongeval met gevaarlijke stoffen. Het GR moet worden gezien als een maat voor maatschappelijke ontwrichting.

Het externe veiligheidsbeleid is verankerd in diverse wet- en regelgeving. De volgende besluiten zijn relevant:

1. Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi)

Met het Bevi zijn risiconormen voor externe veiligheid met betrekking tot bedrijven met gevaarlijke stoffen wettelijk vastgelegd.

2. Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb)

Op basis van het Bevb dienen plannen, vergelijkbaar met het Bevi, te worden getoetst aan de grens- en richtwaarde voor het PR en de oriëntatiewaarde voor het GR.

3. Wet basisnet

Het basisnet is een landelijk aangewezen netwerk voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Binnen bepaalde grenzen wordt dit vervoer over de weg, binnenwater en spoor gegarandeerd. Het basisnet heeft betrekking op de Rijksinfrastructuur: hoofdwegen (snelwegen), hoofdwaterwegen (binnenwateren) en hoofdspoorwegen (enkele uitzonderingen daargelaten). De wetgeving over het basisnet wordt de Wet basisnet genoemd.

4. Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt)

Voor ruimtelijke ordening in relatie tot de transportroutes is het Bevt opgesteld. Hierin zijn de regels voor de ruimtelijke ordening rondom het basisnet wettelijk vastgelegd.

5. Activiteitenbesluit milieubeheer (Activiteitenbesluit)

Het Activiteitenbesluit en de daarbij behorende regeling is de opvolger van een groot aantal AMvB's. In het Activiteitenbesluit staan algemene regels voor verschillende milieupasecten, zoals veiligheidsafstanden waaraan voldaan moet worden.

Verantwoordingsplicht

In het Bevi, Bevb en Bevt is onder andere een verantwoordingsplicht voor het groepsrisico opgenomen. Deze verantwoording houdt in dat in bepaalde gevallen planologische keuzes moeten worden onderbouwd en verantwoord door het bevoegd gezag. In de volgende paragrafen wordt hierop verder ingegaan.

4.7.2 Risicobronnen

De nu geldende bestemmingsplannen voor de dorpen in het plangebied worden vervangen door dit bestemmingsplan. De contouren van de dorpen zijn de bestaande contouren, die door dit plan niet veranderen.

4.7.2.1 Risicovolle inrichtingen

In en in de omgeving van het plangebied is geen sprake van risicovolle inrichtingen die mogelijke risico's kunnen opleveren voor het plangebied.

4.7.2.2 Transportroutes gevaarlijke stoffen

In en in de directe omgeving van het plangebied is er geen sprake van risicovolle transportroutes.

4.7.2.3 Gastransportleidingen

In en in de directe omgeving van het plangebied is sprake van meerdere gastransportleidingen. Dit zijn leidingen waardoor aardgas onder hoge druk wordt vervoerd. De volgende leidingen liggen in of direct bij het plangebied:

<i>Leidingnaam</i>	<i>Werkdruk (bar)</i>	<i>Diameter (inch)</i>
A-546 in leidingenstrook ten zuiden van Tirns en in het noordelijk deel van Scharnegoutum	66,2	42
A-652 in leidingenstrook ten zuiden van Tirns en in het noordelijk deel van Scharnegoutum	79,9	48
A-545 in leidingenstrook ten zuiden van Tirns en in het noordelijk deel van Scharnegoutum	66,2	36

Belemmeringenstrook

Voor het onderhoud van een buisleiding geeft het Bevb aan dat in het bestemmingsplan rekening gehouden moet worden met een zogenaamde belemmeringenstrook. De breedte van de belemmeringenstrook is 4 meter bij een leidingdruk tot 40 bar en 5 meter bij een leidingdruk van 40 bar of meer. Deze belemmeringenstrook wordt op de verbeelding van het bestemmingsplan opgenomen als dubbelbestemming "Leiding – Gas". De belemmeringenstroken rond de andere leidingen liggen niet binnen het plangebied.

Plaatsgebonden risicocontouren

Rond de verschillende gasleidingen en de leidingenstrook is sprake van een plaatsgebonden risicocontour en een invloedgebied van het groepsrisico. Deze wordt bepaald door de genoemde druk en diameter van de leidingen. Voor de leidingen in het plangebied geldt dat de plaatsgebonden risicocontour binnen de belemmeringenstrook van 4 of 5 meter rondom het hart van een leiding ligt. In dit plan worden binnen deze contouren geen nieuwe (beperkt) kwetsbare objecten mogelijk gemaakt. Dit geeft dan ook geen knelpunt voor het bestemmingsplan.

Groepsrisico

Bij de beoordeling van het groepsrisico is van belang of het plangebied binnen de 1%-letaliteitscontour van de genoemde leidingen ligt. Wanneer hiervan sprake is, kan op basis van een berekening worden bepaald of:

- het groepsrisico lager is dan 10% van de oriëntatiewaarde;
- de toename van het groepsrisico ten gevolge van het besluit minder is dan 10% van de oriëntatiewaarde.

Wanneer hiervan sprake is, of het plangebied ligt buiten de 100%-letaliteitscontour, dan is een beperkte verantwoording voldoende. Is het groepsrisico hoger, dan is een volledige verantwoording noodzakelijk.

De 1%-letaliteitscontour wordt net als het PR bepaald door de druk en de diameter van de betreffende leidingbuis. Voor de leidingen in en in de omgeving van het plangebied gelden daarbij de volgende 1%-letaliteitscontouren (aan weerszijden):

<i>Leidingnaam</i>	<i>1% letaliteits-zone</i>	<i>Over (beperkt) kwetsbare objecten?</i>
Gasunie A-545	430 m	Ja, Scharnegoutum en Tirns
Gasunie A-546	485 m	Ja, Scharnegoutum en Tirns
Gasunie A-652	585 m	Ja, Scharnegoutum

Ook de 100%-letaliteitscontour wordt bepaald door druk en diameter. Voor de buisleidingen in en rond het plangebied zijn deze contouren (aan weerszijden van de buizen) als volgt:

<i>Leidingnaam</i>	<i>100%-let.contour</i>	<i>Over (beperkt) kwetsbare objecten?</i>
Gasunie A-546	190 m	Ja, Scharnegoutum
Gasunie A-652	210 m	Ja, Scharnegoutum
Gasunie A-545	180 m	Ja, Scharnegoutum

1%- en 100%-letaliteit

Wanneer een plan in het gebied tussen de 100% en 1% letaliteitszone ligt, moet een beperkte verantwoording van het GR plaatsvinden. Bij een beperkte verantwoording worden de volgende elementen betrokken: de personendichtheid van het invloedsgebied, de

hoogte van het GR, de bestrijdbaarheid/beperking van de omvang van een incident en de zelfredzaamheid.

Bij een plangebied binnen de 100% letaliteitszone moet een volledige verantwoording van het GR plaatsvinden. Dit houdt in dat, naast bovengenoemde aspecten, ook gekeken wordt naar de maatregelen ter beperking van het GR, andere mogelijkheden voor ruimtelijke ontwikkelingen met een lager GR en de mogelijkheden en de voorgenomen maatregelen tot beperking van het GR in de nabije toekomst.

Verantwoording groepsrisico

Tirns en Scharnegoutum liggen beide binnen het invloedsgebied van de aardgasbuisleidingen. Hiervoor zijn berekeningen uitgevoerd om de risico's voor het bestemmingsplangebied te bepalen. Hieronder volgen de conclusies. In bijlage 4 is de berekening terug te vinden.

Tirns

Uit de berekeningen blijkt dat als gevolg van de afstand van het bestemmingplangebied in combinatie met de lage populatie, er een groepsrisico onder 10% van de oriëntatiewaarde wordt berekend. Daarnaast gaat het hier om een conserverend bestemmingsplan waar geen ruimtelijke ontwikkelingen zijn voorzien, anders dan die al zijn vastgelegd in het huidige bestemmingsplan.

Externe veiligheid vormt derhalve geen belemmeringen voor de vaststelling van het bestemmingsplan.

Scharnegoutum

Uit de berekeningen blijkt dat als gevolg van de afstand van het bestemmingplangebied in combinatie met de lage populatie, er nihil groepsrisico wordt berekend. Externe veiligheid vormt derhalve geen belemmeringen voor de vaststelling van het bestemmingsplan.

Algemene aandachtspunten

Met betrekking tot het groepsrisico is van belang dat geen nieuwe kwetsbare objecten (woningen) toegevoegd mogen worden binnen de 100%-letaliteitszone. Nieuwe woonfuncties mogen alleen binnen de 1%-letaliteitszone worden toegestaan, mits de bereikbaarheid van hulpdiensten en voldoende vluchtmogelijkheden (vanaf de risicobron) goed geregeld worden. Dit bestemmingsplan maakt geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk, dus ook geen kwetsbare objecten binnen de 1%- en 100%-letaliteitszone.

Voor de bestaande woningen die wel binnen de 100%-letaliteitszone staan zijn voldoende vluchtmogelijkheden aanwezig. Speciale aandacht is daarbij nodig voor de zelfredzaamheid van de bewoners van die woningen. Binnen dit plangebied is geen sprake van bebouwing specifiek voor minder-zelfredzame personen binnen de 100%-letaliteitszone. Bovendien zijn er, bij een incident met de leiding(en), voldoende vluchtmogelijkheden vanuit dit gebied.

4.8 Geluid

De Wet geluidhinder (Wgh) heeft als belangrijkste doel het bestrijden en voorkomen van geluidhinder. Op grond van de Wgh zijn verschillende soorten geluidhinder te onderscheiden die directe raakvlakken hebben met de ruimtelijke ordening. Op grond van de Wgh geldt rond wegen met een maximumsnelheid hoger dan 30 km/uur, spoorwegen en inrichtingen die "in belangrijke mate geluidhinder veroorzaken", een geluidzone. Bij ontwikkeling van nieuwe geluidsgevoelige objecten binnen dergelijke geluidzones moet

akoestisch onderzoek worden uitgevoerd om aan te tonen dat de ontwikkeling voldoet aan de voorkeursgrenswaarden die in de wet zijn vastgelegd. Indien niet aan de voorkeursgrenswaarde kan worden voldaan, kan het bevoegd gezag - in de meeste gevallen de gemeente - hogere grenswaarden vaststellen. Hiervoor geldt een bepaald maximum, de uiterste grenswaarde genoemd. Bij de vaststelling van hogere grenswaarden moet worden afgewogen of bronmaatregelen of maatregelen in de overdrachtssfeer kunnen worden getroffen. Voor dit bestemmingsplan zijn wegverkeerslawaai, spoorweglawaai en industrielawaai van belang. Op wet- en regelgeving en het onderzoek voor het plangebied is voor deze verschillende geluidsaspecten in navolgende nader ingegaan.

Wegverkeerslawaai

In de Wet geluidhinder (Wgh) is bepaald dat elke (spoor)weg in principe een zone heeft waar aandacht aan geluidhinder moet worden besteed. De Wgh maakt onderscheid tussen geluidsgevoelige gebouwen/functies en niet-geluidsgevoelige gebouwen. (Bedrijfs)woningen zijn geluidsgevoelige gebouwen. Als geluidsgevoelige gebouwen binnen een zone bij een behorend bij een zoneplichtige (spoor)weg worden geprojecteerd bij een bestemmingsplanprocedure, moet met een akoestisch onderzoek worden aangetoond dat voldaan wordt aan de voorkeursgrenswaarde van 48 dB (voor wegen) of 55 dB (voor spoorwegen). Wegen waar deze zone in principe niet geldt, zijn:

- Wegen die gelegen zijn binnen een als woonerf aangeduid gebied;
- Wegen waarvoor een maximumsnelheid geldt van 30 km/uur.

In en direct rond het plangebied zijn wegen aanwezig die een wettelijke geluidzone hebben. Voor de meeste wegen in de kernen geldt echter een 30km-zone, die dus geen zone hebben. Voor de overige wegen geldt dat sprake is en blijft van een feitelijk bestaande situatie die opnieuw vastgelegd wordt in dit bestemmingsplan. Nieuwe ontwikkelingen worden bovendien niet voorzien. De akoestische situatie verandert dus niet en een akoestisch onderzoek is daarom niet nodig.

Industrielawaai

Bij de bedrijven en bedrijventerreinen binnen het plangebied is geen sprake van een geluidzone als bedoeld in de Wgh. De dorpen liggen bovendien niet binnen een geluidzone van een gezondeerd terrein. Het aspect industrielawaai heeft dan ook geen invloed op dit bestemmingsplan.

Spoorweglawaai

In het Besluit Geluidhinder van 1 juli 2012 is het wettelijk kader van geluidhinder vanwege spoorwegen opgenomen. Op grond van artikel 1.4a is de zonebreedte van de trajecten in Nederland vastgesteld. Deze zonebreedte is afhankelijk van het vastgestelde geluidproductieplafond (hierna GPP). GPP's zijn berekende waarden op referentiepunten en stellen een heldere grens over de toelaatbare hoeveelheid geluid en voorkomen een onbelemmerde groei van het geluid door toenemend verkeer. Referentiepunten liggen om de 100 m langs het spoor, op 4 m boven lokaal maaiveld en op een vaste afstand van 50 m aan weerszijden. Voor spoorweglawaai wordt een waarde van 55 dB voor geluidsgevoelige bebouwing als hoogst toelaatbare geluidsbelasting van de gevel gehanteerd.

De spoorlijn van Leeuwarden naar Sneek loopt ter hoogte van Scharnegoutum door een gedeelte van het plangebied. Dit gedeelte is, op basis van de referentiepunten van het spoor ter hoogte van het plangebied, gelegen in de geluidzone van de spoorlijn Sneek-Leeuwarden (zonebreedte 100 m). Binnen deze zone worden geen nieuwe geluidsgevoelige bestemmingen toegestaan.

Bij de vaststelling van dit bestemmingsplan worden geen nieuwe geluidsgevoelige gebouwen/functies mogelijk gemaakt. Dit betekent dat het aspect geluid geen belemmering is voor dit bestemmingsplan.

4.9 Kabels en leidingen

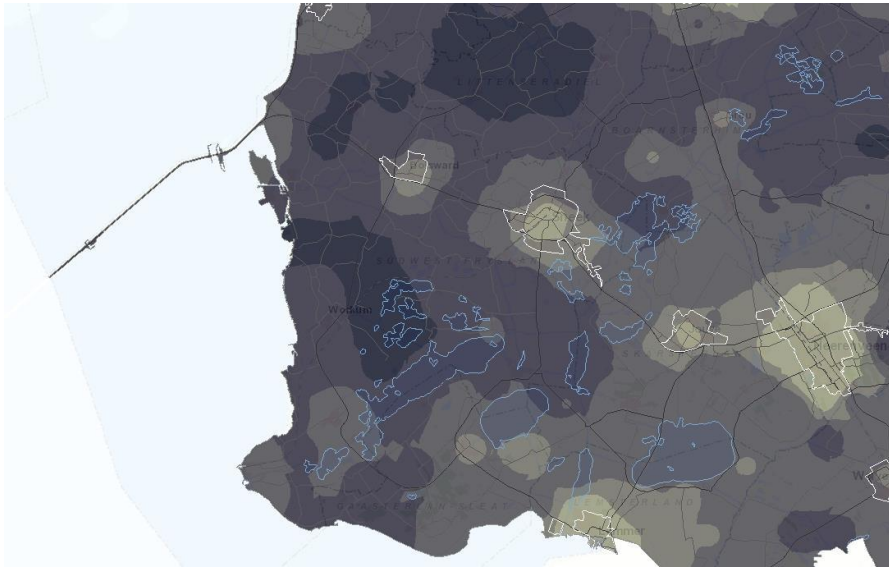
Zoals in paragraaf 4.7 (Externe veiligheid) aangegeven zijn in het plangebied hoofdgas-transportleidingen aanwezig waarmee in dit bestemmingsplan rekening wordt gehouden. De manier waarop is in diezelfde paragraaf beschreven. Daarnaast is mogelijk sprake van rioolpers- en hoofdwaterleidingen in het plangebied. Wanneer van toepassing staat hierover het nodige beschreven in paragraaf 4.13. Tot slot kan sprake zijn van hoogspanningsverbindingen (onder- en bovengronds). Hiervan is echter in het plangebied van dit bestemmingsplan geen sprake.

4.10 Lichthinder

In de provincie Fryslân is meer dan de helft van het grondgebied (56%) donker of erg donker. Op 87% van het grondgebied is de Melkweg nog te zien. De provincie Fryslân is één van de donkerste provincies. 15% van Fryslân is donkerder dan ieder ander gebied in Nederland, waar tot nu toe de hemelhelderheid gemeten is.

Op het aspect lichthinder is geen wettelijk toetsingskader van toepassing. Ook is hiervoor geen gemeentelijk beleid. Uit het oogpunt van de bescherming van ecologische- en landschapswaarden is het wel wenselijk om lichthinder zoveel mogelijk te voorkomen of in ieder geval zo veel mogelijk te beperken. Dit geldt vooral voor gebieden waar het nog relatief donker wordt. Het gaat dan vooral om het buitengebied. De gemeente Súdwest-Fryslân wil dan ook graag dat initiatiefnemers van ontwikkelingen aandacht besteden aan het aspect lichthinder, zodat dit tot een minimum beperkt kan worden.

In het plangebied vinden geen nieuwe ontwikkelingen plaats. Een toename van lichthinder is dan ook niet aan de orde. Hierdoor is in het plan verder geen aandacht besteed aan het aspect lichthinder.

Figuur 11 Fragment hemelhelderheidskaart (Bron: Provinsje Fryslân, 2014)

4.11 Luchtkwaliteit

Nederland heeft de Europese regels ten aanzien van luchtkwaliteit geïmplementeerd in de Wet milieubeheer. De wet is bedoeld om de negatieve effecten op de volksgezondheid aan te pakken door te hoge niveaus van luchtverontreiniging. De wet heeft ook tot doel mogelijkheden te creëren voor ruimtelijke ontwikkeling, ondanks overschrijdingen van de Europese grenswaarden voor luchtkwaliteit.

De Wet milieubeheer voorziet onder meer in een gebiedsgerichte aanpak van de luchtkwaliteit via het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). De programma-aanpak zorgt voor een flexibele koppeling tussen ruimtelijke activiteiten en milieugevolgen. Luchtkwaliteitseisen vormen onder de Wet milieubeheer geen belemmering voor ruimtelijke ontwikkelingen als:

- a. Er geen sprake is van een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde;
- b. Een project, al dan niet per saldo, niet tot een verslechtering van de luchtkwaliteit leidt;
- c. Een project 'niet in betekenende mate' bijdraagt aan de luchtverontreiniging.

Dit bestemmingsplan geeft alleen een nieuwe juridische regeling aan de huidige situatie. Nieuwe ontwikkelingen die bijdragen aan een verslechtering van de luchtkwaliteit worden niet mogelijk gemaakt. Bovendien zijn binnen de gemeente Súdwest-Fryslân geen knelpunten bekend voor de luchtkwaliteit.

4.12 Verkeer

De verkeersstructuur in en om het plangebied blijft gelijk, omdat het hier gaat om een conserverend bestemmingsplan. De bestaande verkeershoofdstructuur is omschreven in paragraaf 2.2. De beleidsuitgangspunten voor verkeer en parkeren staan in paragraaf 3.3.9.

4.13 Water

Wet- en regelgeving

Waterwet

Binnen de Waterwet is het beheer van oppervlaktewater en grondwater geregeld en de wet verbetert de samenhang tussen ruimtelijke ordening en waterbeleid. Een watervergunning voor het uitvoeren van werkzaamheden aan een waterstaatswerk zal moeten worden aangevraagd bij de waterbeheerder, Wetterskip Fryslân. Een waterstaatswerk is een oppervlaktewaterlichaam, bergingsgebied, waterkering of ondersteunend kunstwerk.

Legger Wetterskip Fryslân

Het onderhoud en beheer van waterstaatswerken wordt uitgevoerd door de waterbeheerder; het Wetterskip Fryslân. Het Wetterskip heeft voor het beheer en onderhoud van de waterstaatswerken een Legger opgesteld. In de Legger worden de minimaal benodigde afmetingen van keringen beschreven om aan de veiligheidsnormen te voldoen. In de Legger wordt voor de wateren binnen het Wetterskip haar beheersgebied, de minimale eisen beschreven om een goede aan- en afvoer van water te realiseren. Naast het stellen van eisen aan de waterstaatswerken, vervult de Legger een functie in de handhaving van verbodsbepalingen die staan beschreven in de Keur. Dit betekent dat het zonder toestemming van het waterschap verboden is om gebruik te maken van een waterstaatswerk, inclusief beschermingszones.

Wet ruimtelijke ordening en de Watertoets

Op basis van het Bro, moet een paragraaf worden opgenomen waarin wordt beschreven hoe er rekening is gehouden met de waterhuishouding binnen het bestemmingsplan. Voor de schriftelijke onderbouwing van de waterhuishouding binnen het bestemmingsplan, is gebruik gemaakt van de wettelijk verplichte 'Watertoets'. In de Watertoets wordt door het Wetterskip advies gegeven hoe om te gaan met de waterhuishouding, zodat deze wordt gewaarborgd. Bij ruimtelijke ontwikkelingen is het van belang dat het Wetterskip vroegtijdig betrokken wordt.

Watertoets

Voor de herziening van het bestemmingsplan is op 3 februari 2020 een watertoets aangevraagd. Het Wetterskip heeft op 26 februari 2020 aangegeven dat voor dit plan een korte procedure van toepassing is. De watertoets is opgenomen in bijlage 5. Het Wetterskip gaat in de reactie verder in op de trits Veilig, Voldoende, Schoon. Voor het bestemmingsplan is daarbij het volgende van belang:

Regionale waterkering

De regionale waterkering beschermt het achterliggende gebied tegen hoge waterstanden in de Friese boezem. Regionale keringen hebben een kerende werking en hiervoor een bepaalde hoogte. Deze kerende werking mag niet worden aangetast en hierop moet worden gehandhaafd. De regionale keringen worden beschermd door een beschermingszone van 5 meter breed aan beide zijden. De beschermingszone is nodig voor het beheer en onderhoud aan de waterkering. Aan de waterkering zelf of binnen de beschermingszone mogen geen werkzaamheden worden uitgevoerd. Voor werkzaamheden aan de waterkering of in de beschermingszone moet eerste een watervergunning worden aangevraagd. Hiervoor wordt in dit bestemmingsplan een passende regeling opgenomen. Dit heeft geen invloed op de bestaande bebouwing binnen de zone.

Hoofdwatgang

Bij Scharnegoutum ligt het plangebied deels binnen de beschermingszone van een hoofdwat (De Swette). Deze heeft een belangrijke aan-, af- en doorvoer functie. Voor het onderhoud van deze watgangen is aan beide zijden een beschermingszone van 5 meter vanaf de oever noodzakelijk. De hoofdwatgangen moeten in de bestemmingen mogelijk zijn gemaakt. In dit bestemmingsplan hebben de hoofdwatgangen dan ook de bestemming 'Water'. Voor de beschermingszone wordt geen specifieke regeling opgenomen. In de bestaande situatie zijn de watgangen al goed bereikbaar.

Rioolwaterpersleiding

In Gauw is sprake van een rioolwaterpersleiding. In een zone van 6 meter, 3 meter vanaf het hart van de leiding, heeft het waterschap een beperkt recht van opstal. Hier gelden beperkingen voor het grondgebruik in relatie tot de bereikbaarheid van de leiding voor onderhoud en in geval van calamiteiten. Deze zone heeft in dit bestemmingsplan de bestemming 'Leiding – Riool', waaraan een regeling is gekoppeld die bouwwerken en diepwortelende beplanting in de strook voorkomt. Op die manier is de bereikbaarheid van de onderliggende leiding gegarandeerd.

Toename verharding

Het is verboden zonder watervergunning neerslag versneld tot afvoer te laten komen indien daarbij meer dan 200 m² onverharde grond in stedelijk gebied en 1500 m² in landelijk gebied wordt bebouwd of verhard. Er geldt een vrijstelling van de vergunningsplicht wanneer wordt voldaan aan de compensatieregels genoemd in dit wateradvies. De meest voorkomende manier van compenseren is het graven van extra oppervlaktewater. Bij het graven van extra oppervlaktewater is onderstaande tabel van toepassing. Uiteraard is het toepassen van alternatieve maatregelen in het plan ook mogelijk. Afhankelijk van de maatregel kunnen andere normen gelden dan vermeld in het onderstaande tabel. Zie de 'Leidraad watertoets' voor meer informatie over compenserende maatregelen of neem contact op met Cluster Plannen van Wetterskip Fryslân. Indien er niet wordt gecompenseerd door extra oppervlaktewater te graven waarbij onderstaande percentages worden gehanteerd of indien er geen overeenstemming plaatsvindt in de watertoetsprocedure over alternatieve maatregelen, dan dient een watervergunning bij het waterschap te worden gevraagd.

Gebied	Stedelijk (>200 m ²)	Landelijk (>1.500 m ²)
Boezem	5%	5%
Polder	10%	10%
Vrij afstromend	Maatwerk mogelijk	Maatwerk mogelijk

Toelichting tabel

- 5% heeft alleen betrekking op de Friese boezem;
- de algemene regels keur zijn in de onderstaande tabel verwerkt;
- maatwerk kan bestaan uit bijvoorbeeld infiltratie of berging van het overtollig hemelwater.

Compensatie is ook nodig voor het toevoegen van oppervlakteverharding die wel past binnen het bestemmingsplan, maar waarvan de grond al meer dan vijf jaar braak ligt en waar in het verleden niet voor is gecompenseerd.

Nieuwe ontwikkelingen

Wanneer sprake is van nieuwe ontwikkelingen in het plangebied, dan wordt hiervoor een nieuw wateradvies aangevraagd.

HOOFDSTUK 5 Juridische toelichting

5.1 Inleiding

Het bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding (plankaart), planregels en deze plan-toelichting. De verbeelding en planregels vormen tezamen het juridische deel van het be-stemmingsplan. Deze vormen het juridisch instrumentarium voor het regelen van het ge-bruik van gronden en bebouwing. In de regels worden de mogelijkheden in artikelen vast-gelegd. Op de verbeelding worden de bestemmingen, bouw- en gebruiksmogelijkheden per locatie aangeduid. Het bestemmingsplan is opgesteld in aansluiting op de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen 2012.

In dit hoofdstuk wordt de juridische systematiek van het bestemmingsplan toegelicht. Ook wordt een beschrijving per bestemming en een toelichting op de algemene bepalingen en de overgangs- en slotbepalingen gegeven.

5.2 Planregels

In deze paragraaf wordt de algemeen gehanteerde indeling van de bestemmingsregels aan de orde gesteld. Deze ziet er als volgt uit:

Hoofdstuk 1: Inleidende regels

- Begrippen
- Wijze van meten

Hoofdstuk 2: Bestemmingsregels

- Bestemmingen
- Voorlopige bestemmingen
- Uit te werken bestemmingen
- Dubbelbestemmingen

Hoofdstuk 3: Algemene regels

- Antidubbeltelregel
- Algemene bouwregels
- Algemene gebruiksregels
- Algemene aanduidingsregels
- Algemene afwijkingsregels
- Algemene wijzigingsregels
- Verwerkelijking in de naaste toekomst
- Algemene procedureregels
- Overige regels

Hoofdstuk 4: Overgangs- en slotregels

- Overgangsrecht
- Slotregel

5.2.1 Inleidende regels

Dit onderdeel bestaat uit de begrippenlijst en de wijze van meten.

In de begripsomschrijving wordt aangegeven wat in de regels onder bepaalde begrippen moet worden verstaan. De gemeente Súdwest-Fryslân heeft een standaardbegrippenlijst waarvan alleen in uitzonderingsgevallen mag worden afgeweken. In het bestemmingsplan worden alleen de begrippen opgenomen die van toepassing zijn op het plan.

Ook de wijze van meten wordt in het bestemmingsplan beschreven. Dit geeft aanwijzingen over de manier van meten die gehanteerd wordt bij specifieke onderwerpen.

5.2.2 Bestemmingsregels

Een bestemming is een omschrijving van aan de grond toegekende functies, zoals wonen, bedrijven, groenvoorzieningen, etc. In de bestemmingsregel wordt aangegeven waarvoor en – wanneer nodig - hoe de betreffende gronden mogen worden gebruikt en bebouwd. Voor de bevordering van de leesbaarheid en de raadpleegbaarheid moet een vaste volgorde worden gehanteerd. Voor zover het voor het betrokken bestemmingsplan van toepassing is, geldt dit voor alle soorten bestemmingen, zoals bestemmingen, dubbelbestemmingen, uit te werken bestemmingen en voorlopige bestemmingen.

In de bestemmingsplannen van de gemeente Súdwest-Fryslân zijn verschillende bestemmingen te onderscheiden. Aan deze bestemmingen zijn bepaalde regelingen zoals de bestemmingsomschrijving, bouwregels, gebruik, etc. gekoppeld. De volgende indelingen worden bij de gemeente Súdwest-Fryslân gebruikt voor het opstellen van bestemmingsregels.

Artikel (nummer) Bestemmingsnaam

Bestemmingsomschrijving

In de bestemmingsomschrijving wordt een nadere omschrijving gegeven van de aan de gronden toegekende functie(s). De bestemmingsomschrijving is voornamelijk functioneel, maar bevat ook enkele inrichtingsaspecten.

Bouwregels

In de bouwregels worden de bebouwingsbepalingen voor alle bouwwerken geregeld. Het gaat daarbij onder meer om oppervlakten, hoogten en afstanden ten opzichte van naburige functie(s).

Nadere eisen

Wanneer nodig worden nadere eisen gesteld voor bepaalde kwalitatief omschreven criteria, zoals woonsituatie, straat- en bebouwingsbeeld en verkeersveiligheid. De nadere eisen regeling biedt de mogelijkheid om sturend op te treden, wanneer dit nodig is in concrete situaties in het kader van het verlenen van een omgevingsvergunning. De nadere eisen worden meestal gesteld aan de plaats en de afmeting van bebouwing. Om deze reden en omdat het gaat om een aanvulling op een basiseis, volgt dit onderdeel op de bouwregels.

Specifieke gebruiksregels

In dit onderdeel wordt aangegeven welke vormen van gebruik in ieder geval strijdig zijn met de bestemming. Niet alle mogelijke strijdige gebruiksvormen worden genoemd, maar vooral die, waarvan het niet meteen duidelijk is of deze in strijd is met de bestemming. Te denken valt aan het verbod op het bewonen van vrijstaande bijgebouwen.

Afwijken van de gebruiksregels

Hier is aangegeven of en in hoeverre kan worden afgeweken van de gebruiksregels. De voorwaarden hieraan zijn zo veel mogelijk objectief begrensd.

Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde of van werkzaamheden

Voor het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden, zoals graven of planten, vereist de gemeente dat een vergunning wordt verleend, voordat hiermee wordt gestart. Ook kunnen bepaalde werken/werkzaamheden worden verboden. Dit is bedoeld om aanwezige waarden (cultuurhistorie, landschap etc.) te beschermen. In dit onderdeel staat wanneer een vergunning nodig is en welke voorwaarden hieraan zijn gesteld.

Omgevingsvergunning voor slopen

Volgens artikel 3.3 Wro kan in het bestemmingsplan worden bepaald, dat het verboden is om binnen een bij dat plan aangegeven gebied zonder of in afwijking van een vergunning van burgemeester en wethouders bouwwerken te slopen. In dit onderdeel staat wanneer een vergunning nodig is en welke voorwaarden hieraan kunnen worden gesteld. Het gaat meestal over gebouwen die niet zijn aangewezen als rijks-, provinciale of gemeentelijke monumenten. Op de verbeelding worden deze panden voorzien van een aanduiding.

Wijzigingsbevoegdheid

Gaat een wijzigingsbevoegdheid over het veranderen van een functie? Dan wordt opgenomen naar welke bestemming de wijziging kan plaatsvinden. Het is niet noodzakelijk om in de wijziging aan te geven welke regels van toepassing zijn. De regels zijn automatisch gekoppeld aan de bestemming waarin wordt gewijzigd, behalve in het geval van wijziging in een bestemming die nog niet in het plan zit of als een wijziging in meerdere bestemmingen mogelijk is. In het eerste geval kunnen de randvoorwaarden in de wijzigingsbevoegdheid zelf worden opgesomd. Hieraan moet bij wijziging worden voldaan. De wijziging die over meerdere bestemmingen plaatsvindt is vaak aangeduid op de verbeelding en geregeld in de algemene wijzigingsregels.

5.2.3 Algemene regels

Hierin staan de regelingen over de afstemming met andere regelgeving (waaronder een anti-dubbeltelbepaling) en de algemene procedurebepalingen, afwijkingsregels en/of wijzigingsbevoegdheden. De stedenbouwkundige bepalingen (bijvoorbeeld parkeerbepaling) die vroeger waren opgenomen in de Bouwverordening worden in dit hoofdstuk als algemene bouwregels opgenomen. De algemene regels gelden voor alle bestemmingen, tenzij ze gekoppeld zijn aan een specifieke aanduiding, bijvoorbeeld bij een geluidzone rond een industrieterrein.

5.2.4 Overgangs- en slotregel

Voor de overgangsregels wordt verwezen naar het Besluit ruimtelijke ordening. Hierbij wordt per 1 oktober 2010 de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. De formulering

van de overgangs- en slotregels is vastgelegd in de landelijke Standaard voor Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP).

5.3 Procedure

In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) staan de regels voor de bestemmingsplanprocedure. De procedure bestaat uit de volgende onderdelen:

Vorbereiding

- De gemeente bekijkt de bestaande situatie en de mogelijke (ruimtelijke) ontwikkelingen in het gebied waarvoor het bestemmingsplan geldt.
- Er wordt een nieuw voorontwerpbestemmingsplan gemaakt.
- Het voorontwerp wordt toegestuurd aan diverse besturen en diensten, zoals het Rijk, de Provincie en het Waterschap. Zij kunnen hun reactie geven op het bestemmingsplan.
- Het bestemmingsplan wordt eventueel ook voor inspraak ter inzage gelegd. Iedereen kan dan binnen zes weken een reactie geven.
- Burgemeester en wethouders (B&W) geven een reactie op de overleg- en inspraakreacties.

Ontwerp

- B&W verwerken de overleg- en inspraakreacties in een ontwerpbestemmingsplan.
- Het ontwerpbestemmingsplan wordt zes weken ter inzage gelegd. Iedereen kan dan een zienswijze indienen.
- B&W geven een reactie op de ingediende zienswijzen in een zienswijzennota.

Vaststelling

De gemeenteraad stelt de zienswijzennota en het ontwerpbestemmingsplan, met of zonder wijzigingen, vast. Dit moet binnen een periode van ten hoogste 12 weken na de termijn van inzage van het ontwerp gebeuren.

Beroep

- Na de vaststelling van het bestemmingsplan maakt de gemeenteraad het vaststellingsbesluit bekend en legt het vastgestelde bestemmingsplan zes weken ter inzage.
- Als de Provincie of het Rijk een zienswijze heeft ingediend die door de gemeenteraad niet volledig is overgenomen, of als de gemeenteraad het bestemmingsplan gewijzigd heeft vastgesteld, moet de bekendmaking en terinzagelegging binnen zes weken na vaststelling gebeuren.
- Uiterlijk zes weken na bekendmaking van het vaststellingsbesluit kan beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (AbRvS).
- Wanneer het bestemmingsplan ongewijzigd is vastgesteld en gehoor is gegeven aan zienswijzen van de Provincie en/of het Rijk, wordt het vaststellingsbesluit door de gemeenteraad bekendgemaakt en het bestemmingsplan ter inzage gelegd. Dit moet binnen twee weken gebeuren.

Terinzagelegging

Bij de onderdelen Ontwerp en Beroep moet het plan ter inzage worden gelegd. Voor een voorontwerpbestemmingsplan is dit niet verplicht en kan het dus voorkomen dat deze niet ter inzage wordt gelegd.

Voor de bekendmaking van een plan plaatsen B&W een publicatie. Dit gebeurt in het Gemeenteblad en/of de Staatscourant. Hierin staat onder andere vermeld óf en binnen welke periode er gereageerd kan worden en waar deze reactie naartoe gestuurd moet worden.

De publicaties staan op de website www.officielebekendmakingen.nl. Op de gemeentelijke website www.gemeentesudwestfryslan.nl staat ook een link naar deze website.

5.4 Toelichting op de bestemmingen

In deze paragraaf wordt een toelichting op de juridische regels van het plan gegeven. Voor de verschillende bestemmingen wordt aangegeven welke doeleinden worden nagestreefd. Ook is aangegeven op welke gronden de verschillende bestemmingen van toepassing zijn. Naast de directe bestemmingen gelden er ook een aantal gebieds- en functieaanduidingen.

5.4.1 Agrarisch

De bestemming 'Agrarisch' is gelegd op agrarische percelen en agrarische bedrijven in het plangebied die nog als zodanig in functie zijn. Dit betekent dan ook dat deze gronden mogen worden gebruikt voor grasland, akkerbouw, tuinbouwgrond en daarbij behorende grondgebonden agrarische bedrijven. Voor de grondgebonden agrarische bedrijven (voor een goede definitie daarvan: zie de begripsbepaling bij de regels) vormt het voortbrengend vermogen van de bij het bedrijf behorende landbouwgronden de basis van het bedrijf. Het kan gaan om akker- of tuinbouwbedrijven of om zogenaamde graasdierbedrijven. Er is bij graasdierbedrijven sprake van grondgebondenheid wanneer het voor het vee benodigde ruwvoer grotendeels afkomstig is van de bij het bedrijf behorende gronden.

De (bedrijfs)gebouwen en overkappingen dienen binnen een bouwvlak worden gebouwd. Er is afwijkingsbevoegdheid opgenomen die het mogelijk maakt buiten het bouwvlak te bouwen. Deze afwijkingsregeling maakt een uitbreiding van niet meer dan 20% van de oppervlakte van het bouwvlak per bouwperceel mogelijk tot een maximale omvang van 2 ha. De uitbreiding dient wel via de Nije Pleats methode landschappelijk worden ingepast. Daarnaast dienen, bij een uitbreiding, onredelijke beperkingen van de gebruiksmogelijkheden van gronden in de omgeving van een plangebied te worden voorkomen. Een uitbreiding van een hinderveroorzakende functie mag niet leiden tot onevenredige nadelige gevolgen voor gevoelige functies in de directe omgeving van een plan. Ook mag een uitbreiding niet tot gevolg hebben dat de verkeersveiligheid verslechterd.

Aanverwante functies zijn vaak bij recht toegestaan. Wanneer sprake is van een afwijkende functie, dan is hiervoor een aanduiding opgenomen, zodat deze wel mogelijk worden gemaakt.

Agrarische bebouwing is alleen toegestaan wanneer een bouwvlak aanwezig is. Gebouwen en bedrijfswoningen moeten dan ook binnen dat bouwvlak worden gebouwd.

In de regels is een omgevingsvergunningenstelsel voor werken en werkzaamheden opgenomen. Dit maakt bepaalde werken en werkzaamheden wel mogelijk, maar alleen na verlening van een vergunning en daarmee een toetsing.

5.4.2 Bedrijf

De bestemming 'Bedrijf' is gelegd op aanwezige individuele bedrijven en kleinere bedrijfsterreinen in het plangebied. Binnen de bestemming 'Bedrijf' mogen bij recht bedrijven in de milieucategorieën 1 en 2 worden gevestigd. Daar waar op de verbeelding de aanduiding

'bedrijf tot en met categorie x' of 'specifieke vorm van bedrijventerrein -afwijkende milieucategorie' mogen bedrijven in zwaardere milieucategorieën aanwezig zijn. Deze bedrijven zijn in de huidige situatie als zodanig aanwezig en hebben het planologische recht voor een zwaardere categorie. Aanverwante functies en voorzieningen zijn ook mogelijk, bijvoorbeeld productiegebonden detailhandel.

Bedrijfsgebouwen en bedrijfswoningen moeten in het aangegeven bouwvlak worden gebouwd. Bestaande bedrijfswoningen zijn op de verbeelding aangeduid. Op die manier kan de milieusituatie rondom de woningen gehandhaafd blijven en worden (omliggende) bedrijven niet in hun bedrijfsvoering beperkt.

5.4.3 Bedrijf - Nutsvoorziening

De bestemming 'Bedrijf - Nutsvoorziening' is gelegd op de aanwezige gebouwen voor nutsvoorzieningen in het plangebied. Deze bestemming is specifiek bedoeld voor nutsvoorzieningen die gelet op de omvang niet zonder omgevingsvergunning mogen worden gebouwd. De gebouwen moeten binnen het aangegeven bebouwingsvlak worden gebouwd. De afmetingen van de nutsvoorzieningen zijn afgestemd op de bestaande situatie.

5.4.4 Gemengd

In veel dorpen heeft de centrale straat of het centrale gebied een menging aan functies. Daarbij gaat het om woningen, horeca, detailhandel, bedrijfjes, dienstverlening, etc. Deze gebieden hebben in dit bestemmingsplan dan ook de bestemming 'Gemengd'. Deze bestemming staat meerdere functies toe. Deze functies hebben over het algemeen een lage milieubelasting ten opzichte van elkaar. Wanneer de milieubelasting van een bestaande functie in een gemengd gebied groter is, maar deze functie daar wel wenselijk is, dan is die aangeduid. Denk daarbij aan een supermarkt (grotere parkeerbelasting). De bestemming gemengd komt voor in de Scharnegoutum en Gauw. En komt overeen met de in het vorige bestemmingsplan opgenomen bestemming gemengd.

5.4.5 Groen

Groenstroken die structureel van belang zijn in het kader van het ruimtelijk en/of cultuur-historische beeld hebben de bestemming 'Groen'. Hierin zijn dan ook groenstroken, plantsoenen en parken al dan niet met daarin aanwezig water mogelijk gemaakt. Naast deze functies is in een enkel geval een andere functie toegestaan, hiervoor is dan een aanduiding opgenomen.

Het doel is de bestaande groenstructuur zo veel mogelijk te handhaven, bebouwing is dan ook maar beperkt toegestaan. Gebouwen zijn niet mogelijk, alleen bouwwerken geen gebouwen zijnde en deze dan ook maximaal 3,00 m hoog.

5.4.6 Horeca

De bestemming 'Horeca' is gelegd op de horecavoorziening in Dearsom. Binnen de bestemming 'Horeca' mogen alleen horecabedrijven in de horecacategorieën 1 en 2 worden gevestigd, dit zijn gelegenheden als een broodjeszaak (cat. 1) en een café-restaurant (cat. 2). Het pand kan ook als woning worden gebruikt.

De gebouwen moeten in het aangegeven bebouwingsvlak worden gebouwd. De toegestane afmetingen van de bebouwing is per pand heel verschillend en deze is dan ook op de verbeelding aangeduid. De afmetingen zijn gebaseerd op de bestaande (planologische) situatie.

5.4.7 Kantoor

Gebouwen met een nadrukkelijke kantoorfunctie (met en zonder balie) hebben de bestemming 'Kantoor'. Deze bestemming komt in dit plangebied alleen voor in Raerd.

De gebouwen moeten in het aangegeven bouwvlak worden gebouwd. De maatvoering is afgestemd op de bestaande situatie.

5.4.8 Maatschappelijk

De bestemming 'Maatschappelijk' is gelegd op de aanwezige maatschappelijke voorzieningen in het plangebied. Dit zijn bijvoorbeeld kerken en scholen. Aanvullend daarop is een begraafplaats toegestaan ter plaatse van een aanduiding 'begraafplaats'.

De gebouwen moeten in het aangegeven bouwvlak worden gebouwd. De afmetingen die daarbij toegestaan zijn, zijn opgenomen op de verbeelding. De bestaande (planologische) situatie is hiervoor de basis.

5.4.9 Natuur

Op de natuurgebieden in het plangebied is de bestemming 'Natuur' opgenomen. Het gaat daarbij om beheergebieden buiten de NNN en zijn gelegen ten westen en ten noorden van Scharnegoutum. De bestemming is gericht op het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de cultuurhistorische, natuurlijke en landschappelijke waarden.

In de bestemming zijn alleen bouwwerken toegestaan die bijdragen aan het doel van de bestemming. Hiervoor is een algemene regeling in de regels opgenomen.

In de bestemming is een omgevingsvergunningstelsel opgenomen voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden. Bij een aanvraag voor de in de regels opgenomen activiteiten wordt getoetst of deze toelaatbaar zijn binnen de cultuurhistorische, natuurlijke en landschappelijke waarden. Hiermee wordt ingezet op een bescherming van deze waarden.

5.4.10 Natuur – waterrecreatief medegebruik

Aan de westzijde van Scharnegoutum nabij de Swette is een natuurgebied die naast de bescherming van natuurwaarden ook bestemd is voor waterrecreatief medegebruik. Dit gebied heeft ook als doel om (watergebonden) recreatief gebruik van de gronden mogelijk te maken.

5.4.11 Recreatie

In en bij de dorpen in het plangebied zijn verschillende recreatieve en toeristische voorzieningen aanwezig. In het bestemmingsplan hebben deze, afhankelijk van de recreatieve functie en het doel, een recreatiebestemming gekregen. In het onderstaande schema is het onderscheid tussen de verschillende bestemmingen aangegeven:

<i>Bestemming</i>	<i>Functie / Doel</i>
Recreatie	Recreatiewoningen aan de Marsherne 8 in Poppenwier
Recreatie - jachthaven	De jachthaven in Raerd (in eigen beheer van het dorpsbelang).
Recreatie – volkstuinen	Bestaande volkstuinen in Poppenwier

Gebouwen zijn alleen toegestaan wanneer een bouwvlak op de verbeelding is opgenomen. De maatvoering is op de verbeelding aangegeven en gebaseerd op de bestaande (plano-logische) situatie.

5.4.12 Sport

In de verschillende kernen in het plangebied zijn sportvoorzieningen aanwezig die de bestemming 'Sport' hebben in dit bestemmingsplan. Het gaat daarbij om sportvelden met daarbij horende bebouwing, maar ook om sporthallen.

Binnen de bestemming mogen de gebouwen verder alleen in een daarvoor bestemd bouwvlak worden gebouwd. De afmetingen zijn op de verbeelding aangeduid, omdat deze per gebouw verschillen. De specifiek bij sport horende bouwwerken als een ballenvanger zijn bij recht toegestaan en niet gekoppeld aan een bouwvlak of aanduiding. Dit maakt de exacte inrichting van de sportvoorzieningen flexibel.

5.4.13 Tuin

De bestemming "Tuin" is gegeven aan de voortuinen van de woningen in het plangebied. Binnen deze bestemming mogen, in verband met de kwaliteit van het straat- en bebouwingsbeeld, geen gebouwen worden gebouwd. Een uitzondering hierop vormt de bouw van een erker of luifel die bij recht mogelijk zijn. De afmetingen en locatie van deze bouwwerken zijn bepaald in de regels, om te garanderen dat deze bouwdelen ondergeschikt blijven aan het hoofdgebouw. Bouwwerken, als lage hekwerken, zijn ook toegestaan. Daarbij is de hoogte afhankelijk van het type bouwwerk. Dit is opgenomen in de regels.

5.4.14 Verkeer - Railverkeer

De bestemming 'Verkeer – Railverkeer' geldt voor de spoorlijn Leeuwarden – Sneek – Stavoren die door het plangebied loopt.

5.4.15 Verkeer - Verblijf

De wegen, fiets- en voetpaden en daaraan grenzende parkeerplaatsen zijn geregeld in twee verkeersbestemmingen, namelijk 'Verkeer' en 'Verkeer - Verblijf'. De bestemmingen maken beide verkeersvoorzieningen mogelijk. De bestemming 'Verkeer – Verblijf' is daarbij naast de verkeersfunctie ook nadrukkelijk gericht op de verblijfsfunctie. De bestemming 'Verkeer' is vooral gericht op de verkeersdoorstroming en ligt dan ook vooral op hoofdontsluitingsroutes in de dorpen. Bij de wegen horen onder meer ook groenvoorzieningen en water. Daar waar een weg een watergang kruist, is een brug aangeduid. Ook andere specifieke voorzieningen en/of bouwwerken zijn aangeduid om ze mogelijk te maken binnen deze bestemming.

Gebouwen zijn alleen toegestaan wanneer ze of van nut zijn voor de hoofdbestemming, of specifiek mogelijk zijn gemaakt via een aanduiding. Bouwwerken ten behoeve van de verkeersfunctie zijn bij recht mogelijk. De afmetingen van alle bouwwerken in de bestemming zijn in de regels opgenomen en gebaseerd op de veel voorkomende afmetingen van deze bouwwerken.

5.4.16 Water

De bestemming "Water" is gegeven aan alle van betekenis zijnde waterlopen en de daarbij horende oeverstroken, bermen, beplanting en groenvoorzieningen. Binnen deze bestemming mogen geen gebouwen worden gebouwd. Een brug en andere specifiek functies en bouwwerken zijn alleen toegestaan wanneer deze specifiek zijn aangeduid. In het plangebied zijn enkele wateren aanwezig die vallen onder de Keur van het Wetterskip Fryslân.

Voor werkzaamheden aan deze watergangen, inclusief de bruggen daarover, is een ontheffing van het Wetterskip nodig.

Gebouwen zijn niet toegestaan en bouwwerken alleen wanneer deze ten behoeve van de bestemming of via een aanduiding mogelijk zijn gemaakt. Daarbij is een maximale bouwhoogte ten opzichte van NAP opgenomen.

5.4.17 Wonen

De hoofdfunctie van de dorpen in dit bestemmingsplan is wonen. De woonpercelen hebben in dit bestemmingsplan dan ook de bestemming 'Wonen'. Naast de hoofdfunctie wonen, is het in een woning onder voorwaarden mogelijk een aantal beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten uit te oefenen. Deze activiteiten zijn altijd ondergeschikt aan de woning. In een enkel geval is echter ook sprake van een naast de functie bestaande functie (gelijkwaardig). In die gevallen is een aanduiding opgenomen om deze functie mogelijk te maken.

Door middel van de bouwvlakken is de locatie van de hoofdgebouwen vastgelegd. Voor de bouwvlakken is in dit bestemmingsplan zo veel mogelijk een gestandaardiseerde regeling opgenomen. De bouwvlakken liggen (waar mogelijk) op 3 meter van de zijdelingse perceelsgrens en hebben een diepte van 15 meter. Om te voorkomen dat de woningen te groot worden mag de oppervlakte van het hoofdgebouw maximaal 150 m² bedragen. De overige afmetingen van de woningen zijn zo veel mogelijk aangeduid op de verbeelding, omdat deze in het dorpsbeeld variëren. Uitgangspunt is de bestaande (planologische) situatie opnieuw vast te leggen.

Naast hoofdgebouwen zijn ook bijbehorende bouwwerken toegestaan. In totaal mogen de bijbehorende bouwwerken maximaal 90% van de oppervlakte van het hoofdgebouw bedragen met een maximum van 100 m². Het bij de woning behorende erf mag daarbij voor maximaal 50% worden bebouwd. Deze gebouwen zijn over het algemeen ondergeschikt aan de hoofdgebouwen, dit is vertaald in de toegestane afmetingen van de bebouwing. De goot- en bouwhoogte zijn daarbij wel zo veel mogelijk gestandaardiseerd, waarbij rekening is gehouden met de vergunningvrije mogelijkheden en de voorwaarden vanuit het Bouwbesluit.

Voor dakopbouwen is een specifieke regeling opgenomen. Deze regeling is gebaseerd op het afwijkingenbeleid van de gemeente. In dit bestemmingsplan is een dakopbouw bij recht mogelijk gemaakt, waardoor veel minder afwijkingen nodig zijn.

5.4.18 Wonen - Woonboerderij

Woonboerderijen zijn, vooral door hun formaat en voormalige functie, een eigen woonbestemming. Hierin is de woonfunctie ook de hoofdfunctie, maar daarnaast worden aan huis verbonden beroepen of kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten ook mogelijk gemaakt. Deze zijn ondergeschikt aan de hoofdfunctie, waarvoor specifieke gebruiksregels zijn opgenomen.

In enkele woonboerderijen is sprake van een nevenfunctie, bijvoorbeeld zorgboerderij of recreatieappartement(en). Dergelijke nevenfuncties zijn mogelijk gemaakt via een functieaanduiding. Het gaat daarbij in eerste instantie om de bestaande (planologische) situatie.

In tegenstelling tot reguliere woningen, is bij de bouwregels van een woonboerderij geen maximum oppervlakte opgenomen, deze wordt bepaald door het bouwvlak waarin het hoofdgebouw gebouwd moet worden. De overige afmetingen zijn opgenomen op de verbeelding en gebaseerd op de bestaande (planologische) situatie.

Naast hoofdgebouwen zijn ook bijbehorende bouwwerken toegestaan. In totaal mogen de bijbehorende bouwwerken maximaal 90% van de oppervlakte van het hoofdgebouw bedragen met een maximum van 100 m². Het bij de woning behorende erf mag daarbij voor

maximaal 50% worden bebouwd. Ook andere bouwwerken zijn toegestaan, waarbij rekening is gehouden met vergunningvrije mogelijkheden en de voorwaarden vanuit het Bouwbesluit.

5.4.19 Leiding - Gas

De dubbelbestemming 'Leiding - Gas' is gegeven aan de in het plangebied aanwezige hogedruk aardgasleidingen en omliggende belemmeringenstroken. Deze zijn gebaseerd op de voorwaarden vanuit de regelgeving die geldt voor risicovolle buisleidingen. Op gronden met deze bestemming mogen alleen na toestemming van de beheerder van de leiding activiteiten plaatsvinden die verenigbaar zijn met het belang van de leiding. Vanwege het belang van de leiding mag op deze gronden alleen ten dienste van de gasleiding worden gebouwd. Hiervoor is een omgevingsvergunningstelsel voor werken en/of werkzaamheden opgenomen.

5.4.20 Leiding - Riool

Grotere rioolleidingen in het plangebied hebben de bestemming 'Leiding - Riool'. Voor de aanvoer van rioolwater moeten deze leidingen beschermd worden. De bestemming ligt dan ook over een strook van 4 meter aan weerszijden van de leiding, waarin onder meer bouwen en graafwerkzaamheden niet zonder meer mogelijk zijn. Overleg met de leidingbeheerder is nodig wanneer omgevingsvergunningplichtige activiteiten binnen de bestemming nodig zijn. Pas na advies van de leidingbeheerder kan hiervoor vergunning worden verleend.

5.4.21 Waarde - Archeologie 1 en 2

Op de gemeentelijke Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (gemeentelijke FAMKE) zijn de gebieden aangegeven met een hoge archeologische waarde (advies op de FAMKE: "streven naar behoud" en "waarderend onderzoek") en archeologische verwachtingsgebieden (advies op de FAMKE: karterend onderzoek en quickscan) aangegeven. Voor de archeologische verwachtingsgebieden gelden verschillende beleidsadviezen die terug te vinden zijn op de FAMKE.

De dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 1' wordt gehanteerd voor terreinen of gebieden die op de FAMKE het advies 'streven naar behoud' en 'waarderend onderzoek' hebben meegekregen, dus de bekende archeologisch waardevolle terreinen. De dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 2' wordt gehanteerd voor gebieden die op de FAMKE het advies 'karterend onderzoek' en 'quickscan' hebben gekregen en derhalve de gebieden met een archeologische verwachtingswaarde. Beide dubbelbestemmingen gelden onvoorwaardelijk voor alle onderliggende gronden.

De FAMKE is een dynamische kaart. Het is mogelijk dat er archeologische onderzoeken zijn uitgevoerd op percelen, en die nog niet zijn verwerkt op de gemeentelijke uitsnede van de FAMKE. En dit betekent dat ze ook nog niet zijn verwerkt op de verbeelding. Bij de beoordeling van de ruimtelijke plannen zijn deze onderzoeken echter leidend, en niet de FAMKE.

5.4.22 Waarde - Beschermd gezicht

De dubbelbestemming 'Waarde - Beschermd gezicht' is gegeven aan de in het plangebied aanwezig rijksbeschermd dorpsgezichten van Poppenwier en door de gemeente aangewezen beschermd dorpsgezichten van Scharnegoutum en Goënga. De waardering van deze beschermd dorpsgezichten is opgenomen in het daarbij horende aanwijzingsbesluit voor Poppenwier (bijlage 1), de onderbouwing tot gemeentelijke aanwijzing Goënga (Hoofdstuk 6 uit rapport Goënga, beschermd dorpsgezicht, bijlage 2) en de onderbouwing

tot gemeentelijke aanwijzing Scharnegoutum (Hoofdstuk 7 uit rapport Scharnegoutum, beschermd dorpsgezicht, bijlage 3)

HOOFDSTUK 6 Uitvoerbaarheid

6.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Overeenkomstig artikel 3.1.1. van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) moet over een bestemmingsplanprocedure overleg plaatsvinden met verschillende adviespartners en overheden. Het voorontwerpbestemmingsplan is opgestuurd naar een aantal vaste overleg- en adviesinstanties. De reacties zijn voorzien van een gemeentelijk antwoord, waarbij tevens is aangegeven als dit heeft geleid tot aanpassingen in de toelichting, regels of verbeelding. De Reactienota Overleg is opgenomen als bijlage 6 bij dit bestemmingsplan.

Zienswijzen

Het ontwerpbestemmingsplan en de bijbehorende stukken hebben met ingang van 22 april 2022 tot en met 2 juni 2022 ter inzage gelegen. Er zijn geen zienswijzen binnengekomen.

Vaststelling

Het bestemmingsplan is gewijzigd vastgesteld. Voor het adres Zwettewei 102 in Scharnegoutum is een verzoek gekomen een strook grond bij het perceel te voegen. Omdat de woning in het plangebied ligt, is ingestemd om de bestemmingen daar te wijzigen (verbeelding).

De regels zijn ambtelijk gewijzigd. Door enkele kleine, tekstuele aanpassingen komt de naamgeving van deze artikelen nu overeen met de verbeelding. Ook zijn enkele dubbelbestemmingen op alfabetische volgorde gezet. Inhoudelijk zijn de artikelen gelijk gebleven. De wijziging betreft de volgende artikelen:

Artikel 29 Waarde – Landschap verkaveling

Artikel 30 Waarde – Cultuurhistorie – Stinzen, States, buitenplaatsen en Kloosters

Artikel 31 Waarde - Cultuurhistorie waardevolle lijnen

Gewijzigd in:

Artikel 29 Waarde – Cultuurhistorie Stinzen States Buitenplaatsen en Kloosters

Artikel 30 Waarde - Cultuurhistorisch waardevolle lijnen

Artikel 31 Waarde – Landschap verkaveling

Het besluit tot vaststelling wordt gepubliceerd en het bestemmingsplan ligt zes weken ter inzage. Tijdens die periode bestaat de mogelijkheid beroep bij de Afdeling bestuursrecht-spraak van de Raad van State in te dienen tegen het besluit en het plan.

6.2 Economische uitvoerbaarheid

Voor de uitvoerbaarheid van het plan is het van belang te weten of het economisch uitvoerbaar is. De economische uitvoerbaarheid wordt enerzijds bepaald door de exploitatie

van het plan (financiële haalbaarheid) en anderzijds door de wijze van kostenverhaal van de gemeente (grondexploitatie).

Financiële haalbaarheid

Het doel van dit bestemmingsplan is het bieden van een actueel juridisch-planologische regeling. In het bestemmingsplan worden dan ook geen ontwikkelingen mogelijk gemaakt waarvoor de financiële haalbaarheid aangetoond moet worden. Er is geen sprake van te maken uitvoeringskosten. De kosten voor het opstellen van een bestemmingsplan komen voor rekening van de gemeente. De raad heeft hiervoor in de begroting een bedrag beschikbaar gesteld. De kosten worden hieruit gedekt. Het plan is daarmee financieel haalbaar.

Grondexploitatie

Doel van de in de Wet ruimtelijke ordening (Wro) opgenomen grondexploitatieregeling is het bieden van ruimere mogelijkheden voor het kostenverhaal en het creëren van meer sturingsmogelijkheden. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de publiekrechtelijke weg via een exploitatieplan en de privaatrechtelijke weg in de vorm van overeenkomsten. In het geval van een exploitatieplan kan de gemeente, naast het kostenverhaal, eisen en regels stellen voor de desbetreffende gronden, (woning)bouwcategorieën en fasering. Bij de privaatrechtelijke weg worden dergelijke afspraken in een (anterieure) overeenkomst vastgelegd.

Dit bestemmingsplan staat geen nieuwe bouwmogelijkheden toe, die zijn opgenomen als een bouwplan in de zin van artikel 6.2.1. van het Bro. Het vaststellen van een exploitatieplan is daarom niet nodig.